

Luka

The Gospel According to Luke in the Ludari Dialect of the
Romanian Language, as spoken in Croatia

Luka

The Gospel According to Luke in the Ludari Dialect of the Romanian Language, as spoken in Croatia

copyright © 2019 Pioneer

Language: Ludari (Romanian)

Dialect: Ludari

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-10-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 7 Nov 2023 from source files dated 11 Oct 2023
ba2a14ee-adf9-5a2c-ac9a-b6a29a579b63

Contents

Luka	1
----------------	---

Bunã vorba alu Luke

Asta Bunã vorbã askris omu karje s kima Luka, karje afost doktor, učeniku karje putuja ku apostolu Pavle (vjez Kol 4,14; Flm 24; 2 Tim 4,11), a na fost židov. Asta knjigã rubjaštje d aja kãnd sa fukut Isusu, kãnd atrijit, kãnd ãnvaca, kãnd fiča čudurj, kãnd amurit p kručje, kãnd auskrisnit dãla morc š kãnd apljikat p čerj. Una dãla glavna temã d asta Bunã vorbã jaštje k Isusu aispunit obečala karje Dimizov adat alu Izraelcilor ãn zavjetu alu Bãtãrn ali š Bunã vorba nuje samo d židovj već š d ãlja karje nuje židovj. ãn asta Bunã vorbã Isusu ãnvaca d multje temje, karje uključa š rugala, Sufļjetu alu Svãnt, radostu, zahvala š banji. Asta knjigã isto aratã kum Isusu likuja š oprostja alu multã lumje, karje uključuja š p ãlja karje afost mult bulnavj ili karje avja ãn jej sufljet alu rov, sãračj, grešnikurj, propalic š multje mujerj. Luka asta askris, vjerovatno njeđe šajzãč š činč 65 aj maj ãnklo d Kristu.

Luka rubjaštje dãče skrije knjigasta

¹⁻³ Poštovani Teofile, kašã kum šti, mulc lumje adat tot dãla jej s skrije izvješće d stvarurj karje Dimizov afukut ãn vrijamja anuastrã, baš kašã kum skrije ãn Svãntã pismã. Askris aja će nuavã azãš ãlja karje avizut stvarurlja d ãnčipjalã š karje rubja Bunã vorbã. Š jo pažljivo amproučit aštja tuatje događajurlje. Jo agãndit k arfi binje tot s skriuv p rãnd, ⁴ aša osã fi siguran k aja će jej ta ãnvãcat istina.

Anđelu Gabrijel rubjaštje d aja k osã s fakã Ivan karje bãtjazã

⁵ Kãnd caru Herod avladit p Judeja, * afost neki pop karje s kjamã Zaharija. Jel pripadnja alu skupinej d popje karje s kima skupina alu Abije.† Mujarja alu Zaharije afost isto dãn familija alu popilor. Ja s kima Elizabeta. ⁶ Amiždoj irja pravedni la Dimizov š uvijek askulta tot aja će Domnu azapovidit ãn zakonu alu Mojsije. ⁷ Ali na vut kupil daja će Elizabeta afost štjarpã, a amiždoj irja mult bãtrnj.

⁸ Udatã, Zaharija š popilje ãn skupina aluj služaštje ãn Hram. ⁹ Običaju alu popilor afost s arunče kocka tuatã zuva kum akuljĩdja činje osã utrje ãn Svetište alu Domnuluj ãn Hram š činje osã apringã tãmãja.‡ Una zuvã akuljes p Zaharija s apringã tãmãja. ¹⁰ D vrijamjaja mult lumje s ruga ãn dvorištja alu Hramuluj.

¹¹ Atunča alu Zaharija sa ukazãt anđelu alu Domnuluj. Astat p partja alu dãraptelj la žrtveniku d tãmãja. ¹² Kãnd Zaharija avizut p anđelu, jel mult sa spirjat. ¹³ A anđelu ja zãs: “Na vja frikã, Zaharija! Dimizov auzãt rugala ata: Elizabeta, mujarja ata, osã c fakã bijat. Š osã l kjem Ivan. ¹⁴ Osã c fije drag š t veselješt š mulcã osã s radujaskã kãnd s fiča jel. ¹⁵ Kupilu alu vostru osã fije marje la intja alu Domnuluj. Jel nusã bja nič vin nič altje bjarje ljutje. Osã fije pljin d Sufļjetu alu Svãntuluj još kãnd fi ãn burtã. ¹⁶ Jel osã okrinjaskã p

* **1:5** caru Herod avladit p Judeja – Također s kima Herod Marje, š avladit dãla trjezãč š šaptje (37). pãnla patru (4). aj majdatã d Krist. Judeja aiča rubjaštje d tot pãmãntu undje atrijit Židovi. † **1:5** alu skupinej d popje karje s kima skupina alu Abije – Afost duavãzãč š patru (24) skupinã d popje. Toc afost d sãmãnca alu Aron, fratilje alu Mojsije. Abija afost pra tata alu opt (8) skupinã d popje (vjez 1 Dnev 24,10). ‡ **1:9** Popurlje atribut s apringã tãmãja kašã prinosu alu Dimizov tuatã dãmĩnjaca š sara p posebni oltar ãnontru ãn Hram.

multje Izraelcurj la Domnu, Dimizov alor. ¹⁷ Isti sufljet karje ja dat snagă alu Ilije osă fije ăn bijatu alu tov s pripimaskă p narodu d vinjala alu Domnuluj. Osă okrinjaskă inimilje alu tatilje kătri kupi š nagovorjaskă p ălja karje nu skultă p Dimizov s primjaskă mudrost alu ălja karje askultă.”

¹⁸ Zaharija azăs alu anđeluj: “Kum s štivu k s dogodjaštje aja? Š jo š mujarja amja ištjem već bătărñj.”

¹⁹ P aja anđelu ja zăs: “Jo sânt Gabriel. Amvinjit dăla prijestolje alu Dimizov. P minje atrimjes la tinje s c aduk asta bună vorbă. ²⁰ Jakă, da akuma osă rămăj mut š nusă poc s rubještj tot pănla zuvaja pând s nu dogodja aja, daja če naj krizut ăn vorbilje alji mjalje, karje osă ispunjaskă d vrijamje alor.”

²¹ Ăn vrijamjaja narodu aštiptat p Zaharija š na razumit dăče atăta sa zabuvit ăn Svetište. ²² Kănd jel napokon aišăt, na putut nimik s lji zăkă š s lja udă. Kănd lumja avizut aja, š znakurlje karje lja dat ku mănilje, ashvatit k jel avut vizije ăn Svetište.

²³ Kănd azavršăt zuvilje alu Zaharija s lukrjază kašă popa ăn Hram, sa tors akas. ²⁴ Dăpă duavă trje zălje, mujarja aluj Elizabeta arămas grja, š činč (5) lunj na išăt dăn kasă. Ja azăs: ²⁵ “Aša Domnu sa pobrinit d minje š askinit rušunja dăpă minje la intja alu lumje daja če na putut s am kupi.”

Anđelu Gabriel rubjaštje d aja k osă s fakă Isusu

²⁶ Kănd Elizabeta irja grja šasă (6) lunj, Dimizov atrimjes p anđelu Gabriel ăn sat Nazaret ăn regiija Galileja, ²⁷ la djevică karje zaručită dăpă om karje s kjamă Josip. Jel irja d sămăncă alu caru David, a djeвица s kima Marija. ²⁸ Gabriel avinjit š azăs alu je: “Zdravo! Domnu ku tinje. Dimizov ta kuljes!”

²⁹ P aja Marija sa uznemirit š na razumit če anđelu avrut s zăkă ku pozdravula. ³⁰ Anđelu azăs: “Na vja frikă, Marija. Tu ješt aja p karje Dimizov akuljes! ³¹ Jakă osă fi grja š osă fač fičor p karje osă l kjem Isusu. ³² Jel osă fije marje š osă s kjamje Bijatu alu Maj marje Dimizov. Domnu Dimizov osă idja autoritet s fije car kum Dimizov aobečit alu David, sămănca aluj. ³³ Osă vladjaskă p sămănca alu Jakovš zauvjek š cara aluj nikad nusă prestanjaskă.” ³⁴ Marija ăntrijabă p anđelu: “Ali kum? Jo još nam fost ku omu.”

³⁵ Anđelu Gabriel ja zăs: “Sufljetu alu Svântuluj osă s sluboadje p tinje š săla alu Maj marje Dimizov osă t ănviljaskă. Š daja kupilu karje l fiča osă fije svânt š osă s kjamje Bijatu alu Dimizov. ³⁶ Jakă, Elizabeta, rođakinja ata, aša bătărñă isto duče fičor. Aja ista mujarje, d karje arubit k nu puatje s ajbje kupi, a grja je d šasă (6) lunj. ³⁷ K alu Dimizov nimika nuje nemogučel”

³⁸ Marija azăs alu Gabriel: “Jakă, argata sânt alu Domnuluj. S fije kum tu zăč!” Š Gabriel apljikat dăla ja.

Marija positjaštje p Elizabeta

³⁹ Duavă trje zălje dăpă aja, Marija majdată apljikat ăn sat ăn djalurj alu Judeje. ⁴⁰ Kănd ja ažuns, auntrat ăn kasa alu Zaharija š apozdravit p Elizabeta. ⁴¹ Kănd Elizabeta auzăt pozdravu alu Marije, kupilu ăn burtă alu Elizabetăj dăturdată mult sa miškāt š Elizabeta sa napunit ku Sufljetu alu Svântuluj. ⁴² Elizabeta d radost marje ăntarje astrigat: “Maj mult ješt blagoslovită d

Š 1:33 sămănca alu Jakov – Ăn grčki original skrije: “kasa alu Jakov” karje rubja d tuată sămănca alu Jakov. Altu lumilje d Jakov afost Izrael. Atrijit usutje d aj majdată, a tuatje duavăsprjače (12) d sămăncje alu Izrael avinjit dăla jel. Lumja p narodu Izrael često kima kasa alu Jakov.

tuatje mujerj š blagoslovit je kupilu ən burta ata! ⁴³ Ku čaja amzaslužāt častula s m positjaskā mama alu Domnuluj alu mjov! ⁴⁴ Jakā känd auzāt pozdravu alu tov, kupilu ən burtā dāturdātā mult sa miškat d radost! ⁴⁵ Blagoslovitā ješt daja čaj krizut k osā s ispunjskā poruka karje ca trimjes Domnu!”

Marija slavjaštje p Dimizov ən radost

⁴⁶ Atunča Marija azās:

“Inima amja adrikā p Domnu,

⁴⁷ sufljetu alu mjov s radujaštje la Dimizov, Spasitelju alu mjov,

⁴⁸ k p minje ma kuljes,
p ponizna argata aluj!

Audječ, pänd akuma tuatā generacija osā zākā
k Dimizov ma blagoslovit,

⁴⁹ daja če Dimizov karje arje tuatā sāla
afukut marje čudā d minje!
Svānt je lumilje aluj.

⁵⁰ Iskazaštje milostu p toc ālja ən tuatā vrijamja
karje arje frikā d jel.

⁵¹ Ku māna capānā afukut marje čudā
š aputirit p lumja karje ponosni š umišljeni.

⁵² Jel aizbacāt p vladari s nu vladjaskā više,
a adrikat p lumje karje je ponizni.

⁵³ A p lumja karje irja flāmānž lja nasitit ku binje,
a p lumja karje bogatā lja trimjes dāla jel ku mānilje gualje.

⁵⁴⁻⁵⁵ Jel ažutat alu Izrael, alu argatu aluj
baš kum adat obečalā alu sāmānca anuastrā,
alu Abraham š alu kupi aluj,
k osā lji fije uvijek d milā.”

⁵⁶ Atunča Marija ku Elizabeta arāmas njeđe trje (3) lunj š sa tors akas.

Sa fukut Ivan karje bātjajāž

⁵⁷ Alu Elizabeta avinjit vrijamja s fakā š ja afukut bijat. ⁵⁸ Känd tuatā familija alu je š komšiji auzāt d asta, kum Domnu afost aša d bun kātri ja, toc sa bukurat zajedno ku ja.

⁵⁹ Känd kupilu anapunit opt (8) zālje, atribut s fije obrezāt,* aša k komšiji š familija avinjit s proslavjaskā aja. Avrut p kupilu s l kjamje Zaharija kum tatusev s kjamā, ⁶⁰ ali Elizabeta azās: “Nu, njego mora s s kjamje Ivan!”

⁶¹ Komšiji š familija azās: “Nimilja dāla familija ata nu s kjamā Ivan!”
⁶² Atunča, daja če Zaharija na putut s audā, lumja ku mānilje la tribat kum jel vrja kupilu s s kjamā. ⁶³ Zaharija akātāt s ji dja ploče s skrije š askris: “S kjamā Ivan”, š toc sa mirat. ⁶⁴ Dimizov alu Zaharije adiškis gura š ja dizljigat ljimba š jel dāturdātā ančiput s rubjaskā š s slavjaskā p Dimizov.

⁶⁵ Känd toc karje trija upruapje d jej avizut če Dimizov afukut alu Zaharije, lja fost frikā d Dimizov. Ən tuatje saturlje ən djalurlje alu Judeje, lumja rubja d aja če sa dogodit. ⁶⁶ Činje god auzāt d jej gāndja d aja š sa tribat: “Atunča če

* **1:59** obrezāt – Obrezjala afost znaku alu savezu alu Dimizov ku Abraham š ku sāmānca aluj (Post 17,9–14). Židovi afost obrezāc kum apokaza k irja odani alu Dimizov š k pripadnjaštje alu narodu aluj karje akuljes.

osă fije d bijatusta känd ufi marje?”, k Domnu sigurno osă fakă nješto marje pisti jel.

Zaharija rubjaštje d Mesija š d Ivan karje bătjază

⁶⁷ Suflijetu alu Svântuluj aispunit p Zaharija, tata alu Ivan, š jel arubit asta porukă dăla Dimizov:

- ⁶⁸ “Slava alu Domnuluj, Dimizov alu Izraelcilor,
k avinjit s ažită alu narodu aluj š s lji izbavjaskă!
- ⁶⁹ Š atrimjes nauvă marje Spasitelj
dăn sãmãnca alu argatu aluj David,
- ⁷⁰ kum jel d mult aobečit
pisti vorba alu prorokurlje karje jel atrimjes:
- ⁷¹ s nji spasaskă dăla dušmani alji noštri
š dăla mănă alu tuată lumja karje nji mrzaštje.
- ⁷² Jel asta afukut s pokazaskă milă alu sãmãnca anuastră
aša ča ispunit savezu alu svânt karje afukut ku jej,
⁷³ aša ča ispunit obečala karje adat alu Abraham, alu anuastră sãmãnca.
- ⁷⁴ Kašă kum aobečit, nja skos dăla dušmanj
s putjem s ji služam frzdă frikă,
⁷⁵ s trijim kum Dimizov azăs
š s fičem čije bun ân tuatje zuvilje anuaštrje.
- ⁷⁶ A tu, bijatu alu mjov, osă t kjem proroku alu Maj marje Dimizov.
Osă plječ la intja alu Domnuluj s ji pripremještj drumu.
- ⁷⁷ Osă ânvăc p narodu aluj s štije kum s s spasaskă
kum s lji fije oprostot grešala alor.
- ⁷⁸ Daja če je Dimizov pljin d milă š arje osječaj d noj,
jel trimjatje lumina dăn čerj.
Kašă suarilje karje sa drikă ân diminjacă,
⁷⁹ Dimizov osă adukă lumina alu älja karje trijaštje ân nuaptje š arje frikă
d muartje.
Jel osă nji pokazaskă drumu karje aduče ân mir.”

⁸⁰ Ivan akriskut š apostanit capăn ân suflijet. Trija ân lok undje nuje nimika.† Känd akriskut, jel ančiput la intja alu toc s rubjaskă alu naroduluj alu Izrael.

2

*Sa fukut Isusu ân Betlehem
(Mt 1,18-25)*

¹ Ân vrijamaja caru alu Rimuluj, August, azapovjedit s fakă popisu d tuată lumje karje trijaštje ân cara. ² Asta afost prvi popis d lumje karje sa dogodit ân vrijamje pând Kvirinije afost upravitelju p regija Sirija. ³ Toc apljikat ân trgu undje trija sãmãnca aluj s s skrije ân popis.

⁴ Aša š Josip, karje afost sãmãnca alu caru David, apljikat dăn sat Nazaret ân regije Galileje ân sat Betlehem ân regije Judeje, undje d mult sa fukut David. ⁵ Jel apljikat una ku zaručnica aluj, Marija, s s skrije ân popis. Marija već afost grja, ⁶ š pând afost ân Betlehem, ja vinjit vrijamja s fakă. ⁷ Ja afukut bijat, prvi

† **1:80** lok undje nuje nimika – Asta afost napušteni lok la zapadnă partje d apă Jordan. Nuje dăpartje dăla lok undje apa Jordan untră ân Mrtvo more.

kupil, la änvilijaj š la pus äñ aljbje daja če äñ sat undje irja sobje d gostjamje nu irja lok d jej.

Anđeli zäče alu pastirilor k Isusu sa fukat

⁸ Äñ nuaptjaja p päjenj upruapje d Betlehem, njeki pastirurj päza vojilje alor. ⁹ Däturdatä sa ukazät anđelu alu Domnuluj š lja osvitljit slava alu Domnuluj š jej mult sa spirjat! ¹⁰ Anđelu lja zäs: “Na vjec frikã! Jakã aduk vuavã Bunã vorbã karje p tuatã lumja s usričaskã! ¹¹ Astãz sa fukat vuavã Spasitelju äñ Betlehem, äñ trgu alu David. Jel je Kristu, Domnu! ¹² Aša osã štijec k je istina aja če zäk: Osã gäsãc kupilu karje je änvilijaj äñ plahtã kum zäče äñ aljbje.”

¹³ Däturdatã alu anđeluj avinjit marje vuastje d anđelurlje dãn čerj karje aslavit p Dimizov:

¹⁴ “Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj,*
a p pämänt mir alu lumje karje ja ugodit.”

¹⁵ Š anđelurlje apljikat dãla jej š sa tors p čerj. Pastiri arubit unu ku alc: “Ajdac äñ Betlehem s vidjem ča fost če nuavã azãs Domnu!”

¹⁶ Apripit äñ Betlehem š änklo angäsät p Marija š p Josip ku kupilu če sa fukat karje azukut äñ aljbje. ¹⁷ Kãnd la gäsät, alu toc arubit aja če anđelu azãs d kupil. ¹⁸ Š tuatã lumja karje apus urjajke la pastirurj sa mirat d aja če lja zäs. ¹⁹ A Marija nimika na mujtat d asta ča uzät š gãndja d aja äñ inima alu je. ²⁰ Pastiri sa tors la vojilje p karje päza š slavja š zahvalja alu Dimizov. Tot ča uzät š avizut afost kum lja zãs anđelu.

²¹ D opt (8) zãlje maj änklo kãnd avinjit vrijamja s obrezaskã p kupilu,† ja pus lumilje Isusu karje anđelu adat majdatã njego če Marija arãmas grja.

Josip š Marija adučë p Isusu äñ Hram

²² Kãnd avinjit vrijamja Marija s s oçistjaskã kum skrije äñ zakonu alu Mojsije,✠ Josip š Marija alat p Isusu š apljikat äñ Hram äñ Jeruzalem. La posvitit alu Domnuluj, ²³ kum skrije äñ zakonu alu Domnuluj: “Tot bijatu karje prvi sa fukat pripadnjaštje alu Domnuluj.”✠ ²⁴ Š aprinisät žrtvã kum mama aputja jar s fije čistã, kum zakonu alu Mojsije äñvacã: “duavã (2) grlic ili doj (2) goluburj tãnarj.”✠

Šimunu š Ana kunuaštje k Isusu je Kristu p karje Dimizov la trimjes

²⁵ Trija atunča unu om äñ Jeruzalem, s kjamã Šimun, karje irja pravedan š askulta zakonu alu Dimizov. Sufljjetu alu Svãntuluj irja p jel š aštiptat p Dimizov s izbavjaskã p Izraelcurlje kum aobečit.‡ ²⁶ Sufljjetu alu Svãntuluj ja zãs k nusã muarje pãnä god nu vjadje p Kristu karje Domnu atrimjes s izbavjaskã p narodu aluj. ²⁷ P zuvã kãnd Josip š Marija adus kupilu Isusu s fakã obredu kum je skris äñ zakonu alu Mojsije, Sufljjetu alu Svãntuluj adus p Šimunu s pljače äñ Hram. ²⁸ Šimun alat p Isusu äñ mãnj š aslavit p Dimizov ku vorbiljaštja:

* **2:14** Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj – Äñ grčki original skrije: “Slava p visina!” † **2:21** Vjez fusnota äñ 1,59. ✠ **2:22** Lev 12,1–4 ✠ **2:23** Iš 13,1–2 ✠ **2:24** Lev 12,6–8 ‡ **2:25** aštiptat p Dimizov s izbavjaskã p Izraelcurlje kum aobečit – Äñ grčki original skrije: “aštipta utjeha alu Izrael”.

- 29 “Domnulje, maj ispunit obečala karje maj dat
š akuma jo, argatu alu tov, pot s mor än mir.
30 Akuma vojki alji mjej avizut spasjala,
31 p spasitelju karje tu atrimjes d tot narodu.
32 Jel je lumina s otkrijaskä istina ata alu tot narodu,
äla karje aduče slava alu Izrael, narodu alu tov.”

33 Josip š Marija sa mirat la vorbje če s rubja d Isusu. 34 Šimun lja blagoslovit š azäs alu Marije, mama alu Isusuluj: “Jakä, Dimizov atrimjes p kupilusta k mulc Izraelcurj osä kadä š mulc osä adrikä. Dimizov la trimjes kašä znaku s pokazaskä drumu d spasjalä, karje mulc inš osä l odbacaskä, 35 š aša osä aratä rovu än inima alor. A känd l odbacastje, maču osä probijaskä inima ata.”

36 Afost än Hram š proročičä Ana, fata alu Fanuel dän sämänca alu Ašer. Ja irja mult bätrnä. Afost šaptje (7) aj än brak 37 š atunča atrijit kašä udovica pänla optžäč š patru (84) aj. Na išät dän Hram, njego än post š än molitvä aslužät alu Dimizovuluj zuva š nuaptja. 38 Baš känd Šimunu azavršät, avinjit Ana š ančiput s slavjaskä p Dimizov š s rubjaskä d Isusu alu toc karje aštipat p Dimizov s izbavjaskä p Jeruzalem däla dušmanji alor.

39 Känd Josip š Marija afukut kum zakonu alu Domnuluj azapovjedit, sa tors akas än Nazaret än regije Galileje. 40 Kupilu Isusu akriskut. Apostanit capän š maj mult mudar š Dimizov nastavja s l blagoslovjaskä.

Fälkovu Isusu rubjaštje ku učitelji än Hram

41 Roditelji alu Isusuluj tot anu pljika än Jeruzalem känd irja prazniku Pasha. 42 Känd Isusu avut duaväsprjače (12) d aj, jej apljikat kašä uvijek s slavjaskä prazniku. 43 Däpä praznik, roditelji alu Isusuluj ančiput akas, a fälkovu Isusu arämas än Jeruzalem, ali roditelji aluj na štijut aja. 44 Agändit k Isusu je än grupa alor. Jej aumblat una zuvä a atunča ančiput s l katje änträ familjije š änträ ortač alor, 45 ali nu la gäsät š aša sa tors än Jeruzalem š änklo s l katje. 46 Däpä trje (3) zälje la gäsät än Hram änträ učiteljurj kum punje urjajke š lji äntrjabä. 47 Š toc karje apus urjajke la Isusu sa mirat kät štije š kum binje odgovorjaštje p pitanje.

48 Känd jej angäsät p Isusu na štijut če s gändjaskä. Azäs mumusa: “Bijatu alu mjov, däče afukut tu asta nuavä? Jakä, tatutov š jo mult nja sikirit š noj pistot t kätam!”

49 Isusu azäs alor: “Däče mas kätat? Dali voj nu štijic k jo mora s fiuv än kasa alu Tatimjov?” 50 Ali jej nu razumja če jel avrut s lji zäkä.

51 Isusu sa tors akas ku mumusa š ku tatusov än sat Nazaret š askulta p jej. A mumusa nimika na mujtat d asta če sa dogodit. 52 Isusu krišťa š postanja još maj mult mudar š Dimizov l blagoslovja maj mult š maj mult, a lumja l poštuja maj mult š maj mult.

3

Ivan karje bätjazä pripremaštje drumu d Isusu

(Mt 3,1-12; Mk 1,2-8; Iv 1,19-28)

1 Afost činčsprjače (15) d aj kum caru alu Rimuluj Tiberije ančiput s vlad-jaskä. Poncije Pilat afost upravitelju än regije Judeje. Herod* avladit än

* 3:1 Herod - Konuskut š kašä Antipa, afost bijatu alu Herod Marje.

regije Galileje, a fratusov Filip avladit än regije Itureje š Trahonitide, a Lizanije avladit än regije Abilene.† 2 Š Ana š Kaifa afost marj popurj‡ än Jeruzalem. Än vřijamjaja Dimizov rubja alu Ivan, bijatu alu Zaharija, än pustinje.Š 3 Jel apljikat än tuatje lokurj pänglä apä Jordan s rubjaskä alu lumjej k trjebje s s bätjazä s pokazaskä kum sa okřinit dälä grešalä š Dimizov lja oprostit grešala. 4 Kum askris proroku Izaija, Ivan afost

“glasu karje strigä än pustinje:

‘Připremic drumu d Domnu

š očistic d jel stazilje!

5 Ispunic tuatä dolina

š poravnic tot djalu š brjegu!

Ispravic drumu karje strämb

š poravnic aja čije nuje ravno!*

6 Tuatä lumja osä vjadje spajala alu Dimizovuluj!”†

7 Ivan rubja alu mulc lumje karje vinja s s bätjazä: “Voj, šarpilor! Činje va zäs k aša d ljaznje putjec s fuđic dälä kaznä karje Dimizov trimjatje? 8 Fičec binje karje aratä k vas okřinit dälä grešala avuasträ.† Š vu äňšälac akä gändic k ištjec sigurni samo daja če ištjec sämänca alu Abraham. Ali jo vu zäk, Dimizov puatje d bulovanjištja s stvurjaskä kupi alu Abraham! 9 Dimizov uskoro osä luvjaskä ku sukurja än tot ljemnu karje nu dä bun plod. Tot ljemnu karje nu dä bun plod osä fije tijat š arunkat än fok.”

10 Antribat mulc lumje p Ivan: “Atunča če trjebje s fičem?”

11 Ivan lja zäs: “Činje arje duavä (2) kämäšj, trjebje s dja alu älja karje narje ničuna. A činje arje mänkarje, trjebje s podiljaskä ku älja karje narje.”

12 Avinjit s s bätjazä čak š carinikurlje‡ š la tribat: “Učiteljulje, če trjebje s fičem?”

13 Ivan lja zäs: “Nu läc maj marje porezu njego če je lumja datorj.”

14 Š la tribat vuastja: “A če trjebje noj s fičem?”

Ivan lja zäs: “Nu läc banji dälä nimilja ku säla š p nimilja nu punjec minčunj s dobidič banji. Njego fic zadovoljni ku plata avuasträ.”

15 Kum lumja očekuja k Kristu ändatä vinje, toc än inimä s äňtriba dal je Ivan Kristu. 16 Daja Ivan alu toc azäs: “Jo p voj bätjez ku apa, ali vinje njeko maj

† 3:1 Herod, Filip š Lizanije afost “tetrarsi”. “Tetrarh” afost rimski naslov d vladar än unu lok karje vladja samo ku odobrjala alu vlastu alu rimuluj. Obična lumje njekad lji kima carurj (na primjer, vjez Mt 14,9; Mk 6,14). ‡ 3:2 Š Ana š Kaifa afost marj popurj – Ana afost marje popä 6.-15. aj maj äňklo d Krist, ali atunča vlada alu rimuluj la skinit dälä položajula. Zetu aluj, Kaifa, afost marje popä 18.-37. aj maj äňklo d Krist. Aša službeno än aja vřijamje Kaifa afost marje popä, ali lumja još uvijek akimat p Ana marje popä š jel š majdäpartje avut autoritet äňträ Židovj. Š 3:2 pustinje – Vjez fusnota än 1,80.

* 3:5 Ivan azäs alu lumjej k mora s s pokazaskä d grešala alor s fije spremic d vinjala alu Domnuluj. Äštja stihurj koristjaštje metafora. D fukut ravni drum än pustinje je slika s fije spremic s prihvatjaskä p Isusu š poruka aluj. † 3:6 Iz 40,3-5 ‡ 3:8 Fičec binje karje aratä k vas okřinit dälä grešala avuasträ – Äň grčki original skrije: “Fičec plodu karje je dostojan d pokajalä”. ‡ 3:12 carinikurlje – Obično aja afost Židovi karje alcä Židovj nu lja vurut daja če jej alukřizat d vlada alu rimuluj (karje apreuzmit p Izrael). Večina d carinikurj äňšala p alcä. Käta maj mult banj njego če lumja dugujaštje, a viška cänja d jej. Š d äla razlog lumja mrza š lji smatřja k je izdajic alu vlastiti narodu š alu vjera alor.

marje d minje, atäta d marje k jo nu sänt dostojan čak s ji fiuv argat[§]. Jel p voj osä bätjazä ku Sufļjetu alu Sväntuluj* š ku foku.† 17 Jel osä fije kašä omu karje odvojaštje gruvu däla jarbä. Gruvu osä sprimjaskä än ostavä, a jarba osä apringä ku foku karje nikad nu prestanjaštje s argä.” 18 Ivan rubja alu lumnej Bunä vorbä d Dimizov ku multje altje opomenje.

19 Ivan la intja alu toc la ukorit p Herod, karje irja vladaru dän regije Galileje,‡ daja če sa änsurat ku Herodijada, karje afost mujarja alu fratISOV, š d multje altje rovĵ ča fukut Herod. 20 Ali känd la ukorit Ivan, Herod p tot aja adodajit još unu rov: jel adat alu vuastja aluj s puje p Ivan än kisuarje.

Ivan bätjazä p Isusu

21 Majdatä njego če p Ivan la pus än kisuarje, känd Ivan bätizat p toc karje avinjit la jel, jel bätizat š p Isusu. Atunča känd Isusu sa rugat, čerju sa diškis, 22 š Sufļjetu alu Sväntuluj sa slubuzät p jel än oblik kašä golubu. Dän čerj sa uzät glasu: “Tu ješt Bijatu alu mjov p karje jo vrjauv! Tu ješt radostu alu mjov!”

Sämänca alu Isusuluj

23 Känd Isusu ančiput s rubjaskä d Dimizov la intja alu toc, avut njeđe trjezäč (30) d aj. P Isusu l kuništja k je bijatu alu[§] Josip.*

Josip afost bijatu alu Eli,

24 Eli afost bijatu alu Matat,

Matat afost bijatu alu Levi,

Levi afost bijatu alu Malki,

Malki afost bijatu alu Janaj,

Janaj afost bijatu alu Josip,

25 Josip afost bijatu alu Matatija,

Matatija afost bijatu alu Amos,

Amos afost bijatu alu Naum,

Naum afost bijatu alu Hesli,

Hesli afost bijatu alu Nagaj,

26 Nagaj afost bijatu alu Mahat,

Mahat afost bijatu alu Matatija,

Matatija afost bijatu alu Šimij,

Šimij afost bijatu alu Joseh,

Joseh afost bijatu alu Joda,

27 Joda afost bijatu alu Johanan,

Johanan afost bijatu alu Resa,

Resa afost bijatu alu Zerubabel,

§ 3:16 nu sänt dostojan čak s ji fiuv argat – Än grčki original skrije: “nu sänt dostojan nič klicimiltje s ji dizļjeg.” * 3:16 bätjazä ku Sufļjetu alu Sväntuluj – Aiča Ivan koristjaštje bätizija än apä kašä metafora s opisaskä kum lumja osä iskušaskä säla alu Sufļjetu alu Sväntuluj än životu alor. † 3:16 ku foku –

Asta puatje s rubjaskä d aja kum Sufļjetu alu Sväntuluj čistjaštje životu alu älja karje krjadje (vjez Ap 1,5, 8; 2,1–4; 11,16). Äli än ästa kontekst vjerovatno k foku rubjaštje d zuvä alu suduluj (vjez 3,7–9, 17). Än aja vřijamje Dimizov osä kaznjaskä p lumja karje na prihvatit änväcala alu Isusuluj. ‡ 3:19 Herod, karje irja vladaru dän regije Galileje – Än grčki original skrije: “Herod, tetrarh”. Vjez fusnota än 3,1.

§ 3:23 bijatu alu – Än ästa popis “bijatu alu...” puatje š s značaskä “sämänca alu”. Än Biblije, lumja karje askris popisu d potomakurj obično na vurut s skrije p tuatä sämänca alu njeki om, njego s aratä loza däla una važnä osobä pänla altä važnä osobä. * 3:23 Daja če Marija arämas grja pisti Sufļjetu alu Sväntuluj, Josip afost alu Isusuluj kašä očuhu (vjez 1,26–37; Mt 1,18–22).

Zerubabel afost bijatu alu Šealtiel,
 Šealtiel afost bijatu alu Neri,
 28 Neri afost bijatu alu Malki,
 Malki afost bijatu alu Adi,
 Adi afost bijatu alu Kosam,
 Kosam afost bijatu alu Elmadam,
 Elmadam afost bijatu alu Er,
 29 Er afost bijatu alu Jošua,
 Jošua afost bijatu alu Eliezer,
 Eliezer afost bijatu alu Jorim,
 Jorim afost bijatu alu Matat,
 Matat afost bijatu alu Levi,
 30 Levi afost bijatu alu Šimun,
 Šimun afost bijatu alu Juda,
 Juda afost bijatu alu Josip,
 Josip afost bijatu alu Jonam,
 Jonam afost bijatu alu Elijahim,
 31 Elijahim afost bijatu alu Meleja,
 Meleja afost bijatu alu Mena,
 Mena afost bijatu alu Matata,
 Matata afost bijatu alu Natan,
 Natan afost bijatu alu David,
 32 David afost bijatu alu Jišaj,
 Jišaj afost bijatu alu Obed,
 Obed afost bijatu alu Boaz,
 Boaz afost bijatu alu Sala,
 Sala† afost bijatu alu Nahšon,
 33 Nahšon afost bijatu alu Aminadab,
 Aminadab afost bijatu alu Admin,
 Admin afost bijatu alu Arni,
 Arni‡ afost bijatu alu Hesron,
 Hesron afost bijatu alu Peres,
 Peres afost bijatu alu Juda,
 34 Juda afost bijatu alu Jakov,
 Jakov afost bijatu alu Izak,
 Izak afost bijatu alu Abraham,
 Abraham afost bijatu alu Terah,
 Terah afost bijatu alu Nahor,
 35 Nahor afost bijatu alu Serug,
 Serug afost bijatu alu Reu,
 Reu afost bijatu alu Peleg,
 Peleg afost bijatu alu Eber,
 Eber afost bijatu alu Sala,
 36 Sala afost bijatu alu Kenan,
 Kenan afost bijatu alu Arpakšad,
 Arpakšad afost bijatu alu Šem,

† 3:32 Sala, Sala – Njeki grčki rukopisurj skrije: “Salmon, Salmon”. ‡ 3:33 Admin, Admin ... Arni, Arni – Njeki grčki rukopisurj skrije: “Aram, Aram”.

Šem afost bijatu alu Noa,
 Noa afost bijatu alu Lamek,
 37 Lamek afost bijatu alu Metušalah,
 Metušalah afost bijatu alu Henok,
 Henok afost bijatu alu Jered,
 Jered afost bijatu alu Mahalalel,
 Mahalalel afost bijatu alu Kenan,
 38 Kenan afost bijatu alu Enoš,
 Enoš afost bijatu alu Šet,
 Šet afost bijatu alu Adam,
 Adam afost bijatu alu Dimizov.Š

4

Nikuratu iskušastje p Isusu

(Mt 4,1-11; Mk 1,12-13)

1 Isusu, pljin ku Sufletu alu Svāntuluj, apljikat dāla apa Jordan š Sufletu la dus ān lok undje nuje nimika 2 š d patruzāč (40) d zālje š la iskušāt nikuratu. D zāljljalja na mānkat nimik, š kānd atrikut patruzāč (40) d zālje, afost flāmānd.

3 A nikuratu ja zās: “Akā ješt Bijatu alu Dimizovuluj, zi alu buluvanusta s postanjaskā mālaj.”

4 Isusu ja odgovorit: “Skris je ān Svāntā pismā: ‘Nu trijaštje omu samo d mālaj.’”[✠]

5 Š nikuratu la dus p Isusu p marje djal š ja pokazāt dāturdātā tuatā cara alu pāmāntuluj 6 š nikuratu zāče: “Cije osā zdauv asta tuatā vlast š slava aluj. Mije je dat š jo dav alu činje vrjauv. 7 Akā t poklonještj la minje, tot je alu tov.”

8 Isusu ja odgovorit: “Skris je ān Svāntā pismā: ‘Klanjaštje la Domnu, Dimizov alu tov, š aluj jedino služastje!’”[✠]

9 Nikuratu la dus ān trg Jeruzalem š la pus p špic p Hram š zāče aluj: “Akā ješt Bijatu alu Dimizovuluj, arunkitje da iča ān zos! 10 Daja če skris je ān Svāntā pismā:

‘Jel osā zapovidjaskā alu anđeli aluj d tinje s t pžaskā’,

11 š: ‘p mānj s t adukā undje ku pičoru
 s nu t tu luvješt d buluvan.’”[✠]

12 Isusu ja zās: “Skris je ān Svāntā pismā:
 ‘Nu iskušā p Domnu, Dimizov alu tov!’”[✠]

13 Kānd iscrpit tuatā kušnja, nikuratu sa udaljīt dāla jel pānla nuavā prilikā s l iskušaskā.

Isusu ānčapje s služaskā alu Dimizov

(Mt 4,12-17; Mk 1,14-15)

14 Isusu, pljin d snagā alu Sufletuluj, sa tors ān regija Galileja š vorba d jel sa proširit ān tuatje lokurj ān Galileja. 15 Isusu ānvāca ān lokurj undje židovi s strānda š s ruga (karje s kjamā sinagoga) š toc l hvalja.

Lumja ān Nazaret odbacaštje p Isusu

(Mt 13,53-58; Mk 6,1-6)

Š 3:38 bijatu alu Dimizov – Aja značastje k je Adam stvorit p slika alu Dimizov (vjez Post 1,26-27; 5,1-3). Slično, tuatā lumja arje sāmāncā ān Dimizov (vjez Ap 17,28-29). ✠ 4:4 ZakPon 8,3 ✠ 4:8 ZakPon 6,13 ✠ 4:11 Ps 91,11-12 ✠ 4:12 ZakPon 6,16

16 Š atunča Isusu avinjit än Nazaret, än sat undje akriskut. Š kašä uvjek sämbätä unträ än sinagogä š sa drikä s čitjaskä d Svänta pismä pänglä toc. 17 Alu Isusuluj antins knjiga alu prorokuluj Izaija. Jel adiškis knjiga š angäsät lok undje stä skris:

18 Sufļjetu alu Domnuluj je p minje.

Madat snagä š autoritet

s rubjesk Bunä vorbä alu säračilor.

Matrimjes s rubjesk alu lumjej karje zarobic

s puatje s pljače slobodni,

s tork vidu alu vorbilor,

s oslobodjesk p lumja dāla ālja karje lji mučaštje,

19 š s rubjesk k āsta an än karje Domnu aratā aluj binilje.✧

20 Atunča Isusu ankis knjiga, untuarče alu pomočnikuluj š šadje s rubjaskä. Tuatā lumja än sinagogä sujāta än jel š jedva štipta s zākā nješto. 21 Š ančiput ku aštja vorbje s lji zāk: “Astāz sa ispunit aštja vorbje d Svänta pismä karje akuma amčtitit.”

22 Š känd Isusu azavršät ku vorba, toc karje irja än sinagogä rubja d jel š s mira d binilje alu Dimizovuluj d karje jel rubja. Jej rubja: “Dali nuje āsta bijatu alu Josip?”

23 A Isusu lji zāče: “Sigurno osā mi zāčec āsta poslovicā: ‘Doktorulje, likujaštje sāngur p tinje!’ š: ‘Fāj š aiča än trg undje ajkriskut aja čam auzāt če sa dogodit än trg Kafarnaum.’ ” 24 Š nastavit: “Asta poslovicā je istinita: ‘Nimilja nu prihvatjaštje p proroku än lok undje jel akriskut’.

25 Kum š štjiec afost multje udovic än Izrael känd proroku Ilija afost viuv. Atunča p trje (3) aj š šasā (6) lunj na fost pluaje š apostanit marje fuamje p tot pāmāntu. 26 Ali Dimizov na trimjes p Ilija alu ničūna udovicā än Izrael. Njego jel la trimjes s ažutje alu udovicāj karje na fost Židovkā än trg Sarfata majuprapje d trg Sidon.✧* 27 Š isto aša känd afost proroku Elizej viuv, än Izrael afost multje lumje karje avja gubā, zarazna bualā p pjalje.† Ali ničūnu dāla jej nu sa likujit osim Naaman d Širija.”✧

28 Känd auzāt, toc än sinagogä sa nikāžāt. 29 Jej sa skulat, la putirit d trg š la dus p rub d litičā p karje sagradit alor trgu s l runče än zos. 30 Ali jel atrikut ānträ jej š apljikat p drumu aluj.

Isusu putirjaštje dān om p sufļjetu alu rov

(Mk 1,21-28)

31 Isusu sa slubžāt zos än Kafarnaum, karje je još unu trg än regija Galileja, undje ānvacā sämbätä än sinagogä. 32 Š lumja karje punja urjajke afost zadivic ku vāncalā aluj daja če rubja kašā āla karje arje vlast.

✧ 4:19 Iz 61,1-2 ✧ 4:26 1 Car 17,8-16 * 4:26 Atunča Ilija apljikat än altu pāmānt alu komšilor. P pāmāntula atrijit una udovicā š bijatu alu je, š skoro arāmas frzdā mānkarje d pluaje karje apostanit fuamja. Međutim, jej sa pobrinit d Ilija š Dimizov sa pobrinit d jej aša če gāvanu alor ku pjelmu š alor volba d zitin nikad nu sa spraznit. Tuatā vrijamja atrajit fuamja, jej avut mānkarje. Ilija ānklo arāmas maj mult aj. † 4:27 gubā, zarazna bualā p pjalje – Asta frazā prevodjaštje grčka vorbä karje s koristja d označalā njeke različite vrstje d bualje p pjalje. Tradicionalno s podrazumjaštje k s odnosaštje p guba. Om karje avut una d aštja bualje p pjalje smatratit je ritualno rov. Omu atribja cānut odvojit d alci lumje kum alu alcilor na prenesja bualā š kum nu vinja än kontakt ku altu om š afiča p omula ritualno rov (vjez Lev 13,45-46). ✧ 4:27 2 Car 5,1-14

³³ Afost ăn sinagoga omu ku sufljetu alu rov. Jel astrigat ăn tot glasu: ³⁴ “Hej, že aj tu ku noj, Isusulje dăn Nazaret? Ajvinjit s uništještj p noj p sufljeti alji rovj? Štiuv jo inje ješt tu: tu ješt Svăntu karje Dimizov atrimjes!”

³⁵ Isusu ja zapovjedit: “Ta Ń ješt dăn jel!” P aja sufljetu alu rov p omu la dubărăt pănglă toc Ń aištăt d jel Ń nu ja naudit nimika.

³⁶ Lumja afost zadivic Ń aniput s rubjaskă unji ku alc: “D karje aštja vorbje! Ku autoritetu Ń ku snaga zapovjedjaštje alu sufljeti alji rovj, Ń je ja Ńaš!” ³⁷ Š toc ăn regijaja auzăt e Isusu afukut.

Isusu likujaštje p multă lumja (Mt 8,14-17; Mk 1,29-34)

³⁸ Isusu aištăt d sinagogă Ń apljikat ăn kasă alu Šimun. A suakra alu Šimunuluj amuito marje fok Ń jej la rugat s ja utje. ³⁹ Isusu astat pănglă ja, zapovjedit alu fokuluj s u lasje Ń foku alăsato. Š odma sa skulat Ń lja dus s mălănje.

⁴⁰ Kănd akăzut nuaptja,† toc karje arje bolesnikurj lja dus la Isusu. A Isusu p tot ăla apus mănilje s lji likujaštje d tuatje bualje. ⁴¹ Isusu putirja sufljeti alji rovj dăn multje lumje, Ń sufljeti alji rovj striga kănd iša: “Tu ješt Bijatu alu Dimizovuluj!” Atuna jel alor zapovjedit s nu rubjaskă daja že je aštjituj k je jel Kristu p ăla karje Dimizov atrimjes.

Isusu pljakă ăn altje trgurj (Mk 1,35-39)

⁴² Kănd asvanit zuva, Isusu aištăt d trgula Ń apljikat ăn pustinje. Š multă lumje l kată. Kănd la găsăt, jej l ruagă s rămăje ku jej. ⁴³ A jel lji zăe: “Trjebje s măduk Ń ăn alturj trgurj s rubjesk Bună vorbă d cara alu Dimizov. Daja Dimizov matrimjes.” ⁴⁴ Š Isusu rubja Bună vorbă ăn sinagogje ăn pămănt alu idovilor.Š

5

Isusu kjamă p Šimun, p Jakov Ń p Ivan s l sljedjaskă (Mt 4,18-22; Mk 1,16-20)

¹ Una zuvă, kănd Isusu astat pănglă apă Galileja,* multă lumje s străndă pănglă jel s audje vorba alu Dimizov. ² Majdată d asta, njeki ribarji ve aištăt dăn amacurj Ń aniput s istjaskă mrežilje. A Isusu avizut alor doj (2) amacurj p obală ³ Ń auntrat ăn unu amac, karje irja alu Šimun. Š Isusu la rugat s puatje ucără s l pindje dăla obală. Atuna Ńadje, Ń ănvăca p narodu d amac.

⁴ Kănd aprestitit s rubjaskă, zăe alu Šimun: “Pindje amacu maj dăpartje undje maj adănkă apa, Ń arunkăc mrežilje d pukat.” ⁵ Šimunu zăe alu Isusuluj: “Gospodarulje, tuată nuaptja njam potrudit Ń nimika nam pukat. Ali kum tu aša ză, osă arunk mreža.” ⁶ Kănd Šimun Ń ortači aluj afukut aja, jej apukat mult pjaštje, atăta d mrežilje aniput s s rupă. ⁷ Ribarji afukut ku măna alu

† **4:40** Kănd akăzut nuaptja – Ăn grki original skrije: “kănd kadje suarilje”. D idovj alta zuvă aniput kănd suarilje kadje. Daja e na kutizat s lukrjază s l lukrjază sămbătă, Ńtipta pând sămbăta nu završaštje, a atuna aniput s adukă p lumja bulnavă la Isusu. **Š 4:44** ăn pămănt alu idovilor – Ăn grki original skrije: “ăn Judeja.” Međutim, Ń akă Luka asta vorbă koristjaštje d oznaală regija alu rimulor Judeja, njekad (kašă kum je aia Ń ăn 23,5) jel koristjaštje d oznaală d tuată domovina alu idovilor. * **5:1** pănglă apă Galileja – Ăn grki original: “pănglă apă Genezaret”. Isto e Ń apa Galileja.

ortači alor ǎn altu amac s vije s aŹutǎ. Jej avinjit Ź atǎta napunit p amiŹdoj amacurj d pjaŹtje k jej aniput s potunjaskǎ.

⁸ Kǎnd Źimun Petar aja avizut, akǎzut la intja alu Isusuluj Ź zǎe: “Fuď dǎla minje, Domnulje, daja e nu sǎnt om bun!” ⁹ Ź jel Ź toc karje afost ku jel ǎn amac sa mirat kǎt mult pjaŹtje apukat. ¹⁰ Ź isto aŹa sa mirat Jakov Ź Ivan, fiorji alu Zebedej, ortai alu Źimun.

Isusu atuna zǎe alu Źimun: “Navja frikǎ. Dakuma osǎ pu p lumja†.” ¹¹ Kǎnd jej askos amacurj p obalǎ, jej alǎsat tot Ź apljikat dǎpǎ Isusu.

Isusu likujaŹtje p omu karje arje bualǎ p pjalje

(Mt 8,1-4; Mk 1,40-45)

¹² Una zuvǎ Isusu avinjit ǎn unu trg undje afost unu om pljin d bualje p pjalje. Kǎnd jel avizut p Isusu, akǎzut la intja alu Isusuluj ku fǎli kǎtri pǎmǎnt Ź sa rugat d jel: “Domnulje, akǎ vrjaj, poc s m likujeŹt.”

¹³ Isusu tinďje mǎna, la dotaknit Ź zǎe: “Vrjauv. Fi likujit!” Ź guba odma sa povlait. ¹⁴ Isusu ja naredit: “Nu zǎa alu nimilja, nu joŹ, njego fuď odma Ź pokazaŹtjtje alu popǎj kum aputja s t pregledjaskǎ. PrinisaŹtje Źrtvǎ d istjala ata, kum Mojsije azapovidit kum aputja toc s vjadǎ k jeŹt likujit.”*

¹⁵ Atuna glasu d Isusu tot maj mult sa proŹirit Ź mulc narod avinja s l audje Ź s likujaskǎ d buala alor. ¹⁶ A maj mult vorj jel s povlaa ǎn pustinje Ź s ruagǎ.

Isusu likujaŹtje p omu karje nu puatje s umblje

(Mt 9,1-8; Mk 2,1-12)

¹⁷ Kǎnd una zuvǎ Isusu ǎnvaca p narodu, ǎnklo Źidja Ź farizeji Ź uitelji alu zakonu alu Mojsije karje avinjit dǎn tot satu ǎn regija Galileja Ź regija Judeja Ź d trg Jeruzalem. A sǎla alu Domnuluj irja ku Isusu s likujaskǎ p lumja.

¹⁸ Avinjit njeka lumje karje adue p nosilje p om karje nu puatje s umblje, pa pokuŹa s l adukǎ Ź s poloŹaskǎ pǎglu Isusu. ¹⁹ Pǎntruv narod jej na putut s l adukǎ ǎn kasǎ undje Isusu ǎnvǎca. La dus p stipinic p krov Ź afukut rupǎ Ź p nosilǎ, la slubuzǎt ‡ ǎn miŹlok d sobǎ pravu la intja alu Isusuluj.

²⁰ D aja Isusu ashvatit k krjadje ǎn jel, azǎs: “Ortakulje, sa oprostit greŹala ata.”

²¹ P asta učitelji d zakonu alu Mojsije Ź farizeji agǎndit: “inje ǎsta karje gǎndjaŹtje k rubjaŹtje kaŹǎ Dimizov? inje, osim Dimizov, puatje s oprostjaskǎ greŹala?”

²² Ali Isusu aŹtjtut e gǎndjaŹtje Ź lji zǎe: “Dǎe aŹa gǎndic? ²³ Dali nuje majuŹurje s zǎkǎ: ‘Sa oprostit greŹala ata’, njego s zǎkǎ: ‘Skual Ź umblǎ’? ²⁴ Ali, s Źtjic k jo, Bijatu alu Omuluj, am autoritet p pǎmǎnt s oprostjaskǎ greŹala.” Atuna zǎe alu omuluj karje nu puatje s umblje: “ije zǎk: ‘Skual, ja nosilǎ Ź fuď akasǎ!’”

²⁵ Ź omu akuma sa skulat la vojki alor, alat aja p čaja azukut Ź apljikat akas, slavja p Dimizov p drum. ²⁶ Ź toc afost skroz zadivic Ź aniput s slavjaskǎ p Dimizov. Afost pljin d frikǎ Ź rubja: “Astǎz noj amvizut njeŹto e nuje d krizut!”

† **5:10** Dakuma osǎ pu p lumja znaaŹtje k Petar rubjaŹtje alu lumjej d Dimizov Ź lji due la Dimizov.

* **5:14** Lev 14,1-32 ‡ **5:19** La dus p stipinic p krov Ź afukut rupǎ Ź p nosilǎ, la slubuzǎt – ǎn grki original skrivje: “Sa urkat p krov Ź slubǎzǎt p omu karje nu puatje s umblje...pisti ploic d glinǎ (crjep)”. ǎn zuviljalja ǎn pǎmǎntula, fia krovu d nǎroj Ź d paje karje s punja p krǎ Ź p grade. Njekad koristja ploic d glinǎ (crjep). Krovj irja ravni, a kǎŹi avja stepinic ili basama p karje lumja s urka p krov.

*Isusu kjamă p porezniku
(Mt 9,9-13; Mk 2,14-17)*

²⁷ Isusu dăpă aja aišat š avizut p cariniku Leviš kum šadje la carină, š ja zăs: “Vină dăpă minje.” ²⁸ Š Levi sa skulat, alăsat tot, š apljikat dăpă jel.

²⁹ Atunča Levi apriredit d Isusu marje veselije ân kasa aluj. A ku jej amănkat mulc lumje š ântră jej irja mulc carinikurj. ³⁰ Atunča njeki farizeji, š njeki učiteljurj d zakonu alu Mojsije karje irja d grupa alor š prigorvorja alu učenicurlje alu Isusuluj ku vorbilje: “Dăce mănăc š bjec ku carinikurlje š ku lumja karje grešaštje?”

³¹ A Isusu lja zăs: “Alu lumjej zdravănă nu trjebje doktorjamja, već alu lumjej karje bulnavă trjebje doktorjamja. ³² Nam vinjit s kjem p lumja karje găndjaštje k je pravedna, njego amvinjit s kjem p lumja karje grešaštje s s okrinjaskă la Dimizov.”

*Isusu ânvačă k nov drumu aluj maj bun njego drumu alu bătărn
(Mt 9,14-17; Mk 2,18-22)*

³³ Njeka lumje ja zăs: “Učenicurlje alu Ivan maj mult vorj postjaštje š s ruagă, aša š učenicurlje alu farizeji, ali alji tje stalno mălănkă š bja.”

³⁴ Lja antribat Isusu: “Dali kutizăc svatovi alu mladoženjej s natiric s postjaskă pând mladoženja ku jej?” ³⁵ Ali osă vinje vrijamja kând osă lji ja p mladoženja† š atunča s postjaskă.”

³⁶ Atunča Isusu nastavit aša če lja spus asta vorbă: “Numilja nu rupje pjatika dăla cuală nuavă s puată s krpjaskă p cuală bătărnă. Akă aja fače, osă rupă cuala nuavă, a pjatika dăla nuavă cuală nu pristajaštje alu cuală bătărnă. ³⁷ Š numilja nu tuarnă vinu alu nov‡ ân bătărnă tăšnj d pjalje.Š Akă aja fače, vinu alu nov osă rupă tăšnjilje* š osă varšă, a tăšnjilje osă propanjaskă.

³⁸ Njego, vinu alu nov trjebje s s tuarnje ân nuavje tăšnj. ³⁹ Š numilja činje bja bătărn vin nu vrja vinu dăla nov daja če zăče: ‘Bătărn je maj bun.’”†

6

*Isusu zăče k arje autoritet p sămbăta, svăntă zuvă alu židovilor
(Mt 12,1-8; Mk 2,23-28)*

¹ Una sămbătă Isusu triča pisti pijană d gruv. Učenicurlje aluj rupja gruv, š la trljit ku mănilje š la mănkat. ² A njeki farizeji azăs: “Dăce prekršăc zakonu alu Mojsije ku aja če rupjec gruvu ân sămbătă?”*

³ Isusu lja odgovorit: “Dali voj nas čitit ân Svăntă pismă čă fukut David, argatu alu Dimizov, kând aflămăzăt jel š âlja karje afost ku jel? ⁴ Dali na

Š 5:27 Levi isto s kima Matej. Vidjec (Matej 9,9). * 5:34 Postu je znaku d tugă. Svatovi nikad nu postjaštje pând s slavjaštje. † 5:35 Isusu p jel usporidjaštje ku mladoženja, a p učenicurlje aluj ku svatovi. ‡ 5:37 vinu alu nov ili “sok d strugurj.” Asta s odnošaštje p vin karje još na kopt. § 5:37

tăšnj – Asta afost saku karje afost fukut d pjalje alu živutinje. * 5:37 vinu alu nov osă rupă tăšnjilje – Kând vinu alu nov akopt jel slubadje plinu karje proširjaštje tašna. Daja če tašna abătărnă piznjaštje daja če nu maj puatje s s raširjaskă kašă tašna anuavă. † 5:39 Asta metaforă s razlikujaštje dăla tradicija alu vodilor karje kašă vinu alu bătărnă š nov načinu d život karje je Isusu ânvača karje je kašă vinu alu nov. Poanta alu asta ilustracija je k lumja karje zanjimja samo tradicija alor na vut voje s puje urjajke karje je Isusu ânvača, š akă aja če jel ânvača ispunja tot čije alor (židovsko) Svăntă pismă zapovidjaštje.

* 6:2 Zakonu alu Mojsije zăče nu kutjez s lukrjez ân sămbătă (vjez “sămbăta” ân rječnik). Farizeji irja strogi ân načinu karje jej tumača zakonu alu Mojsije š jej smatřja k âla činje rupje gruvu jel lukrjazăt (Iš 34,21).

auntrat ăn șator undje Dimizov s poštujaștje, jel amănkat dă mălaju karje posvitiť š adat alu ălja karje afost ku jel? Dali nu zăče zakonu alu nostru k mălajusta nu kutjază s mălăncje nimilja činje nuje popă?†† 5 Atunča Isusu lja zăs asta: “Jo, Bijatu alu Omuluj, am autoritet p sămbătă!”

Isusu likujaștje p omu ăn sămbătă

(Mt 12,9-14; Mk 3,1-6)

6 Alta sămbătă Isusu auntrat ăn sinagogă s ănvacă. Afost ănklo om karje na putut s koristjaskă măna dirjaptă. § 7 Učitelji d zakonu alu Mojsije š farizeji avrut s l optužaskă p Isusu k aprekrșăt unu zakon alor. Daja pomatrja p Isusu s vjadă dal vrja ăn sămbătă s likujaskă. * 8 A Isusu aștjūt găndjala alor pa zăče alu om karje arje mănă karje nu puatje s koristjaskă: “Skual š stăj aiča la intja alu toc!” Jel sa skulat š astat ănklo. 9 Atunča Isusu zăče: “S vu ănrjeb: Dopustjaștje zakonu alu Mojsije s s fakă ăn sămbătă binje, ili rov? S spasaskă životu, ili s l uniștjaskă?” 10 Sa ujtat p toc ăn sinagogă š atunča zăče alu omuluj: “Ătidje măna!” Jel afukut aša š măna sa likujit. 11 Atunča farizeji š učitelji d zakon alu Mojsije sa nikăžăt, š ančiput s dogovorjaskă če s fakă păntruv Isusu.

Isusu kuljađje p duavășprjače (12) d apostolurj

(Mt 10,1-4; Mk 3,13-19)

12 Ăn zuviljalja Isusu apljikat p djal s ruadje š provodit nuaptja ku ruguala la Dimizov. 13 Kănd avinjit alta zuva, akimat la jel p učenikurlje š ănră jej akuljes duavășprjače (12) d lumje, karje lja odredit d apostolurj.

14 Afost Šimun, karje Isusu la kimat Petar,

Andrija, fratilje alu Petar,

Jakov,

Ivan,

Filip,

Bartolomej,

15 Matej,

Toma,

Jakov, kupilu alu Alfej,

Šimun karje avut nadimaku Domoljub,

16 Juda, kupilu alu Jakov,

š Juda Iškariot, karje maj ănklo izdajit p Isusu.

Isusu ănvacă ș likujaștje

(Mt 4,23-25; 5,1-12)

17 Isusu sa dat ăn zos dăpă djal ku apostoli š astat p ravnică. Ănklo aștiptat mulc alturj učenikurj aluj š mulc narod d trg Jeruzalem š d tot pămăntu alu

† 6:4 Vjez ăn 1 Sam 21,1-7. ‡ 6:4 Mălaju karje je posvetit afost duavășprjače (12) d mălajurj karje s nalazja ăn lok svănt ăn șator. Popilje ănklo punje ăn tuată duminika d žrtvă alu Dimizov. Ăn tuată zuvă sămbătă lji prominja duavășprjače (12) mălajurj karje akopt ăn zuvasta. Samo popilje aputut s mălăncje mălajur alji bătrnje (Lev 24,5-9). § 6:6 karje na putut s koristjaskă măna dirjaptă - Aiča š ăn 8. stih, ăn grčki skrije: “măna afost uskată”. Măna alu omuluj afost oștetită aša k na putut s utingă. Vjerovatno afost savijită skroz ăn pulm, aša s izgledjaskă mikă š naborită. * 6:7 Mulc učitelj dăla zakon alu Mojsije azăs akă alu njeko tind njeka pomoću, aja je lukru. Daja če tumača zakonu strogo rov, azăs k nuje uredu s ătinde pomoću ăn sămbătă. Anvăcat k alu omuluj puatje s tingă pomoću ăn sămbătă samo ăn marje ozbiljna situacije kașă kum je porodu š kănd životu alu omuluj arfi ăn opasnost.

Židovilor,[†] š d regija pānglā apā undje irja trgurj Tir š Sidon p sjever. ¹⁸ Avinjit toc s puje urjajke la Isusu š s lji likujaskā tuatā buala. S likuja š ālja karje lja mučit sufljeti alji rovj. ¹⁹ Tuatā lumje la akātat s l dotaknjaskā daja činje l dotaknja snaga ajiša dān jel š lji likuja.

²⁰ Atunča Isusu sa ujtat p učenikurj š začē:

“Nurukošj ištjec voj karje ištjec sārač
k voj ištjec uključic ān cara alu Dimizov!

²¹ Nurukošj ištjec voj karje ištjec flāmānž
k voj osā fic narinic!

Nurukošj ištjec voj karje akuma plānđec
k voj osā vu radujic!

²² Nurukošj ištjec voj kānd lumja vu mrzaštje
š kānd p voj isključaštje š vu vridjaštje š vu začē k ištjec rovj
daja če ištjec učenikurlje alji mjej, alu Bijatu alu Omuluj!

²³ Raduicāvā voj ān zuvaja š sāric d radost
k istina je nagrada avuastrā marje je p čerj,
k jej karje vu maltetirjaštje sāmānca je alu ālja karje d mult maltetirja p
prorokurlje!”

²⁴ “Ali grjev vuavā, lumja karje bugatā,
k več asprimit utjšala avuastrā!

²⁵ Grjev vuavā karje ištjec narinic,
k osā fic flāmānž!

Grjev vuavā karje akuma vu radujic,
k osā tugujic š s plānđec!

²⁶ Grjev vuavā kānd p voj tuatā lumja uhvaljaštje,
k jej karje uhvalja p voj sāmānca je alu ālja karje uhvalja d mult d
prorokurlje alji mičinoš.”

*Isusu ānvacā s vrjem p dušmanji alji noštri
(Mt 5,39–42)*

²⁷ “A jo vu zāk, vuavā karje punjec urjajke: Vrjec p dušmanji alji voštri. Binje fičec alu lumjej karje vu mrzaštje. ²⁸ Kātāc dāla Dimizov s fakā binje alu ālja karje vu blastāmā. Rugācāvā d ālja karje p voj maltetirjaštje. ²⁹ Alu āla karje t luvjaštje p una falkā tindje š altā, š alu āla karje c ja ancuku dopustjaštje s c ja š kāmaša. ³⁰ Ali dāj alu tot āla karje dāla tinje katā, a dāla āla karje dāla tinje furā nu kāta s āntuarkā. ³¹ Fičec alu lumjej isto če vrjec jej vuavā s fakā.

³² Akā vrjec samo p ālja karje p voj vrja, nu zaslužāc nagradā. Š lumja karje rovj vrja p ālja karje vrja p jej. ³³ Isto aša akā fičec binje samo alu ālja karje fače vuavā binje, nu zaslužāc nagradā. Š lumja karje rovj fače isto aja.

³⁴ Akā pozajmic samo alu ālja karje puatje s vu āntuarkā āndrāt, nu zaslužāc nagradā. Š lumja karje rovj pozajmjaštje alu lumjej karje rovj s s āntuarkā āndrāt. ³⁵ Njego, vrjec isto p dušmani alji voštri. Fičec binje alor š pozajmic alu ālja karje nu puatje s vu āntuarkā āndrāt. Akā aja fičec, osā primic marje nagradā š osā fic kašā Maj marje Dimizov karje bun kātri lumje karje nu

[†] **6:17** pāmāntu alu Židovilor – Ān grčki original skrije: “Judeja”. Aja puatje posebno s odnosaskā p rimska regija ān južna Palestina, ali ān āsta stih s odnosaštje općenito p tot pāmāntu ān karje atrijit Židovi.

zahvaljašnje š karje je rovj. ³⁶ Fic bunj kãtri tuatã lumje kum Tata alu vostru ãn ãerj jašnje bun kãtri tuatã lumje.”

Isusu ãnvacã s nu sudjaskã

(Mt 7,1-5)

³⁷ “Nu sudic š nusã fic sudic. Nu optužãc š nusã fic optužãc. Oprostit š osã vu fije oprostít. ³⁸ Dãc š Dimizov osã vu dja. Jel osã vu tuarnã marje koliãinã ãn pualã, ka omu bun karje punjašnje gãvanu aluj d gruv aša ãe nabijašnje š potresašnje gruvu pãnd god nu s napunjašnje, š nastavjašnje s dodajaskã još maj mult pãnd gruvu nu s prelijašnje. K kum miric alu alcilor, aša Dimizov osã mirjaskã š vuavã.”

³⁹ Isusu azãs alor š još una vorbã: “Dali puatje vorbu s adukã p vorbu? Nu puatje, k amiždoj osã kadã ãn rupã. ⁴⁰ Uãeniku nuje maj marje d uãitelju aluj. Ali tot uãeniku p karje uãitelju la ãnvacãt tot ãe štije, osã fije kašã uãitelju aluj. ⁴¹ Dããe tujc la aškja ãn vojku alu altuluj, a nu vjez ljemnu ãn vojku alu tov? ⁴² Dããe zãc alu altuluj: ‘Omulje, s c skot aškja dãn vojku alu tov’, a sãngur ãn vojku nu vjez ljemnu? Ku duavã licje! Skuatje majdatã ljemnu dãn vojku alu tov pa atunãa osã vjez kum s skoc aškja dãn vojku alu altuluj.”

Isusu ãnvacã d bunje š d ruavje vorbje

(Mt 7,17-20; 12,34-35)

⁴³ “Ljemnu alu bun nu puatje s rudjaskã plodu karje nuje bun, niã ljemnu karje nuje bun nu puatje s rudjaskã plodu alu bun. ⁴⁴ Tot ljemnu s kunašnje p plod. Dãn mãrãinju nu sa dunã smokva nit strugurlje. ⁴⁵ Isto aša bun omu rubjašnje bunje vorbje k je inima aluj bunã, a omu rov rubjašnje ruavje vorbje k je inima aluj ruavã. Aja ãe omu rubjašnje aratã d karje jel inima arje.”

Omu karje je mudar faãe aja ãe Isusu zããe

(Mt 7,24-27)

⁴⁶ “ãe mikimãc, ‘Domnu, Domnu!’, a nu fiãec aja ãe zãk? ⁴⁷ Åla karje vinje la minje š auzãt vorbilje alji mjalje š faãe aja ãe zãk ⁴⁸ je kašã omu karje faãe kasa š surpa adãnkã rupã š postavít temelju p buluvan. A kãnd avinja poplava, š kãnd apa navalit p kasã, š puatje s miškã daja ãe binje fãkutã. ⁴⁹ Ali ãla karje auzãt vorbilje alji mjalje š nu faãe aja ãe zãk je kašã omu karje faãe kasa p pãmãnt frzdã temelj. Kãnd apa navalit p kasã majdatã sa duburãt š irja skroz uništítã.”

7

Isusu likujašnje p argatu alu kapetanuluj alu rimuluj

¹ Dãpã aja ãe tot azãs alu naroduluj, Isusu apljikat ãn trg Kafarnaum. ² Ånklo afost njeki kapetan alu rimuluj karje avut argat karje avut d jel milã. Åla argat afost bulnav p muartje. ³ Kãnd kapetanu auzãt d Isusu, atrimjes la jel voãe alu lumjaja karje irja Židovurj ãn trgula s l ruadje s vije š s likujaskã p argatu aluj. ⁴ Kãnd jej avinjit la Isusu, mult la rugat: “Zaslužãt s sji faã aja ⁵ daja ãe vrja p narodu alu nostru, frzdã jel noj nam putja s sãgradim sinagoga anuastrã.”

⁶ Isusu apljikat ku jej. Š kãnd avinjit la upruapje la kasã, atrimjes kapetanu p ortãci la Isusu. Jej azãs: “Kapetanu azãs asta: Domnulje, nu tu muãja. K nu sãnt vrjedan s uncãr ãn kasa amja. ⁷ Nu sãnt vrjedan s viuv pãnla tinje. Njego samo zi dundje god ješt s s likujaskã argatu alu mjov. ⁸ Asta štíuv k š jo mora s askult p kapetanu alu mjov. Am š jo vuašnje dusu minje. Š zãk alu unu: ‘Fuđ!’

š jel pljakă. Š alu altuluj zăk: ‘Vină aiča!’ š jel vinje. Š alu argatu alu mjov zăk: ‘Făj aja!’ š jel fače.”

⁹ Kănd auzăt aja, sa mirat Isusu š sa okrnit la mulc lumje karje apljikat dăpă jel š zăče: “Istina je, ăn Izrael na găsăt p unu Židov karje krjadje kašă ăsta karje nuje Židov karje aša krjadje.” ¹⁰ Kănd sa tors akas ălja p karje kapetanu atrimjes, angăsăt p argatu likujit.

Isusu uskrisnjašnje p bijatu alu udovicăj

¹¹ Dăpă aja Isusu apljikat ăn trg karje s kima Nain. La sljedit učenikurlje aluj š mulc lumje. ¹² Kănd avinjit la upruapje la uša alu trguluj, baš atunča njeka lumje aduče p mort fălkov dăn trg pănla grupă s l ăngrupă. Fălkovu karje amurit afost jedinac la mamă, karje afost udovică, š mulc lumje dăn trg irja ku ja. ¹³ Kănd Domnu Isusu avizuto ja fost žau d ja š ja zăs alu je: “Nu plănda!” ¹⁴ Avinjit š adotaknit nosiljilje, a lumja karje la dučja astat. Isusu azăs: “Fălkovulje, c zăk, skual!” ¹⁵ Š fălkovu sa drikat š arubit, a Isusu azăs alu mumusăj: “Jakăc kupilu alu tov”.

¹⁶ Toc sa mirat la săla alu Dimizovuluj. L slavja š zăča: “Marje proroku trijašnje ăntră noj! Dimizov avinjit s ažută alu narodu aluj!” ¹⁷ Š toc ăntră Židov* š ăn altje lokurj auzăt aja će Isusu afukut.

Ivan karje Bătjază trimjatje p učenikurlje aluj s ăntrijabă jašnje Isusu Mesija (Mt 11,2-11)

¹⁸ Učenikurlje alu Ivan arubit alu Ivan d tot aja će Isusu afukut. Ivan akimat p doj (2) učenikurj aluj ¹⁹ š lja trimjes la Domnu Isusu s l ăntrjabje: “Ješt tu ăla karje Dimizov aobečit k osă vije† ili dal trjebje s štiptăm p altu s vije?”

²⁰ Kănd jej avinjit la Isusu, azăs lumjaja: “Ivan karje bătjază atrimjes p noj la tinje s t ăntribăm: ‘Ješt tu ăla karje Dimizov aobečit k osă vije ili dal trjebje s štiptăm p altu s vije?’”

²¹ Pănd jej afost ănklo, Isusu alikujit p mulc d buală, d patjală š d sufljeti alji rovj. Š alikujit p multă lumje karje vorbj s puatje s vjadă. ²² Atunča aodgovorit alor: “Fuđic š javic alu Ivan ča vizut š auzăt: vorbi vjadje, lumja karje nu puatje s umblă akuma umblă, lumja karje avut buală p pjalje,‡ akuma je likujic, surdi audje, morcă s skuală, š alu saračilor s rubjašnje Bună vorbă d Dimizov. ²³ Blagoslovit ăla karje nu kadje ăn vjeră dăn minje.”

²⁴ Kănd apljikat učenikurlje alu Ivan, Isusu ančiput s rubjaskă alu multă lumje d Ivan. Jel azăs: “Aspljikat ăn lok undje nuje nimika. D karje om aspljikat ănklo s vidjec? Dal aspljikat s vidjec p njeko karje kašă trstika karje vântu uljigăna? Nu! Nas pljikat aja s vidjec. ²⁵ Ili aspljikat s vidjec p omu karje mândru ănbrăkat? Nu! K lumja karje aduče mândrje cualje š trijašnje ăn bugacije s nalazašnje ăn palače alu caruluj. ²⁶ Aspljikat s vidjec p proroku? Da! Jel je maj marje prorok. ²⁷ Ivan je ăla d karje je skris ăn Svăntă pismă:

‘Jakă, trimjet p omu karje duče vorba amja
s pljače la intja ata s pîprijemjaskă drum d tinje.’*

* **7:17** toc ăntră Židovj – ăn grčki original skrije: “Judeja”. Aja puatje posebno s odnosak p trgu alu rimuluj ăn južna Palestina, ali ăn ăsta stih s odnosašnje p općenito p tot pământu ăn karje atrijit Židovi.

† **7:19** karje Dimizov aobečit k osă vije – ăn grčki original skrije: “ăla karje trjebje s vije.” Aša s rubja d Mesija. ‡ **7:22** buală p pjalje – Vjez fusnota ăn 4,27. ✨ **7:27** Mal 3,1

28 Punjec binje urjajke: d tuatä lumje karje ikad atrijit nimilja nuje maj marje d Ivan. A ipak, än cara alu Dimizov, äla karje je maj mik je maj marje d jel.”Š

Isusu ukurjašnje p vođilje alu Židovilor daja ča odbit p Ivan š p jel
(Mt 11,12-19)

29 Tuatä lumja karje apus urjajke la Isusu, čak š carinikurlje, već askultat poruka alu Ivan š p jej jel lja bätizat. Atunča, känd jej auzät če Isusu azäs, sa složät k Dimizov zaista atrimjes p Ivan s kjamje p narodu s s pokajaskä.*

30 Naprotiv, farizeji š učitelji alu zakonu alu Mojsije aodbit planu alu Dimizov d jej daja ča odbit s lji bätjazä Ivan.

31 Isusu azäs: “A ku činje s lji usporidjesk p lumja än asta vřijamje?† P činje samänä? 32 Jej je kašä kupi karje šadje la tržnicä š unu p alt s strigä:

‘Noj amkäntat vuavä vjasäl kántič
š voj na žukat!
Noj amkäntat vuavä tužne kántič
a voj na pläns!’*

33 K, avinjit Ivan karje bätjazä na mänkat mälaž nič vin na but,Š a začec: ‘Än jel je sufljetu alu rov!’ 34 Jo, Bijatu alu Omuluj, avinjit karje amänkat šambut, a začec: ‘Jakä, omu karje vrja mult s mälanče š s bja mult vin, ortaku alu carinikuluj š ku grešnikurlje!’ 35 Toc karje prihvatjašnje mudrost alu Dimizov razumjašnje k Dimizov atrimjes š p minje š p Ivan.”*

Isusu änvacä k äla alu činje mult s oprostjašnje, mult š surutä
(Mt 26,6-13; Mk 14,3-9; Iv 12,1-8)

36 Unu farizej akimat p Isusu s mälanče ku jel. Jel auntrat än kašä alu farizej š alat loku la astal s mälanče.† 37 Afost njeka mujarje, kunuskutä än trgula p grešala alu je. Ja adoznajit k Isusu mälančä la farizej än kašä. Š jakä, mujarja adus skumpä ulje karje miruasä än mändru bukal. 38 Š astat la pičuarje dāpā Isusu. Ančiput s plängä š lakrmilje kädja p pičuarje. Ku päru lja frikat, š lja surutat š lji uns ku skumpä ulje karje miruasä.

39 Känd avizut farizej karje akimat p Isusu, agändit: “Känd ästa om zaista arfi prorok, aštija činje je mujarasta karje l dotaknjašnje, k ja je marje grešnicä.”

Š 7:28 maj marje d jel – Isusu nu začē k je Ivan nuje marje prorok. Zāčē k je lumja karje adoživit blagoslovurj alu carāž alu Dimizovuluj, kašā äštja lumje (vjez stihurlje 18-23), zaista blagoslovic. Uživjašnje än stvarurj karje Ivan još na doživit. Lumja alu pämäntusta smatřašnje p njeka lumje k je nevažni. Ali än cara alu Dimizov, Dimizov lji smatřašnje k je važni. * 7:29 sa složät k Dimizov zaista atrimjes p Ivan s kjamje p narodu s s pokajaskä – Än grčki original skrije: “opravdja p Dimizov”.

D ästa kontekst, aja značašnje k sa slažät k je drumu alu Dimizov, karje Ivan š Isusu rubja, bun. † 7:31 lumja än asta vřijamje – Än grčki original skrije: “lumja d ästa naraštaj”. Aja Isusu maj mult kima p älja karje aluj s protivja, posebno p vođilje alu Židovilor. ‡ 7:32 Isusu usporidjašnje p vođilje alu Židovilor ku kupi karje je nikāžāc p ortači alor k nu fače aja če vrja. Kašā aša kupi, vođilje alu Židovilor uznemiric dän Ivan š Isusu k nu s ponašašnje kum alor s sviđašnje ili prihvatjašnje. Š 7:33 na mänkat mälaž nič vin na but – Ivan trija grjev. Trija än lok undje nuje nimika, mänka skakavacurj š med š s änrka än cualje neudobne (vjez Mt 3,4; Mk 1,6). * 7:35 Toc karje prihvatjašnje mudrost alu Dimizov razumjašnje k Dimizov atrimjes š p minje š p Ivan – Än grčki original skrije: “Š mudrost opravdjašnje p tuatje kupi alu je”. Än ästa kontekst, aja značašnje k je lumja mudra känd prihvatjašnje drumu karje rubja Ivan š Isusu.

† 7:36 alat loku la astal s mälanče – Afost običaju la posebna gozbä kašä asta mänkarje k omurj mälančä pänd začē udobno pänglä astal.

40 P aja Isusu ja zäs: “Šimune, am s c zäk nješto.”

A jel azäs: “Učiteljulje, zi!”

41 A Isusu azäs: “Doj (2) omurj duguja alu unu om banj. Unu om ja dugujit činč sutje (500) kovanic d arđint,[‡] a altu om činžáč (50). 42 A kum jej na vut dundje s äntuarkä, alu amiždoj aoprostit datorija. Atunča karje d jej doj (2) maj mult osä l vrja?”

43 Šimun azäs: “Gändjesk alu äla karje maj mult oprostit datorija.”

Azäs Isusu: “Binje azäs.” 44 Atunča Isusu sa okrnit la mujarje š začë alu Šimun: “Vjez p asta mujarje? Jo auntrat än kasä ata, ali tu nu maj dat apä s späl pičuarilje, a ja apläns š lakrmilje alu je akäzut p pičuarje a ja lja asplat š ku päru mi lja frikat. 45 Nu maj dučukit ku poljubacu, a ja, d känd jo amuntrat na prestanit s m surutje pičuarilje. 46 Tu nu maj uns kapu ku ulja, a ja ku skumpä ulje karje miruasä auns pičuarilje. 47 Däčë gändješt k ja apokazät atäta d marje ljubav? C zäk istinä: aja je daja če grešala alu je, š akä lja fost multä, afost oprostit. Äla karje gändjaštje k trjebje aluj ucärä s s oprostjaskä, äla vrja ucärä.” 48 Atunča alu mujarje azäs: “Zaista, grešala ata cam oprostit.”

49 Älja karje afost änklo änciput äntri jej s rubjaskä: “Činje je äšta š grešala s oprostjaskä?”

50 A jel začë alu mujarje: “Daja čaj krizut, tu ta spasät! S c dja Dimizov mir pänd plječ!”

8

Mujerilje karje sljedjaštje p Isusu

1 Majdatä d aja Isusu pljika p trgurj š p saturj s rubjaskä Bunä vorbä d cara alu Dimizov. Afost ku Isusu duaväsprjače (12) apostolurj² š njeke mujerj karje Isusu lja likujit däla sufljeti alji rovj š däla bualä. Alja mujerj afost Marija karje afost d trg Magdala, dän karje Isusu aputirit šaptje (7) sufljeti alji rovj, 3 Ivana, karje afost mujarja alu Kuza karje irja upravitelju än palače alu Herod,* Suzana š multje altje mujerj. Jalje ku banji alor ažutat alu Isusuluj š alu apostolilor.

Isusu rubjaštje vorbä d om karje sijaštje sämänca

(Mt 13,1-17; Mk 4,1-12)

4 Känd pänglä Isusu sa sträns mulc lumje dän tot trgu, atunča Isusu lji rubja asta vorbä: 5 “Una zuvä aišät omu s posijaskä sämänca än polje. Känd aposijit, njeka sämänca akäzut p drum š lumja umbla p aja š puji lja amänkat. 6 Njeka sämänca akäzut p pämänt undje jaštje buluvan š tek ča kriskut sa uskat daja če narje apä. 7 Njeka sämänca akäzut äntträ märčinj š märčinilje akriskut una ku jej š ja sa ugušät. 8 A njeka sämänca akäzut p bun pämänt š krjaštje š rudjaštje d usutä (100) d vorj.” Isusu azäs aja, š astrigat: “Toc činje arje urjekj s audä, trjebje s puje urjajke š s razumjaskä!”

Isusu änvacä kum alta lumje s ponašaštje känd audje vorba alu Dimizov

(Mt 13,10-23; Mk 4,10-25)

‡ 7:41 kovanic d arđint - Än grčki original skrije: “denari”. Denar afost kovanica d arđint alu rimulor. Vridja kašä una dnevnica d obični radnik. § 7:46 Gostjamja än kasä obično s nudja apa kum aputja s spalä pičuarilje, k većina lumje ili pljika däskulcj ili duča sandalje š än kasä vinja ku pičuarilje pljinje d prašanä. Gostjamja isto s dočekujaštje ku poljubacu än falkä, a alu lumje posebne s unda kapu ku mirosu alu dulče ku ulja d maslinä. * 8:3 Herod - Vjez 3,1 ku fusnota änklo.

⁹ Učenicurle alu Isusuluj la antribat če značaštje asta vorbã. ¹⁰ Isusu azãš: “Dopustit vuavã s razumic tajnilje d cara alu Dimizov. Ali koristjesk aša vorbje kãnd jo ãnvãc p alcã s ispunjaskã Svãnta pismã:

‘S ujtã

a nu prepoznajaštje,

š s audã,

a nu razumjaštje’.[✧]

¹¹ Jakã če značaštje asta vorbã: sãmãnca je vorba alu Dimizov. ¹² A sãmãnca karje akãzut p drum prestavjaštje p ãlja karje audje, ali vinje nikuratu š adus vorba alu Dimizov d inima alor aša s nu krjadje š nu s spasaskã. ¹³ A sãmãnca karje akãzut p buluvan prestavjaštje p ãlja karje audje, ku radost primjaštje vorba alu Dimizov, ali narje korjen. Ælja njeka vrijamje krjadje, a kãnd vinje iskušjala prestanjaštje s krjadje. ¹⁴ A sãmãnca karje akãzut ãn mãrãinj prestavjaštje p ãštja karje punje urjajke la vorba alu Dimizov, ali kum vrijamja trjaãe, p jej lji ugušaštje brigilje, bugucija š tuatje užitkulje alu životuluj, daja jej nu duãe plodu kopt. ¹⁵ A sãmãnca karje akãzut p bun pãmãnt prestavjaštje p lumja karje ku bunã š ku poštена inimã pãzaštje vorba alu Dimizov karje audje, jej pljakã maj ããpartje kãnd je grjev, daja jej aduãe bun plod.”

¹⁶ “Nimilja nu prindje lampa s viljaskã ku posuda ili s uaskundje dusu pat, njego s upuje p postolje aša toc ãlja karje untrã s puatã s vjadã binje. ¹⁷ K tot ãije ãviljit osã fije dãzvãljit š tot ãije skuns osã s štije š osã vije p luminã. ¹⁸ Daja punjec binje urjajke k ãla karje pãzaštje vorba amja osã razumjaskã mult, a p ãlja karje nu pãzaštje vorba amja osã s ja š aja ãe gãndjaštje k razumjaštje.”

Jej karje faãe voja alu Dimizov je ãlanurle alu familija alu Isusuluj

(Mt 12,46-50; Mk 3,31-35)

¹⁹ Atunãa muma š fracã alu Isusuluj avinjit s l vjadã, ali na putut s vije la jel k afost mulc lumje. ²⁰ Ajavit alu Isusuluj: “Mumuta š fracã alji tej stã afar š vrja s t vjadã.”

²¹ Kãnd Isusu auzãt aja, azãš alu lumjej: “Ælja karje punje urjajke š askultã vorba alu Dimizov mije je ka muma š ka frac.”

Isusu smirjaštje oluja la apã Galileja

(Mt 8,23-27; Mk 4,36-41)

²² Æn una zuvã azãš Isusu alu uãenicurle aluj: “Triãem p alta partje la apã.” Jej auntrat ãn ãamac š aotplovit. ²³ Pãnd plovja, Isusu anãiput s kulãje. Š anãiput s suflje marje vãnt. Vãntu anãiput s fakã marj valurj karje anãiput s napunjaskã ãamacu d apã š jej sa gãsãt ãn rov.

²⁴ Jej avinjit la Isusu š la skulat š ja zãš: “Gospodarulje, Gospodarulje, tonim!”

A Isusu sa skulat, azapovidit alu vãntuluj š alu valulor alji marj s stja š jej sa smirit š afost tišina. ²⁵ Atunãa Isusu azãš alu uãenicurle aluj: “Dããe nas krizut ãn minje?”

A uãenicurle sa spirjat š sa mirat. Azãš unji alu alc: “Çinje ãsta s zapovidjaskã ãak š alu vãntuluj š alu apãj, š punje urjajke la jel?”

*Isusu putirjašnje mulc sufļjeti alji rovj dān om
(Mt 8,28-34; Mk 5,1-20)*

²⁶ Avinjit ān regija Gerasa,[†] karje je p alta partje d apā d regija Galileja.
²⁷ Čim Isusu aišāt d čamac p obalā, avinjit la intja alu Isusuluj njeķi om dān trg karje avut sufļjeti alji rovj ān jel. Već d mult kum nu sa brkat nić atrijit ān kašā njeķo irja la mārmanc. ²⁸⁻²⁹ Multā vřijamje sufļjeti alji rovj l cānja š akā lumja la lĳigat p lanacurj š okove š l pāza, jel rupja lanacu š sufļjeti alji rovj l natirja s pljače ān lok undje nuje nimika. Kānd omula avizut p Isusu, acāpat. Isusu azapovidit alu sufļjeti alji rovj s jašā d omula. Akāzut la intja alu Isusuluj š astrigat: “Če vřijaj dāla minje, Isusulje, Bijatu alu Maj marje Dimizov? Mārog d tinje, nu m mučja!”

³⁰ Isusu la tribat: “Kum t ķjem?” Jel zāče: “Mulc[‡]”, k afost ān jel mulc sufļjeti alji rovj. ³¹ Š sufļjeti alji rovj ančiput mult s s ruadje d Isusu s nu naridjaskā s pljače ān jamā frzdā kraj undje osā fije kaznic.

³² A ānklo p djal mult porč s ranja. Sufļjeti alji rovj sa rugat d Isusu s dopustjaskā s untrā ān porč š Isusu adopotit. ³³ Atunča sufļjeti alji rovj aišāt d om š auntrat ān porč. Toc porči adat fuga ān zos dāpā djal ān apā š sa nikat.

³⁴ Kānd lumja karje pāza p porči avizut ča fost, afuđit š arazglasāt p trg š p saturj. ³⁵ A lumja avinjit s vjadje ča fost. Kānd jej ažuns, avizut p Isusu ku omu dān karje aišāt sufļjeti alji rovj. Avizut p omu karje šadje š punja urjajke la Isusu, ānbrkat š bun ān kap. Š lumja sa spirjat. ³⁶ Jej karje avizut ča fost, arubit alu lumjaja kum Isusu likujit p omu ān karje afost sufļjeti alji rovj. ³⁷ Tuatā lumja d regija Gerasa lja pukat marje frikā, š arugat p Isusu s pljače dāla jej. Isusu auntrat ān čamac s pljače pisti apā āndrāt.

³⁸ Majdatā njeķo če Isusu š ućenikurļje aluj aotplovit ān čamac, omu d karje sufļjeti alji rovj aišāt sa rugat mult d Isusu s puatā s rāmāje ku jel. Ali Isusu ja zās: ³⁹ “Āntuarčitje akas š zi alu toc če Dimizov afukut d tinje.” Atunča jel aplĳikat š razglasāt p tot trgu če ja fukut Isusu.

*Isusu likujašnje p mujarja š adrikā p fata d morc
(Mt 9,18-26; Mk 5,22-43)*

⁴⁰ Multā lumje aštipta p Isusu s s āntuarkā dāpā alta partje d apā. Kānd Isusu ažuns, toc ku radostu la štiptat. ⁴¹ D dāturdātā avinjit omu karje sa kima Jair, karje irja vođa alu lumje karje s sastaja ān sinagogā. Akāzut la intja alu Isusuluj š mult sa rugat s vije ān kasa aluj. ⁴² Jel avut jedinicā fatā karje avut duavāsprjače (12) d aj karje irja p muartje.

Pānd Isusu plĳika la Jair, mulc lumja l pindja dāpā pistot. ⁴³ Āntrā lumje irja mujerj karje duavāsprjače (12) d aj krvarja, š potrošāt tot ča vut p doktorjamje, ali nimilja na putut s ju likujaskā. ⁴⁴ Avinjit d drāt š apus māna p rubu alu cuala alu Isusuluj š odma aprestanit s krvarjaskā.

⁴⁵ Antribat Isusu: “Činje apus māna p minje?”

Š pānd toc azās: “Nu jo”, Petar azās: “Gospodarulje, multā lumje t pindje š t strānde!”

⁴⁶ A Isusu azās: “Njeķo namjerno apus māna p minje. Amositit k sāla aišāt d minje.” ⁴⁷ Kānd mujaraja saznajit k nu puatje s askundā k ja apus māna p

[†] 8:26 regija Gerasa – Lumja karje atrijit ān trgula Gerasa š ān okolicā na fost Židovj. [‡] 8:30 Mulc – Ān grčki original skrije: “Legija”. Legija afost rimska vorba d vuastje karje s odnosa p skupinā dān 6.000 vuastje. Aiča s koristjašnje d označalā d marje skupinā sufļjeti alji rovj.

Isusu, atrimurat d frikã š akãzut la intja alu Isusuluj š la intja alu tot narodu š lja zãs dãce apus mãna p Isusu š kum odma sa likujit. ⁴⁸ A Isusu alu je azãs: "Fata amja, tu ta likujit daja ča krizut. S c dja Dimizov mir pãnd pljeć!"

⁴⁹ Kãnd Isusu još arubit alu mujaraja, avinjit njeko d kasã alu Jair^s ku poruka: "Camurit fata. Nu maj muča učitelju više."

⁵⁰ Auzãt Isusu š azãs alu Jair: "Na vja frikã! Samo krjadje š ja osã fije binje!"

⁵¹ Kãnd Isusu avinjitãn kasã alu Jair, Isusu adopustit samo alu Petar, alu Ivan, š alu Jakov, š alu tatã š alu mamãj alu fataja s utrje ku jel. ⁵² Š toc karje već irja ãn kasã plãndja š tuguja dãpã ja. Isusu lja zãs: "Nu plãndec! Nuje muartã, njego s kulã!"

⁵³ Atunča toc ančiput s s ljađe d jel daja ča štijut k je muartã. ⁵⁴ Isusu alato d mãnã š astrigat: "Kupilulje, skual!" ⁵⁵ Š sufljetu sa tors š odma sa skulat. Isusu azãs s ji dja s mãlãnče. ⁵⁶ Roditelji alu je irja zaćudic, a Isusu ja naredit s nu zãkã alu nimilja će sa dogodit.

9

Isusu trimjatje p apostoli s rubjaskã Bunã vorbã š s likujaskã p bulnavi (Mt 10,9-14; Mk 6,7-13)

¹ Isusu akimat la jel p duavãsprjače (12) apostolurj š lja dat sãla š autoritet s putirjaskã p sufljeti alji rovj š s puatã s likujaskã p bulnavi. ² Lja trimjes s rubjaskã Bunã vorbã d cara alu Dimizov š s likujaskã p bulnavi. ³ Isusu lja zãs: "Nimika nu lãc ku voj p drum: nič bãcu, nič tašna, nič mãlaju, nič banji, nič altje kãmãšj! ⁴ ãn tuatã kasa ãn karje untrãc s prenoćic ãnklo, rãmijnec ãn ja pãnd god nu pljikãc ãn altu trg. ⁵ Undje p voj nu vu primjaštje, pãnd išãc d trgula istrisãc prašãna dãpã pićuarje s lji upozoric p kazna alu Dimizov."*

⁶ Ućenikurlje apljikat š umbla p saturj. Rubja Bunã vorbã d Dimizov š likuja p lumja pistot.

Herod je zbnunjt d Isusu (Mt 14,1-2; Mk 6,14-16)

⁷ Herod, karje irja vladaru d regija Galileja,[†] auzãt tot će sa dogodit š afost zbnunjen daja će njeka lumje rubja: "Isusu je Ivan karje bãtjazã. Sa skulat dãla morc." ⁸ Altu rubja: "Isusu je Ilija karje trjebje s vije."* Aldã trje (3) azãs: "Isusu je unu d prorokurj karje majdatã atrijit. Sa tors dãla morc."

⁹ A Herod azãs: "Jo amzãs s taje kapu alu Ivan karje bãtjazã š nu puatje s fije k jel je mort. Činje atunča omusta d karje atãta aud?" Aša akãtat prilikã s vjadã p Isusu.

Isusu rãnjaštje maj mult d činč mij (5.000) d lumje (Mt 14,13-21; Mk 6,32-44; Iv 6,1-13)

¹⁰ Kãnd apostoli sa tors ãndrãt undje irja Isusu, jej arubit aluj tot ča fukut. Atunča Isusu lja dus ku jel š apljikat s fije sãngur upruapje d trg karje sa kimat Betsaida. ¹¹ Mulc lumje asaznajit aja š apljikat dãpã Isusu. Isusu lja primit š

Š **8:49** Jair – ãn grčki original skrije: "vođa alu sinagogãj". * **9:5** s lji upozoric p kazna alu Dimizov – ãn grčki original skrije: "d svjedočala pãntruv jej." Aja afost znaku k apostoli lasã p lumjaja la sudbina alor. Alu lumjaja apiritit rovu s lji odbacaskã Dimizov daja ča odbacãt p glasnikurlje alu Dimizovuluj. Apostol Pavao faće ista stvar (vidjec Ap 18,6). † **9:7** karje irja vladaru d regija Galileja – ãn grčki original skrije: "tetrarha". Vjez fusnota d Herodu ãn 3,1. ‡ **9:8** Ilija karje trjebje s vije – Ilija afost unu dãla maj marje prorok d zavjetu alu Bãtãrn, karje Židovi oćekuja s s ãntuarkã (vjez Mal 3,23-24).

rubja Bună vorbă d cara alu Dimizov š likuja p toc karje trjebje s likujaskă. ¹² Pănd akăzut nuaptja, avinjit duavăsprjače (12) apostolurj la Isusu š ja zăš: “Las p lumja s pljače p saturj š p okolică s găsaskă mănkarje š undje s s kulčje daja če ištjem aiča undje nuje nimika.”

¹³ A Isusu zăče: “Voj lji nahranic.”

A jej zăče: “Avjem samo činč (5) mălajur š doj (2) pještj. Dali s pljikăm š s kumprăm mănkarje d tot narodu?” ¹⁴ A lja fost njeđe činč mij (5.000) d vujniči.

Isusu p aja azăs alu učenikurj aluj: “Zăčec alu lumjej s šagă ân grupje njeđe činžăč (50).” ¹⁵ Š učenikurlje afukut aša š lumja ašăžut. ¹⁶ Isusu alat činč (5) mălajurj š doj (2) pještj, sa ujtat ân čerj, š azahvaljit alu Dimizov d mănkarje š arupt mălaju š adat mălaju š pjaštje la učenikurj s podiljaskă alu lumjej. ¹⁷ Toc avut s mălănče kăt god aputut. Š još duavăsprjače (12) d korpje sa nakupit d ostatkurj d mălaj š d pještj.

Petar priznajaštje kje Isusu Mesija

(Mt 16,13-23; Mk 8,27-33)

¹⁸ Maj ânkle, Isusu apljikat dăpartje dăla lumje s s ruađe š učenikurlje aluj apljikat ku jel. Kănd Isusu aprestanit s s ruađe lja tribat: “Če rubjaštje lumja činje sânt jo?”

¹⁹ Jej aodgovorit: “Mulc inš zăče k ješt Ivan karje bătjază, alcă zăče k ješt Ilija, Š š alcă njeki zăče jar k ješt unu d prorokurj karje majdată atrijit š sa tors dăla morc.”

²⁰ A atunča Isusu azăs alu učenikurlje aluj: “A voj, če zăčec činje sânt jo?”

Petar zăče: “Tu ješt Kristu, spasitelju karje Dimizov atrimjes!”

²¹ A Isusu lja zapovjedit s nu zăkă alu nimilja. ²² Azăs: “Jo, Bijatu alu Omuluj, mora mult s patjesk. Vođilje alu židovilor, glavni popurlje, š učitelji d zakonu alu Mojsije mora s m odbacaskă. Mora s m umuară š aldă trje (3) zălje jo mora s fiuv adrikat dăla morc.”

Isusu zăče k älja karje vrja s l sljedjaskă mora s fije spreman s patjaskă

(Mt 16,24-28; Mk 8,34-9,1)

²³ Atunča Isusu azăs alu lumjej: “Akă njeko vrja s fije učeniku alu mjov mora s s odriknjaskă săngur d jel, š tuată zuva s ja kruča aluj š s sljedjaskă p minje.* ²⁴ K činje god vrja životu aluj s spasaskă, osă l pjargă; a činje god izgubjaštje životu aluj d minje, osă l spasaskă. ²⁵ Če koristjaštje alu omuluj akă dobidjaštje tot pămăntu, ali pjardje săngur p jel? ²⁶ Činje god arje rušunje d minje š d vorbilje alji mjalje, jo, Bijatu alu Omuluj, isto aša š d jel osă am rušunje kănd jo vinja ku slava amja š ku slava alu Tatimjov š ku slava alu anđelilor alu svânt. ²⁷ Punjec urjajke k istina je: njeki dăla voj karje aiča stăc nusă muară pănd nu vjadje cara alu Dimizov.”

Petar, Ivan š Jakov vjadje slava alu Isusulu

(Mt 17,1-13; Mk 9,2-13)

²⁸ Otrilike opt (8) zălje dăpă aja če lja zăs aja, adus Isusu ku jel p Petar, p Ivan š p Jakov š apljikat p djal s s ruađe. ²⁹ Š pănd Isusu s ruga, lica aluj sa promjenit, a cualjlje ja sjajit čisto albă. ³⁰ Dăturdată, doj (2) omurj sa pojavit

Š 9:19 Ilija - Vjez fusnota ân 9,8. * 9:23 Ân cara alu Rimuluj toc aštjut k kručja afost kazna p muartje. Kriminalcu karje je osudit obično ađuče ravna gredă pănla lok undje osă fije razapnjit. Kănd akoristit asta silikă, Isusu avrut s zăkă akă jej vrja s fije učenikurlje aluj, mora s lasă če jej vrja š s fije spremni s askultje p Isusu, čak š s fije spremni s muară păntruv jel.

š arubit ku Isusu. Ālja afost Mojsije š proroku Ilija. ³¹ Sa pojavit ān marje sjaž š arubit ku Isusu d išjala aluj d pāmāntusta,† karje Isusu uskoro osā fakā ān Jeruzalem s ispunjaskā voja alu Dimizov.

³² Pānd Isusu s ruga, Petar š jej karje afost ku jel lja pukat somnu. Kānd sa skulat, avizut marje luminā karje vinje dāla Isusu š doj (2) omurj karje astat pānglā jel. ³³ Pānd Mojsije š Ilija sa sprimit s pljače dāla Isusu, Petar azās alu rusuluj, ali nič jel na štijut če rubjašnje: “Gospodarulje, binje je če ištjem aiča ku voj. Fičem trje (3) kolibje: una cije, una alu Mojsije, š una alu Ilije.” ³⁴ Pānd Petar aja arubit, sa pojavit oblaku, lja prekrijit š alor irja frikā.

³⁵ Dimizov lja rubit dān oblak: “Āsta je Bijatu alu mjov karje jo lam kuljes s fije caru! P jel skultac!” ³⁶ Š kānd jej auzāt glasu, avizut samo p Isusu. Jej atikut ān zuviljalja š alu nimilja na rubit d aja če jej avizut.

Isusu putirjašnje p suflet alu rov dān kupil
(Mt 17,14-19; Mk 9,14-29)

³⁷ Kānd alta zuvā sa dat ān zos dāpā djal, multje lumje karje irja ačija avinjit la Isusu. ³⁸ Dāturdatā, njeiki om āntrā multje lumje astrigat š sa rugat mult d jel: “Učiteljulje, ujtijte la bijatu alu mjov, k jel je jedini kupil alu mjov. ³⁹ Jakā, suflet alu rov mult vorj l pukā š dāturdatā jel ānčapje s cāpje. La runkā ān grčurj š ji pljika pjena p gurā. Š nu l lasā pānā god skroz nu l iscrpijašnje. ⁴⁰ Ma rugat d učenikurle alji tjalje s l putirjaskā, ali na putut.”

⁴¹ Atunča Isusu azās: “Lumjo karje trijic ān vrijamjasta, voj nu kridjec š ištjec strikac! Jo amfost ku voj atāta d mult š jar nu kridjec. M trjeb kāt mora s trpjesc p voj? Duj aiča p bijatu alu tov!” ⁴² Š pānd bijatu avinjit la Isusu, sufletu alu rov la duburāt š jel ančiput s s grčaskā. A Isusu alu sufletuluj alu rov azapovjedit s jašā š alikujit p bijatu š la dat la tatusov. ⁴³ Toc karje irja ačija sa mirat d moć alu Dimizov.

Isusu jar rubjašnje d muartja aluj
(Mt 17,22-23; Mk 9,30-32)

Pānd toc sa mirat la asta š la tot če Isusu fače, jel azās alu učenikurle aluj: ⁴⁴ “Punjec binje urjajke če vu zāk: Još ucārā lumja osā predajaskā p minje, p Bijatu alu Omuluj, ān vlastu la dušmanji alji mjej.” ⁴⁵ Ali jej na štijut če jel avrut s zākā. Aja značalā afost skuns dāla jej. Jej na putut s razumjaskā š lja fost frikā s l āntrjabe d aja.

Ponizni je maj marje ān cara alu Dimizov
(Mt 18,1-5; Mk 9,33-37)

⁴⁶ Učenikurle ančiput s raspravljaskā činje dāla jej maj marje. ⁴⁷ Aštijut d čaja raspravljašnje Isusu daja alat p kupilu, š la pus pānglā jel. ⁴⁸ Š Isusu lja zās: “Činje ku drag primjašnje p kupilusta pāntruv minje, primjašnje š p minje. A činje p minje primjašnje, primjašnje š p Dimizov karje ma trimjes. Istina je: činje je maj mik āntrā voj toc, āla je maj marje!”

Činje nuje pāntruv voj, āla je ku voj
(Mk 9,38-40)

† 9:31 d išjala aluj d pāmāntusta – Ān grčki original skrije: “d išjala aluj”. Asta frazā vjerovatno ukazašnje p muartja alu Isusuluj š uskrisnjala kašā marje djela d spasjalā karje uskoro osā fije ostvaritā. Arfi aja slično kašā išjala d zavjetu alu Bātārn, kānd Dimizov aoslobodit p lumja aluj karje afost argac ān Egipat.

⁴⁹ Ivan p asta azās alu Isusuluj: “Gospodarulje, noj avizut p njeko karje ān lumilje alu tov zapovidjaštje alu sufljeti alji rovj s jaša d lumje. Noj amzās aluj s nu fakā aja daja če nuje učeniku alu tov kaša če ištjem noj.”

⁵⁰ Isusu azās: “Nu branic! Akā njeko nu lukrjazā pāntruv voj, jel atunča lukrjazā ku voj!”

Samarijanci nu prihvatjaštje p Isusu pānd jel putujaštje ān Jeruzalem

⁵¹ Kānd s približa vřijamja s ja Dimizov p Isusu ān čerj, Isusu aodlučit k avinjit vřijamja s pljače ān Jeruzalem, ⁵² š atunča atrimjes p glasnici la intja aluj. Glasnici apljikat š auntrat ān sat ān regija Samarija s ji pripremjaskā če ji trjebje. ⁵³ A ānklo lumja na vurut s l primjaskā daja če pljika ān Jeruzalem. †

⁵⁴ Kānd učenikurlje Jakov š Ivan auzāt k lumja ān Samarija na primit p Isusu, jej azās: “Domnulje, vřjaj s zapovidim s lja pringā foku dān čerj?” Š ⁵⁵ A Isusu sa okřinit š lja ukorit p Jakov š p Ivan s nu fakā aja. ⁵⁶ Atunča Isusu š učenikurlje aluj apljikat ān altu sat.

Nusā fije ušurje alu ālja karje sljedjaštje p Isusu

(Mt 8,19-22)

⁵⁷ Pānd jej još pljika p drum, njeko azās alu Isusuluj: “Pljek dāpā tinje undje god tu plječ.”

⁵⁸ Isusu ja zās: “Lisica arje jamā š puji arje kujb, a jo, Bijatu alu Omuluj, nam lok alu mjov d kulkat.”

⁵⁹ Atunča Isusu azās alu altuluj: “Vinā dāpā minje!”

A jel azās: “Domnulje, lasāmā majdatā s pljek s āngrop p tatimjov.”*

⁶⁰ Isusu ja zās: “Las p morcā s grupje p alor morcā, † a tu fuč š rubjaštje alu alcilor Bunā vorbā d cara alu Dimizov.”

⁶¹ Š još njeko začē: “Domnulje, viuv dāpā tinje, ali dopustjaštjem majdatā s m oprostijesk ku ukućanji mje.”

⁶² Isusu ja zās: “Akā ānčepj s orještj ravno, a t ujc dāpā tinje, tu nu poc s služāštj ān cara alu Dimizov.”

10

Isusu trimjatje p šaptježāč š doj (72) učenikurj

(Mt 11,21-27; 13,16-17)

¹ Domnu Isusu dāpā aja akuljes āntrā jej šaptježāč š doj (72) alcā učenikurj* š atrimjes kātā doj (2) s pljače la intja aluj ān tot trgu š ān tot loku undje Isusu atribut s pljače. ² Kānd sa sprimit s pljače lja zās: “Berba je marje, ali

† **9:53** Židovi š Samarijanci s mrza š nu sa slaža pānglā aja undje trjebje s štujaskā p Dimizov (vjezIv 4,20). Samarijanci nu podrža p Židovi karje putuja ān Jeruzalem s puatā s s klanjaskā alu Dimizov ān hramula. § **9:54** Ān zavjetu alu Bātārn, njeki car rov d trg Samarije atrimjes vuastja s apukā p proroku Ilija. Ali p vorba alu Ilije, foku sa slubuzāt d čerj š lja uništīt (2 Car 1,10-12). Jakov š Ivan vjerovatno agāndīt k je kaša proroku alu marje Ilija š agāndīt k Dimizov vřja s fakā isto ān asta situacije.

* **9:59** Nije jasno je li čovjekov otac umro pa će ga pokopati odmah ili čovjek želi ostati duže vremena dok njegov otac ne umre, pa da ga onda pokopa. Glavna poanta je ta da čovjek želi činiti nešto drugo prije nego što slijedi Isusa. † **9:60** Las p morcā s grupje p alor morcā - Isusu nu gāndjaštje doslovno k morci āngruapā p morcā. Aja je metafora d ālja karje nu sljedjaštje p Isusu š ku sufljetu je morc. Poanta je ān aja k učenikurlje nu kutjazā s dopustjaskā alu nimilja s lji zadržaskā dāla pratjala alu Isusuluj.

* **10:1** šaptježāč š doj (72) - Ān njeki grčki rukopisurj skrije k afost šaptježāč (70) učenikurj, aiča š ān 17. stih.

radnič jaštje uncără.† Berba pripadnjaštje alu Domnuluj, daja rugăcăvă la jel s trimjata još maj mult radnič ăn berbă. ³ Ăncipjec akuma, ali păzăcăvă k trimjet p voj kašă p vojilje ăntră lumje karje kašă lupurj. ⁴ Nu dučec ku voj nič banj, nič tašna, nič altje sandalje. Nu stăc p drum ku lumja s nu pridjec vrijamja.

⁵ Ăn tuată kasa ăn karje untrăc s prenočic ănklo, majdată zăčec: ‘S dja Dimizov miru alu toc ăn asta kasă!’ ⁶ Akă ăn aja kasă jaštje omu karje vrja miru ku Dimizov, jel osă ajbje miru ku karje voj la blagoslovit. Akă ănklo nuje om karje vrja miru ku Dimizov, jel nusă primjaskă ăla miru ku karje voj la blagoslovit. ⁷ Nu vu preselic d kasă ăn kasă! Boravic ăn aja kasă pând fic ăn trgula ș nu fic rușănoșj s mănkcă ș s bjec aja če vu dă, k kum zăčem: Radniku azaslužăt plata aluj.

⁸ Ali ăn tot trgu ăn karje untrăc ș ănklo vu primjaštje fic zadovoljni ku aja če god vu dă s mănkcă. ⁹ Likujic ănklo p lumja karje bulnavj ș zăčec alor: ‘Asta arată k cara alu Dimizov avinjit la voj!’ ¹⁰ Ali ăn tot trgu ăn karje untrăc ș ănklo nu vu primjaštje, išăc la ulicilje aluj ș zăčec: ¹¹ ‘Čak frikăm ș prașăna d trgu alu vostru karje sa ljipit p pičuarje alu anuaștrje s vu upozorim p kazna alu Dimizov! Ali ștjic k avinjit cara alu Dimizov!’ ¹² Vu zăk: Kănd vinja vrijamja d sud osă fije majușurje alu lumjej ruavă dăn trg Sodoma‡ njego alu lumjej dăn trgula!”

¹³ Isusu azăs: “Grjev vuavă, lumjo ăn trg Korozain! Grjev vuavă, lumjo ăn trg Betsaida! Akă njeko afukut čudurj ăntră lumje pogană ăn trg Tir ș ăn trg Sidon§ karje jo afukut ăntră voj, jej već d kănd s okrinja dăla rov. Adučja cualje hrapave ș șidja ăn činușă s pokazaskă žalostu.* ¹⁴ Daja osă fije majușurje ăn zuvă d sud alu lumje ăn Tir ș ăn Sidon njego vuavă ăn Korozain ș Betsaida! ¹⁵ A voj, lumjo ăn trg Kafarnaum, voj sigurno nusă vu drikăc pănla čerj samo daja če jo amfost ăntră voj! Nu! Voj osă vu slubudjec ănklo undje loku d kaznit.†”‡

¹⁶ Atunča azăs alu șaptjezăč ș doj (72) učenikurj: “Kănd njeko punje urjajke la voj, aja je kašă kum punje urjajke la minje. Š kănd odbacaštje p voj aja je kašă kum odbacaštje p minje. A kănd njeko odbacaštje p minje aja je kašă kum odbacaštje p Dimizov karje ma trimjes.”

Šaptjezăč ș doj (72) učenikurj s ăntuarče ș Isusu s zahvaljaštje alu Dimizov (Mt 11,25-27; 13,16-17)

† **10:2** Berba je marje, ali radnič jaštje uncără – Isusu vrja s zăkă k jaštje multă lumje karje sprimic s untră ăn cara alu Dimizov, ali nuje dosta učenikurj s ănvăcă ș s ažutje alu lumje. ‡ **10:12** Sodoma – Sodoma afost trg karje Dimizov auništ it k lumja aluj afost atăta d rovj (vidjec Post 18,16–19,28).

§ **10:13** trg Tir ș ăn trg Sidon afost doj (2) văzne trgurj ăn Fenicija undje trija poganji. Sa smjestit la obală Sredozemne apă sjevernozapidno dăla Galileja akuma ăn južnom Libanonu. * **10:13** Adučja cualje hrapave ș șidja ăn činușă s pokazaskă žalostu – Cualje hrapave irja grubje, njegru matrijala karje afost fukut d pâr alu krapăj ili devăj. Lumja adučja aja cualje hrapave ș șidja ăn činușă s puată s pokazaskă žalostu ș očaj. Maj mult fiča aja kănd s ruga d oprost ș kăta s lja ažută Dimizov. † **10:15** ănklo undje loku d kaznit – Ăn grčki original skrije: “Had”. Vjez rječniku. ‡ **10:15** Isusu aprovodit multă vrijeme ăn trgu Kafarnaum ș afukut mult čudurj. Daja multă lumje ăn trgula agăndit k aja značăstje k je Dimizov zadovoljit ku jej. Međutim, nikad nu sa pokajit d grešala alor ș akă avut privilegije ș prednost če atăta vorj auzăt d Isusu. Umjesto s primjaskă maj marje častu, Dimizov osă kaznjaskă p ălja karje nu s pokajaštje.

17 Känd sa tors šaptježáč š doj (72) d učenikurj la Isusu, ku drag azäs: "Domnulje, čak š sufljeti alji rovj askultä känd lji zapovidim än lumje alu tov."

18 A Isusu lja zäs: "Štiu, k amvizut p Sotona kum akäzut d čerj ka sklipjala. Š 19 Vidjec, jo amdat vuavä tuatä säla š autoritetu p Sotona, dušmanu alu Dimizov, s gazáč šarpj š škorpionurj.* Nimika vuavä nu puatje s naudjaskä. 20 Ali nu vu radujic samo daja če p voj sufljeti alji rovj askultä, njego maj mult radujicävä daja če Dimizov askris lumilje alji voštri p popis än čerj."†

21 Atunča Sufljetu alu Sväntuluj aispunit p Isusu ku radostu š Isusu azäs alu Dimizov: "T slavjesk, Tato, tu karje vladješt ku čerju š ku pämäntu, čaj skuns istina d cara ata dälä lumje karje gändjaštje k je mudri š mintošj š če pokazäštj aja alu lumje karje kašä kupi karje vrjaj s änvacä. Da, Tato, cije s svidaštje s fač aja aša."

22 Atunča Isusu azäs: "Tata alu mjov ma dat tot če jel arje. Samo Tata binje kunuaštje činje sänt jo, Bijatu aluj, š samo jo, Bijatu aluj, š älja alu činje jo odlučjesk s l otkrijesk, binje kunuaštje činje je Tata."

23 Maj änklo, känd afost sängur ku učenikurlje aluj, š ja azäs: "Nurukošj älja karje vjadje aja če vidjec voj. 24 K istina je, mulc prorokurj š carurj avrut s vjadä aja če voj vidjec, ali na vizut; avrut s audä aja če voj audjec, ali na uzät."

Isusu rubjaštje vorbä d om karje trijaštje än Samarije karje irja pljin d milä (Mt 22,34-40; Mk 12,28-31)

25 Udatä känd Isusu änväca, njeki učitelj alu zakonu alu Mojsije sa skulat š antribat p Isusu s l iskušaskä: "Učiteljulje, če trebbe s fak s primjesk vječni život ku Dimizov?"

26 A Isusu ja zäs: "Če skrije än zakonu alu Mojsije? Če tu razumještj če začē?"

27 Omu azäs: "Zakonu začē: 'Vrja p Domnu, Dimizov alu tov, ku tuatä inima ata š ku tot sufljetu alu tov š ku tuatä snaga ata š ku tuatje mincilje alji tjalje' ✠ š 'vrja p bližnji alu tov kum vrjaj sängur p tinje.' ✠"

28 Isusu ja zäs: "Binje ajzäs. Fäj aša š osä primješt vječni život."

29 Ali omu avrut s s spalje, ‡ š aša jel äntrijabä p Isusu: "D činje rubjaštje känd zakonu začē 'bližnji alu mjov'?"

30 Isusu aodgovorit ku asta vorbä: "Njeki om putuja dän Jeruzalem än trg Jerihon š la napadnit färäčoši š alat tot döpä jel, la butut š apljikat. Š p omula aläsat s zakä skoro mort.

Š 10:18 Isusu aiča rubjaštje kašä proroku karje vjadje uništjala alu Sotonej. Än vlastita službä aluj, a akuma š än službä alu učenikurlje aluj, jel vjadje binje znaku k cara alu Dimizov vinje ku snaga š adučē porazu alu Sotonej (vjez 11,20; Iv 12,31; Rim 16,20; Otk 12,7-10; 20,1-3, 10). * 10:19 šarpj š škorpionurj - Isusu vjerovatno usporidjaštje šarpji š škorpionurje ku sufljeti alji rovj kašä älja d karje učenikurlje rubjaštje än 17. stih. Suffjeti alji rovj je kašä šarpji š škorpionurje k je opasni š fače štetä alu lumjej.

† 10:20 Dimizov askris lumilje alji voštri p popis än čerj - Doj trje odlomakurj än Biblije rubjaštje d knjiga än čerj än karje je skris lumilje alu tot narodu alu Dimizov (Ps 69,28; Fil 4,3; Žid 12,23; Otk 3,5; 13,8; 17,8; 20,12, 15; 21,27). Aja knjigä njekad s kjamä knjiga d život. P načinulu Dimizov potičaštje narodu aluj aša če lja zäs s razumjaskä k jej pripadnjaštje aluj, a jel nikad nu lji mujtä. ✠ 10:27 ZakPon 6,5 ✠ 10:27 Lev 19,18 ‡ 10:29 avrut s s spalje - Än grčki original skrije: "avrut s s opravdjaskä". Än kontekstula, asta izjavä najvjerovatnije značaštje k ästa učitelju d zakonu alu Mojsije avrut jar s iskušaskä p Isusu, s pokazaskä kum Isusu zapravo na razumit kum pravilno s tumačaštje zakonu. Alta mogućnost je k avrut s pokazaskä k askultä zakonu alu Dimizov, š akä nu s ponašät binje kätri tuatä lumje. Än äla slučaj aja puatje s s prevodjaskä kašä "Avrut s opravdjaskä ponašala aluj".

³¹ Trjače p drumula slučajno popa alu židovilor. Känd avizut p omu karje skoro mort, la zaobiđit š apljikat maj dăpartje. ³² Isto aša pänglä lokula avinjtit atunča š levitu, pomočniku än Hram. Känd la vizut, š jel la zaobiđit š apljikat maj dăpartje.

³³ Atunča njeki omu d regija Samarijaš trjače p drumula. Känd avizut p omula, ja fost žau d jel. ³⁴ Avinjtit la upruapje d jel, ja spălat răžnilje ku ulje š ku vinu* š ja änvilijat ku trijanca. La drikat atunča p magarac aluj š la dus än gostijonä š änklo anastavit s s pobrinjaskä d jel. ³⁵ Mänje zuvä jel adat duavä (2) kovanic d arđint† alu gazdäj alu gostijonäj, š ja zäs: ‘Brinjaštite d jel š akä maj mult putrošăštj, c plătjesk känd m änturča.’”

³⁶ A Isusu antribat p učitelju d zakon alu Mojsije: “Če gändješt? Karje d äštja trje (3) alu omuluj sa pokazät k je bližnji alu omula karje la napadnit färäčoši?”

³⁷ Azäs učitelju d zakon alu Mojsije: “Äla karje ja pokazät milä.”

Isusu ja azäs: “Binje ajzäs. Fuđ š fäj kum š jel afukut.”

Isusu vinje än posjetä la Marta š la Marija

³⁸ Pänd Isusu š učenikurlje aluj nastavja s putujaskä kättri Jeruzalem, auntrat än unu sat. Äcija afost njeka mujarje karje s kima Marta. La primit än kasa alu je. ³⁹ Avut sorä karje s kima Marija. Pänd Domnu Isusu änväca, Marija šidja š punja urjajke. ⁴⁰ A Marta afost mult zabrinutä k mora s pripremjaskä tuatä mänkarja, pa ja avinjtit s s žaljaskä: “Domnulje, nu c brigä če sorimja ma läsat sängurä s lukrjez tot lukru? Zi alu je s m ažuťel!”

⁴¹ Ali Domnu Isusu ja zäs: “Draga Marta! Nu trjebje s t brinještj š t uznemirještj d aja če gändješt k trjebje. ⁴² A una stvar karje trjebje s puj urjajke la vorba amja. Marija aja ashvatit, š aja nusä fije lat dälä ja.”

11

Isusu änväcä d molitvä

(Mt 6,9-13; 7,7-11)

¹ Udatä Isusu sa rugat la njeki lok. Känd azavršät ku rugala, avinjtit la jel unu d učenikurj š azäs: “Domnulje, änväcä p noj s nji rugäm kum Ivan karje bätjäzä änväcat p učenikurlje aluj.”

² Isusu lja zäs: “Känd rugäc, zäčec: ‘Tato än čerj, s s štujaskä lumilje alu tov asvänt. Aduj cara ata p tot pämantu. ³ Adä nuavä mänkarje karje trjebje tuatä zuva ⁴ š oprostjaštje anuasträ grešala, k š noj oprostim alu älja karje grešaštje päntrov noj. Nu da s kidjem än kušnje.’”

⁵ Atunča Isusu azäs alu učenikurlje aluj: “Akä plječ än ponoć la ortaku alu tov š ji zäč: ‘Adäm trje (3) mäľajurj, ⁶ k ma vinjit ortaku än gostjamje, a nam s idauv nimik d mänkat!’, če osä zäkä ortaku? ⁷ Dali nusä zäkä: ‘Nu m uznemirja! Uša je već än kisä, a kupi je än pat k nu pot akuma s m skol s c dau!’ ⁸ Ali vu zäk: čak š akä omula nu s skualä daja če ješt ortak aluj, š nu c dä

Š **10:33** Židovi š Samarijanci afost marj dušmanj (vjez “Samarijanci” än rječnik). Židovi mrza p Samarijanci š prepostavlja k jej je lumja ruavä karje azaslužät s lji kaznjaskä Dimizov. * **10:34** ku ulje š ku vinu – Jej s koristja kašä ljuaku än äla pämant. Ulja alu maslinej s koristja d smirjalä d bolurj š zaštita d pjalje uskatä (vjez Iz 1,6). Vinu s koristja kašä dezinficijens. † **10:35** kovanic d arđint – Än grčki original krije: “denari”. Denar afost banji alu rimulor d arđint. Vridja kašä dnevnicä d obični radnik.

nimika, osä skualä daja če mult l rođ frzdä rušanje. Š osä zdja atäta kät cije trjebje.

⁹ Š daja vu zäk: Nu odustanic! Rugäc p Dimizov š osä dobidic! Kätäc š osä gäsäc! Bitjec la ušä š osä s vu däškidje! ¹⁰ Činje god ruagä p Dimizov, primjaštje. Činje god katä, gäsaštje. Činje god batje, uša s ji däškidje.

¹¹ Voj karje ištjec tatje, če afiča voj känd bijatu alu vostru katä pjaštje? Dal voj ja da šarpje? Nu! ¹² Ili akä bijatu alu vostru katä vov däla voj, dal voj ja da šorpion? Nu! ¹³ Akä voj, karje ištjec rovj, štijec s dăc alu kupi alu voštri bunje darurj, atunča kät maj mult alu vostru Tata än čerj osä darujaskä p Suflijetu alu Svântuluj alu älja karje l ruagä?”

Isusu putirjaštje p sufljetu alu rov ku säla alu Dimizovuluj, a nu ku säla alu Sotonäj

(Mt 12,22-30; Mk 3,22-27)

¹⁴ Isusu una zuvä aputirit p sufljetu alu rov karje nu ja dat alu omuluj s rubjaskä. Känd sufljetu alu rov aišät, omu arubit š mulc lumje sa mirat. ¹⁵ Ali njeki däla jej azäs: “Jel putirjaštje sufljeti alji rovj daja če ji žutä Beelzebul,* karje je vladaru alu toc sufljeti alji rovj.” ¹⁶ A alci avrut s la puče än zamkä š akätat s idja njeki znak kašä dokazu k Dimizov la trimjes.

¹⁷ A Isusu aštijut če gändjaštje, pa lja zäs: “Akä lumja än ista carä s burjaštje änrä jej, osä propanjaskä cara alor. Akä familija än ista kasä s burjaštje änrä jej, osä s raspadnjaskä familija alor. ¹⁸ Voj začec k jo ku säla alu Beelzebul putirjesk p sufljeti alji rovj. Aja atunča značäštje k š älja karje je än cara alu Sotonäj s burjaštje änrä jej. Kum atunča cara aluj s rämäje? ¹⁹ A čije ku učenikurlje alji voštri karje putirjaštje p sufljeti alji rovj? Akä, kašä kum začec, jo putirjesk p sufljeti alji rovj ku säla alu Beelzebul, atunča mora aja s fakä š učenikurlje alji voštri ku säla alu Beelzebul. Sigurno nusä slažäštje. Učenikurlje alji voštri osä zäkä k Beelzebul nu s burjaštje sängur päntrov jel. ²⁰ Ali daja če jo p sufljeti alji rovj putirjesk ku säla alu Dimizov, atunča aja aratä k la voj avinjit cara alu Dimizov. ²¹ Känd capän omu karje arje bunä oružije päzaštje palača aluj, tot če arje je sigurno. ²² Ali känd l napadnjaštje maj capän d jel, l savladjaštje š ija tuatä oružija än karje sa uzdit dušmanu aluj. Alat tot če omula avut š apodiljit ku lumja aluj.†

²³ Äla karje nuje än partja amja, jel je päntrov minje; äla karje ku minje nu strände vojilje, jel lji putirjaštje.”

Isusu rubjaštje vorbä d om alu karje ja fost maj rov njego maj datä

(Mt 12,43-45)

²⁴ Atunča Isusu azäs asta vorbä: “Känd sufljetu alu rov jašä d om, lutjaštje p pustinje š katä lok s odmorijaskä. Känd nu l gäsaštje, azäs sängur aluj: ‘M tork än om än karje maj datä atriijit dän karje aišät.’ ²⁵ Känd sa tors, gäsaštje k je omula kašä kasa karje je čistitä š uredna, ali gualä. ²⁶ Atunča sa dus s adukä p alcä šaptje (7) sufljeti alji rovj još maj rov d jel, š toc unträ än om š än jel trijaštje. Š na kraju postanjaštje alu omuluj maj rov njego če irja maj datä njego ča pljikat sufljetu alu rov.”

* **11:15** Beelzebul afost lumilje d dimizov pogan karje lumja poganä l štuja d mult. Än vrijamja alu Isusuluj, Židovi l koristja ka altu lumilje d Sotonä. † **11:22** Asta rubjaštje d Isusu karje pobidjaštje p Sotona š p aluj sufljeti alji rovj kašä kum Isusu maj capän om karje ja aja če pripadnjaštje alu om capän.

Nurukošj älja karje punje urjajke la Dimizov

²⁷ Pänd Isusu rubja d aštja stvarurj, njeka mujarje d multä lumje astrigat: "Kum je binje alu mujarje karje ta dus š ca dat s suđ p tjeptu alu je!"

²⁸ Isusu azäs: "Još je maj binje alor karje audje vorba alu Dimizov š askultä."

Isusu je maj marje d caru Salomon š d proroku Jona, ali lumja nu vrja s krjadä

(Mt 12,38-42; Mk 8,12)

²⁹ Maj mult š maj mult lumje vinja la Isusu. Atunča Isusu lja zäs: "Lumja än asta vřijamje[‡] je rovj. Vrja s fak znak kaša dokazu k Dimizov ma trimjes, ali nusä dobidjaštje ničunu znak osim znaku karje Dimizov adat d mult alu lumje än vřijamja alu prorokuluj Jonej[§] känd Dimizov la spasät däla muartje. ³⁰ Baš kaša kum sa dogodit ku Jona afost znaku alu lumje karje atriijt än trg Niniva k Dimizov la trimjes, isto aja, aša osä dogudjaskä ku minje, Bijatu alu Omuluj, osä fije znaku alu lumje än asta vřijamje.*

³¹ La zuvä känd Dimizov osä sudjaskä alu pämantuluj, carica karje d mult avladit p pämant alu Jugu[†] osä skualä š osä svjedočaskä päntřuv lumje än asta vřijamje daja če ja avinjit d däpartje s audä p caru Salomon karje avut mult mudrost, a jakä, ku voj je aiča njeko maj marje d Salomon. ³² La zuvä känd Dimizov osä sudjaskä alu pämantuluj, lumja karje atriijt än trg Niniva osä skualä š osä svjedočaskä päntřuv lumja än asta vřijamje daja če jej sa okřinit däla rov alor känd Jona alor arubit, a jakä, ku voj je aiča njeko maj marje d Jona!"

Änväcala alu Isusuluj je kaša lumina karje dä alu lumje s vjadä

(Mt 6,22-23)

³³ Isusu azäs: "Nimilja nu prindje lampa s uaskundä ili s upuje dusu košarä, već daja s upuje p loku alu je aša kum toc karje utřä s puatä s vjadä binje.[‡] ³⁴ Vojku alu tov je ka lampa d tjelä. Akä vojku alu tov bun, poc binje s vjez, ali akä vojku alu tov nuje bun, nu poc s vjez nimika.[§] ³⁵ Daja päzaštje s nu gändještj k poc binje s vjez, već zapravo nu poc nimika s vjez. ³⁶ Daja, akä poc binje s vjez š akä nuje nimika d tinje skuns, tot poc s vjez. Osä fije kaša če ješt än sobä ku lampa karje c dä s vjez."

Isusu opominjaštje p farizeji š p učitelji alu zakonu alu Mojsije

(Mt 23,1-36)

[‡] **11:29** Lumja än asta vřijamje - Vjez fusnota än 7,31. [§] **11:29** znaku...alu prorokuluj Jonej - P Jona angicät marje pjaštje, atunča Dimizov la skos d burta alu marje pjaštje (vjez Jon 2,1, 11). Isusu d dogadajula rubja kaša k je slika karje prestavljaštje muartja aluj š uskřisnjala (vjez Mt 12,39-40).

* **11:30** kum sa dogodit ku Jona afost znaku alu lumje karje atriijt än trg Niniva k Dimizov la trimjes, isto aja, aša osä dogudjaskä ku minje, Bijatu alu Omuluj, osä fije znaku alu lumje än asta vřijamje - Än grčki original skřije: "kum Jona afost znaku alu lumje än Ninivlja, aša Bijatu alu Omuluj osä fije alu ästa naraštaju". [†] **11:31** carica karje d mult avladit p pämant alu Jugu - Asta afost carica alu Seba (vjez 1 Car 10,1-10) karje na fost židovkä. [‡] **11:33** Lampa š lumina je slikje karje prestavljaštje p Isusu š änväcala aluj. Dimizov aotkřijit alu lumje životu alu Isusuluj š poruka aluj. Aja če Isusu afukut š änväca na fost skuns däla lumje. Atriijt š änväca änklo undje putja lumja s l vjadä š s la udä. Nu lji tribja s lji dja još unu znak kaša dokazu k la trimjes Dimizov. [§] **11:34** Akä vojku alu tov bun, poc binje s vjez, ali akä vojku alu tov nuje bun, nu poc s vjez nimika - Än grčki original skřije: "Daja akä vojku cije zdravän tuatä tjela osä fije objasät ku lumina p vojk, ali akä vojku nuje zdravän tuatä tjela osä fije än tamä."

³⁷ Känd Isusu azavršät vorba aluj, njeke farizej la kimat la jel akas s mälänče. Isusu auntrat š alat loku la astal. ³⁸ Isusu na spälät mänilje majdatä njego če s mälänče. Farizeju sa mirat daja če jej änvacă k omu trjebje aša s fakä s fije čist la intja alu Dimizov.* ³⁹ Aša Domnu Isusu ja zäs: “Voj farizeji ištjec kašä lumja karje spalä paru š gävanu samo da far, ali nu čistjaštje prljavština dän nontru, k spaläc mänilje, ali inimilje alji avuaštje zaista pljinje d pohlepä š d rov. ⁴⁰ Voj lumje karje na vjec fir än kap! Dimizov karje astvorit p omu da far je isto aša la stvorit dän nontru. ⁴¹ Nu fic lakumj, već dác dälä inimä alu lumje karje narje. Akä ištjec aša, osä fic čist la intja alu Dimizov dän nontru š da far.

⁴² Grjev vuavä, farizeji! Voj dác alu Dimizov zjače (10) posto čak š d začinurj š d biljke alji voštje, ali nu vu ponašac pravedno nit vrjec p Dimizov. Asta atribut s fičec, ali s nu zanemaruje alte stvarurj karje Dimizov azapovjedit.

⁴³ Grjev vuavä, farizeji! Vrjec s šidjec p počasne lokurj äñ sinagogje š vrjec k p voj lumja pozdravjaštje ku marje poštujašä p ulic. ⁴⁴ Grjev vuavä! Voj ištjec kašä pämäntu karje narje spomenik karje nu aratä k änzos s nalazaštje märmäntje.† Pa lumja umblä p äštja märmäntje, ali nu štije, š atunča je nečisti la intja alu Dimizov.”

⁴⁵ Atunča unu učitelj alu zakonu alu Mojsije ja zäs: “Učiteljulje, kum aša rubješt š p noj ku aja nji uvrಿದೆješt!”

⁴⁶ Isusu ja zäs: “Grjev š vuavä, učitelji alu zakonu alu Mojsije! Voj punjec teretu p lumje karje je grjev š jej nu puate s la dukä, a nič dajštju nu vrjec s l pomaknic s jažutac s adukä äla teret. ⁴⁷ Grjev vuavä! Voj adrikac spomenikurlje alu prorokolor, a voj ištjec isti kašä sämäñca avuasträ karje d mult lja umurät. ⁴⁸ Aša k umjesto s lji osudic, voj aja potvrdic š slažac ku sämäñca avuasträ. Jej lja umurät, a voj lji drikac spomenikurlje!‡ ⁴⁹ Voj ištjec kašä pra tatilje alji voštři. Dimizov äñ mudrostu aluj majdatä äštijut k osä fičec istje stvarurj. Jel azäs: ‘Osä trimjet la jej p prorokurlje š p apostoli, a jej p njeke d jej osä muarje, a p alcä osä putirjaskä.’ ⁵⁰ Daja Dimizov ku prava aluj osä smatrjaskä k je dävinä lumja äñ asta vřijamje d tuatä muartje alu prorokurluj karje lumja lja umurät d känd je pämäntu. ⁵¹ Dimizov osä lji osudjaskä d muartje alu tot proroku, dälä Abel päñla Zaharija, p karje la umurät äñ Hram äñträ svetište š žrtvenik.§ Istina je, Dimizov osä lji kaznjaskä p lumja äñ asta vřijamje! ⁵² Grjev vuavä, učitelji alu zakonu alu Mojsije! Voj ištjec kašä omu

* **11:38** Isusu na spälät mänilje majdatä njego če s mälänče. Farizeju sa mirat daja če jej änvacă k omu trjebje aša s fakä s fije čist la intja alu Dimizov – Äñ grčki original skrije: “A farizeju sa mirat känd avizut k Isusu nu sa spälät maj datä d mänkarje.” Asta spälät na fost d higijena s s rišaskä d priljavština š d klicje, već aja afost vřerski ritual karje farizeji äñväca kum s čistja svečano. † **11:44** märmäntje – Kätri zakonu alu Dimizov, akä omu dotaknjaštje märmäntilje, aja l fače ritualno nečisti la intja alu Dimizov (vjez Br 19,16). D razlogula Židovi majbinje obiljižaštje märmäncilje kum lumja na putja slučajno s stja p jej. Farizeji je kašä äštja märmäntilje karje nuje obiljižät. Sa usredotočt da far, ritualno čistoče, ali azanemaruje s trijaskä pravedno, pa äñ vojki alu Dimizov irja nečisti. Lumja karje pratja äñväcala alor š fiča aja če je zäca, postanja nečisti la intja alu Dimizov š nu štija aja. ‡ **11:48** Učitelji alu zakonu alu Mojsije afukot äštja grupje k avrut lumja s gändjaskä k jej častjaštje p prorokurlje. Ali učitelji alu zakonu alu Mojsije nu sa pokorit alu aja če prorokurlje äñväca, če dokazät k nuje maj bunj dälä pra tatilje alor karje amurät p prorokurlje. § **11:51** Äñ povijesti alu Židovilor majdatä d vřijamja alu Isusuluj, Abel afost prvi karje umurät dälä argacä alu Dimizov (Post 4,8), a Zaharija, popa amarje, afost zadnji umurät (2 Dnev 24,20).

karje askuns ključu alu ušaj d cara alu Dimizov.* Sängurj nu untrac än cara alu Dimizov š nu dac nič alu älja karje katä s untrje.”

⁵³ Känd Isusu apljikat dän kasä alu farizej, učitelji d zakonu alu Mojsije š farizeji ančiput ku nikižala s navaljaskä p jel š azahtjevit s odgovorjaskä p multä vorbje. ⁵⁴ Jej pokuša s la puče än zamkä än nješto će aputja s zäkä s l puatä s l optužaskä.

12

Isusu začē alu učēnikurje aluj k mora ku tuatä inima s vrja p Dimizov š samo d jel s ajbje frikä

(Mt 10,26-33; 10,19-20; 12,31-32; Mk 3,28-29)

¹ Maj mult š maj mult lumje anastavit s vije la Isusu. Lja fost atäta k gaza unij pisti alc. Maj datä njego će osä rubjaskä alu lumjej, Isusu arubit alu učēnikurje aluj: “Päzäcävä d farizeji. Ku duavje trje fälč jaštje š utjecaju alor s proširjaštje änrä lumje kašä germa karje s proširjaštje än mälej. Päzäcävä s nu fic kašä jej ku trje fälč. ² Vinje vřijamja känd tot čije skuns osä fije otkřivit š tot čije tajna osä sa audä pänglä toc.* ³ Da, än zuvaja će god njeko azäs än tamä osä saudä la luminä š tot će njeko ašaptit än sobä kisä osä razglašajtje p krov† s audä toc!

⁴ Ortači ajmje, punjec binje urjajke. Na vjec frikä d lumje. Jej puatje s umarä samo tjela, ali dāpä aja vuavä nu puatje nimika maj rov s fakä! ⁵ Njego osä vu pokazaskä d činje trjebje sa vjec frikä: avjec frikä d Dimizov karje p voj puatje s vu muarje, š atunče p voj s arunče än pakao. Da, d jel avjec frikä!

⁶ Voj štijic k činč (5) vrabacurj s vindje samo d doj (2) novčičurj. Ali Dimizov nu mujtä p ničunu d jej. ⁷ Voj štijec k aluj vřidic maj mult njego multje vrabacurj. Dimizov štije čak š kät avjec pār p kap. Daja na vjec frikä!

⁸ Istina je, tot äla karje aiča p pämänt la intja alu lumje priznajaštje k mije pripadnjaštje, š d jel jo, Bijatu alu Omuluj, la intja alu anđelilor alu Dimizov osä priznajesk k jel pripadnjaštje mije. ⁹ Tot äla karje aiča p pämänt la intja alu lumje s odriknještje k mije pripadnjaštje, osä m odriknjesk la intja alu anđelilor alu Dimizov k jel pripadnjaštje mije. ¹⁰ Ipak tot äla karje rubjaštje päntruv minje, Bijatu alu Omuluj, puatje s oprostjaskä. A alu äla karje uvřidjaštje p Sufļjetu alu Sväntuluj‡ nusä oprostjaštje.

¹¹ Känd jej adučē p voj la sud än sinagogä, la intja alu vladaruluj š la vlast, nu vu sikiric će s začec vuavä än obranä ¹² daja će p voj Sufļjetu alu Sväntuluj än äla tren osä änvacä će s začec.”

Isusu änvacä k nu trjebje s t uzdještj än bugacije

* **11:52** Voj ištjec kašä omu karje askuns ključu alu ušaj d cara alu Dimizov – Än grčki original skrjuje: “Voj aoduzmit ključu d znanje”. Isusu rubjaštje d istina alu Dimizov kašä k je än kasä än karje učitelji alu zakon alu Mojsije odbijaštje s uträ, š nič dopustjaštje alu alcilor s ajbje ključu s uträ. Asta značajtje k učitelji nu poznajaštje zaista p Dimizov, š sprječaštje p alcä s l upoznajaskä. * **12:2** Dimizov osä otkřijaskä istina d lumje karje je ku duavä trje fälč kašä farizeji. Farizeji apokušät s askundä stvarne motive alor, ali Dimizov una zuvä osä fakä s štije toc d čija jej zapravo gändjaštje. † **12:3** p krov – Käši än Izrael avut ravne krovurj, pa lumja aputja s urče š stja p krov. Lumja aputut s stja p ravne krovurj š s obavjaskä važne poruke alu alcilor än zajednicä karje sa sträns än zos än ulicä. ‡ **12:10** äla karje uvřidjaštje p Sufļjetu alu Sväntuluj – Aja rubjaštje d om karje odbijaštje s krjadje än istinä d Dimizov š d Isusu karje Sufļjetu alu Sväntuluj ji otkřijaštje.

13 Unu om dãn atãta lumje azãs alu Isusuluj: “Učiteljulje, zi alu fratimjov s podiljaskã ku minje imanja karje adobidit če tatimjov nja lãsat.”

14 Isusu ja zãs: “Omulje, činje p minje ma pus s sudjesk š s podiljesk ãntrã voj?” 15 Atunča azãs alu toc: “Pãzãčãvã š nu dopustic alu bilo d karje lakumije s utrã ãn inima avuastrã, k život nu s sastajaštje ãn aja če posjeduještj.”

16 Atunča Isusu arubit asta vorbã: “Alu unu bogataš binje arodit pãmãntu. 17 Bogatašu agãndit: ‘Nu štiov če s fak daja če nam nič u lok atãta d marje s sprimjesk tot če ma rodit.’ 18 Atunča azãs: ‘Štiuv! Dubor p skladištije abãtrnje š osã fak maj marje š ãnklo osã puj š gruvu š tuatã imovina amja.’ 19 Atunča osã zãk sãngur mije: ‘Jakã, am ãn skladištje zalihe d još multje aj. Akuma m odmurjesk, mãlãnk, bjav š m veseljesk!’

20 Ali Dimizov ja zãs: ‘Omulje tu karje naj mincã! Još d sarã osã c jav sufljetu alu tov. Atunča alu činje s pripadnjaskã tot aja čaj strãns d tinje?’

21 Omu karje narje mincã je ãla karje strãnde bugacija p pãmãnt, a nuje bugat ãn vojki alu Dimizov.”

Nu brinicãvã (Mt 6,25-34)

22 Atunča Isusu azãs alu učenikurlje aluj: “Daja vu zãk: Nu brinicãvã š na vjec frikã kum s preživic, če s mãnkãc, nič kum s ãnviljic tjala avuastrã, če s ãnbrkãc! 23 K životu maj važnji d mãnkarje, š tjela d cualje.

24 Ujtacãvã la gavranurj! Nit sijaštje, nit adunã, nit arje skladištje nit kolibã. A Dimizov ipak s pobrinjaštije d jej. A voj vridic maj mult alu Dimizov d pujurj! 25 Puatje njeko d voj aša če s brinjaštje s produžaskã životu čak š unu sat? 26 Daja če nu putjec s fičec nič aša mikã stvar, dãče vu brinic d bilo čaja?

27 Ujtacãvã la frorj ãn polje kum krjaštje! Nu s mučaštje aša s fakã cualje. A ipak nič caru Salomon karje afost maj bugat š maj capãn caru ãn Izrael na fost ãnbrkat aša mãndru kašã unu d fruvarjasta. 28 Atunča akã Dimizov aša ãnbrakã frorji karje krjaštje ãn polje karje jaštje astãz, a već minje s arunkã ãn fok, dali s nu vrja još maj mult s pobrinjaskã d voj? Voj lumjo karje aša d puçãn kridjec!

29 Nu kãtãc če osã mãnkãc š če osã bjec š nu vu uznemiric d aja. 30 K Tata alu vostru ãn čerj štije k tot asta vuavã trjebje. Nu fic kašã lumja alu pãmãntusta karje samo aja katã. 31 Njego prvo kãtãc cara alu Dimizov š Dimizov osã vu dja aja če vuavã trjebje.

32 Navja frikã, amikã stada, š k Tata alu vostru ãn čerj vrja s vu dja bugacija alu cara aluj. 33 Vinjdjec aja če avjec š banj dãc alu lumje karje narje nimik! Akã aja fičec, osã avjec pravo bugucije p čerj karje nikad nusã fije purdut. Aja je kašã k avjec saku ku banjì karje nikad nusã ajbje rupã ãn ja. P čerj nuje lupovj karje vuavã afura stvarurlje š nuje gãgi karje amãnka cualjilje avuaštje. 34 Inima avuastrã uvijek osã fije ãnklo undje je bugacija avuastrã.”

Isusu ãnvacã p učenikurlje k trjebje s fije spremic d vinjala aluj la kraju alu pãmãntuluj (Mt 24,45-51)

35 Isusu azãs: “Uvjek fic spremic, kašã argatu karje ãnbrkat ãn radne cualje aluj š alu činje je lumina prinsã tuatã nuaptja. 36 Da, fic kašã argatu karje

Š 12:32 amikã stada – Stado je grupa d voj ili d krapje d karje pastiru s brinjaštje. Kašã če pastiru s brinjaštje d vojilje aluj, Dimizov s brinjaštje d ãlja karje s uzdjaštje ãn jel.

štjaptä p gospodaru aluj karje apljikat än svatovj š känd gospodaru ažundje akasä š batje la ušä, odma diškidje uša. ³⁷ Blago alu älja argac karje je spremic š aštjaptä äntručala alu gospodaruluj k jel osä lji nagradjaskä. Istina je zäk vuavä, gospodaru osä änbračje cualjilje alu argatuluj, osä lji zäče s šagä la astal š sängur osä lji poslužaskä. ³⁸ Blago alu älja argac karje je spremic š aštjaptä äntručala alu gospodaruluj, čak š akä jel vinje än ponoč ili maj änklo.

³⁹ Än asta putjec s fic sigurni: Akä gazda alu kasäj štija känd vinje lupovu, na dopustja alu lopovuluj s provaljaskä än kasa aluj. ⁴⁰ Fic š voj stalno pripravimic daja če jo, Bijatu alu Omuluj, osä viuv känd voj numä očekujic.”

⁴¹ Petar antribat: “Domnulje, arubit tu asta vorbä nuavä alu učenikolor ili alu toc?”

⁴² Domnu Isusu ja zäs: “P činje gändic k gospodaru osä puje s upravljaskä ku altje argac än kasa aluj š s lji nahranjaskä än bunä vřijamje? Aja je argatu p karje gospodaru smatřjaštje k je vjeran š mudar, dali nuje? ⁴³ Blago alu argatula p karje gospodaru, känd s änturča akas, s gäsaskä k vjerno š mudro upravljit ku altje argac, k gospodaru osä nagradjaskä p jel! ⁴⁴ Da, istina je k postavljäštje p argatu s upravljaskä ku tuatä imanja aluj. ⁴⁵ Ali če osä fije akä argatula gändjaštje: ‘Gospodaru sa zadržät p drum š nusä äntuarče d mult’, š ančiput s batä p argacä š p argatilje, mult mälänkä š bja š s ämbatä? ⁴⁶ Atunča gospodaru alu argatula osä vije än zuvä än karje jel nu l očekuja š än vřijamje karje jel nu štije. Gospodaru osä l taje p komadurj š osä l trimjatje änklo undje mora s pljače toc karje nu krjadje.

⁴⁷ Argatula karje aštijut ča čirut gospodaru, ali nu sa pripravimic d vinjala aluj š na fukut aja če gospodaru azäs, osä fije luvit ku multje udaracurj.

⁴⁸ A argatula, karje na štijut aja če gospodaru avrut, a afukut nješto d čaja azaslužät bätaje osä fije luvit ku pucän udaracurj. Däla tot äla alu činje Dimizov mult adat, Dimizov däla jel osä katä mult. Däla tot äla alu činje Dimizov mult apovjerit, Dimizov däla jel osä čarje mult.”

Isusu änvacä k familija osä fije podjeljitä dän jel (Mt 10,34-36)

⁴⁹ Atunča Isusu azäs: “Avinjit s aduk sudu alu Dimizov p pämänt, kašä foku.* Mult vřiauv s fije već aprinsä. ⁵⁰ Mora s trjek vřijamja d marje patjalä š nimika nu m spričäštje pänd god nu završa asta vřijamje d patjalä! ⁵¹ Voj gändic k amvinjit s aduk miru p pämänt? Nipošto! Njego, istina je amvinjit s aduk podjeljä änrä lumje. ⁵² Pänd akuma, akä än una kasä jaštje činč (5) lumje, osä podiljaskä unu päntruv altu. Doj (2) osä fije ku minje, a trje (3) osä fije päntruv minje. ⁵³ Članurlje alu familjije osä podiljaskä unji päntruv alt. Tata osä fije päntruv bijat š bijatu osä fije päntruv tatä, mama päntruv fatä š fata päntruv mamä, suakra päntruv norä š nora päntruv suakrä.”

Isusu änvacä p narodu k trjebje s kunaskä znakurlje alu vřijamje (Mt 16,2-3; 5,25-26)

⁵⁴ Atunča Isusu arubit alu mulc lumje: “Känd opazäc k d zapad däla more s nakupjaštje njegri oblakurj, odma zäčec: ‘Osä fije nevřijeme’, š jaštje. ⁵⁵ A

* **12:49** foku - Foku än Biblije obično je metafora d sud ili d čistjalä (vjez Lk 3,9, 16-17; 9,54; 17,29). Än amiždoj slučajurj rubjaštje d odvajalä d aja čije rov däla binje. Muartja alu Isusuluj p kruče apobjedit säla alu Sotonäj ruavä š aosigurit konačni sudu alu toc dušmani alu Dimizov. Čak š akuma aja če Isusu afukut uzrukujäštje odvajalä änrä älja karje p Isusu sljedjaštje š p älja karje je dušmanji aluj.

känd suflä väntu dāla jug voj zāčec: ‘Osā fije zāpuk!’ š jaštje zāpuk. ⁵⁶ Lumjo ku duavā licje! Putjec s ujtac pānglā voj če s dogodjaštje p pāmānt š p čerj š s protumačic znakurlje karje ānklo s vjadje. Dāče atunča nu putjec s protumačic dogadajurlje karje promatric aštja zuvje känd sānt jo ku voj?[†]

⁵⁷ Š dāče nu putjec s prepoznajic čije binje d fukut? ⁵⁸ Pānd ku omu karje pāntruv tinje plječ la sud, pokušaštje, majdatā njego če s fije kasno, s t dogovorješt ku jel. Akā aja nu fač, jel osā nu prisiljaskā s stāc la intja alu sudaculuj, sudacu osā t sudjaskā š t predajaštje la izvřšitelj, a jel osā ta runče ān kisuarje. ⁵⁹ Istina je: nusā ješ d ānklo pānd god nu isplatja tuatā datorija ata, pānla zadnja kovanicā.”[‡]

13

Isusu ānvacā k toc mora s okrinjaskā dāla grešalā

¹ Ān vřijamjaja avinjit la Isusu njeki om karje ja rubit k rimski upravitelju Pilat anaredit p njeka lumje d regija Galileja s lji muarā pānd duča žrtvā ān Hram ān Jeruzalem. ² A Isusu lja zās: “Dal gāndic k lumja d regija Galileja aša afost umurāc daja ča fost grešni maj mult d toc alcā lumje ān regija Galileja? ³ Nipošto! Istina je, akā nu vu okrinic dāla grešalā, š voj isto osā propanic! ⁴ Š če gāndic d aštja optsprjače (18) p karje sa duburāt kula ān Siloam ān Jeruzalem š lja murāt? Dal gāndic k afost grešni maj mult d toc alcā lumja ān Jeruzalem? ⁵ Nipošto! Istina je, akā nu vu okrinic dāla grešalā, š voj isto osā propanic!”

Isusu rubjaštje vorbā d ljemnu frzdā plod

⁶ Atunča Isusu lji rubjaštje asta vorbā: “Njeki om avut smokvā karje asadit ān vinograd aluj. Vinja ān tot anu s vjadje dal arodit, ali na gāsāt p ja ničuna smokvā. ⁷ Azās atunča alu omu karje s pobrinjaštje d vinograd: ‘Jakā več trje (3) aj viuv s vjed dal jaštje plod p smokvasta, ali nu l gāsāsk. Tajoj. Dāče s iscrpjaskā pāmāntu?’

⁸ A omula azās: ‘Gospodarulje, las još u an. Osā surp š osā puj pāngl ja gnoju. ⁹ Akā aja fiča la anu, možda osā rudjaskā smokva. Akā nu, atunča osā utaj d tinje.’ ”

Isusu likujaštje p mujarje ān sāmbatā, svāntā zuvā alu židovilor

¹⁰ Isusu una sāmbatā ānvacā ān sinagogā. ¹¹ Jakā, afost ānklo una mujarje ān karje afost optsprjače (18) aj sufljetu alu rov karje ufiča bulnavā. Afost grbavā š nikako na putut s s ispravljaskā. ¹² Känd Isusu avizut p ja, akimato la jel š ja zās: “Mujarje, osloboditā ješt d bualasta!” ¹³ Atunča apus mānilje aluj p ja. Mujarja dāturdātā sa ispravit š ānciput s slavjaskā p Dimizov.

¹⁴ Omu karje vudjaštje sinagoga sa nikāžāt. Agāndit k Isusu prekršaštje zakonu alu Mojsije daja če likuja ān sāmbatā. Š azās alu naroduluj: “Šasā (6) zālje ān duminikā zakonu alu nostru dopustjaštje s lukrizām. Ān zuviljalja vinjic s likujic, a nu sāmbatā!”^{*}

[†] **12:56** Afost dosta mintošj s prepoznajaskā znakurlje k vinje pluaje ili kald. Ali aodbit s prepoznajaskā k čuda š znakurlje alu Isusuluj aratā k je Isusu āla karje Dimizov atrimjes s spasaskā pāmāntu. [‡] **12:59** Isusu azās asta vorbā vjerovatno kašā usporedbā s upozorjaskā p lumja k trjebje s s pomirjaskā ku Dimizov maj datā njego če vinje vřijamja s lji sudjaskā jel. ^{*} **13:14** Vjez fusnota ān 6,7.

¹⁵ Domnu Isusu ja zäs: “Voj lumjo karje avjec duavä licje! Š voj lukrizäc sämbätä. Toc voj dizljigäc äñ sämbätä p volu ili p magaracu š l skutjec dän štalä la apä s bja, dal nu?” ¹⁶ Asta mujarje karje je sämänca alu Abraham karje Sotona acänäto ljigatä optsprjače (18) d aj. Dal stvarno gändic k na atribut s fije dizljigatä äñ sämbätä däla asta bualä ku karje irja ljigatä?” ¹⁷ P vorbilje alu Isusuluj, sa posramit toc dušmani aluj, a toc alcä sa radujit d čudurj karje afukut Isusu.

Cara alu Dimizov kašä sämänca mikä karje krjaštje š germa karje s širjaštje (Mt 13,31-33; Mk 4,30-32)

¹⁸ Isusu azäs: “Kum izgldjastje cara alu Dimizov? Ku čaja s ju usporidjesk?” ¹⁹ Cara alu Dimizov je kašä sämänca mikä alu gorušice[†] karje omu asadit äñ baštjava aluj. Aja krjaštje marje kašä ljemnu š puji vinje s gnizdjaštje äñ kračič aluj.”

²⁰ Jar antribat: “Ku čaja s ju usporidjesk cara alu Dimizov? ²¹ Aja je kašä germa karje mujarja alato š amišäto äñ marje količinä[‡] d pjelm pänd tot zolu nu sa drikä.”

Isusu äñvacä k je grjev s untrje äñ cara alu Dimizov (Mt 7,13-14, 22-23; 8,11-12)

²² Isusu putuja äñ Jeruzalem. Pänd triča p trgurj š p saturj š p drum äñvacä, ²³ njeko la antribat: “Domnulje, dal Dimizov samo osä spasaskä pucän lumje däla sud?”

Isusu azäs: ²⁴ “Cara alu Dimizov je kašä kasa karje arje ušä strämtä. Trudicävä s unträc p ja. Istina je, mult lumje vrja s untrje, ali nusä puatä. ²⁵ Käñd toc ažuns š gospodaru sa skulat š ankis uša, nusä kutizäc s unträc. Atunča osä stäc afar š osä bätjec la ušä. Osä zäčec: ‘Domnulje, diškidje nuavä!’ A jel osä zäkä: ‘Nu štiov činje ištjec š dundje vinjic.’

²⁶ Atunča osä rubic: ‘Noj ku tinje amänkat š abut, š tu nji äñvacaj p trgurje alji noštri!’

²⁷ A jel vuavä osä zäkä: ‘Nu štiov činje ištjec š dundje vinjic. Fuđic däla minje, toc voj lumjo karje fičec rov!’

²⁸ Äñklo osä pländec š osä škrcijic d dinc äñ tugä käñd vidjec p Abraham, p Izak š p Jakov š p toc prorokurlje la gozbä äñ cara alu Dimizov, k voj sängurj afost putiric. ²⁹ Š osä vije lumja d tuatje pärc alu pämäntuluj, čak š älja karje nuje Židovj, š osä mälänče la gozbä äñ cara alu Dimizov. ³⁰ Jakä njeki karje akuma s smatnjaštje k je maj mič osä fije atunča maj marje, a njeki karje akuma s smatnjaštje k je maj marje osä fije atunča maj mič.”

Isusu pländec p Jeruzalem (Mt 23,37-39)

³¹ Äñ vrijamaja, käñd Isusu azavršät ku vorba, avinjit la jel njeki farizeji š azäs alu Isusuluj: “Fuđ da iča daja če Herod[§] vrja s t muarje!”

³² A Isusu lja zäs: “Fuđic š zäčec alu aja lukaväj liscicaj: ‘Jakä, jo osä putirjesk p sufljeti alji rov š likujaskä astäz š mänje š aldä trje (3) zälje osä dovršäsk lukru alu mjov.’ ³³ Da, astäz, mänje š đäpä mänje mora s nastavjesk p drum.

[†] **13:19** sämänca mikä alu gorušice – Käñd Židovi avrut s opisaskä nješto jako mik, obično koristja asta poslovicä karje rubjaštje k je aja kašä sämänca alu gorušica. Obično krjaštje äñ marje grm pisti unu metar, ili njekad čak š pisti trje (3) mitjarje. [‡] **13:21** marje količinä – Äñ grčki original skrije: “trje (3) mjerje” (otprilike duaväväč š činč [25] kilje). [§] **13:31** Herod – Vjev fusnota äñ 3.1.

Dali nuje aja  n Jeruzalem undje umuar  p tot proroku? Kum aputja s mor bilo undje altu?

³⁴ O Jeruzaleme, o Jeruzaleme, tu karje umorj p prorokurlje   umorj ku bulvanji p  lja karje Dimizovu atrimjes la tinje! K t vorj avrut s str ng p lumja ata kum kloca sakupljaštje p puji   punje dusu ja, ali tu nu ma dat!

³⁵ Dimizov os  napustjask  p tinje.* Istina je, nu maj m vjez više tot p nd nu vinje vrijamja p nd god nu z cec: ‘Blagoslovit  la p karje Domnu atrimjes!’ ”* 

14

Isusu likujaštje  n s mb t , sv nt  zuv  alu  idovilor

¹  n una s mb t  Isusu avinjit  n kasa la unu vođe alu farizejulo s m l n e. Toc karje afost  n kas  s ujta s vjad   e Isusu os  fak . ² Jak , la intja alu Isusulu j irja njeki om karje avut ap   n jel. ³ Isusu antribat p farizeji   p učitelji alu zakonu alu Mojsije: “Dopustjaštje zakonu s s likujask   n s mb t  ili nu?”* ⁴ Jej atikut.   Isusu apus m na p omu karje bulnav, la likujit   ja z s: “Poc s plje .” ⁵ A alor az s: “Ak  bijatu alu vostru ili volu kadje  n pu  n s mb t , dal nus  l skutjec? Sigurno odma os  l skutjec,   ak  je s mb t !” ⁶ Jej na vut p aja  e s z k .

Isusu  nva  k trjebje s s ponizaštje   s dja alu  lja karje nu puatje s  ntuark 

⁷ P nd Isusu afost a ija, avizut k gostjamja d jej avrut s kuljadje maj bunj lokurj la doma in. Daja Isusu lja spus asta vorb : ⁸ “K nd njeko t kjam  la nut , nu la maj bun lok la gozb .  e ak  je kimat njeko maj va niji d tinje? ⁹  la karje ta kimat p tinje   p jel os  vije s c z k : ‘Skual   las loku alu omusta!’ Atun a mora s t skolj   s plje  la zadnji lok   os  fi sramotit.

¹⁰ K nd t njeko kjam  nu la maj bun lok la gozb , njego ja zadnji lok. Atun a k nd  la karje ta kimat t vidja, os  vije s c z k  cijje: ‘Ortakulje, vin      z la maj bun lok.’ Aša os  primještj  ast la tuat  lumja karje je la gozb . ¹¹  inje p jel s ngur adrik , os  fije poniz t, a  la karje s ngur p jel ponizaštje os  fije adrikat.”

¹² Atun a Isusu az s alu farizeju p karje la kimat: “K nd kjem p gostjamja la ru ak ili la vi er , nu kima samo p orta i alji tej, p frac , p familija ni  komšiji alji bugac, k   jej p tinje os  kjam    aša c  ntuar je zajamu. ¹³ Njego k nd fa  gozb  kjam    p lumja karje je s ra , invalidj, p  lja karje nu puatje s umblje   p lumja vuarb  ¹⁴ karje nu puatje s t kjamje la gozb  s c  ntuark  zajamu. Atun a os  fi zaista blagoslovit, k Dimizov os  c  ntuark  zajamu, la zuv  karje vinje s uskrisnjask  toc pravedni lumje d la morc.”

Isusu rubjaštje d gozb   n cara alu Dimizov

(Mt 22,1-14)

¹⁵ K nd unu d la alc  gostjamje karje afost la astal ku Isusu auz t kum Isusu asta arubit, jel az s: “Blago alu tot  la karje os  m l n j la gozb   n cara alu Dimizov!”

¹⁶ Isusu ja z s: “Njeki om afukut marje gozb    akimat p mulc lumje. ¹⁷ K nd vi era afost sprimit , atrimjes p argatu aluj s z k  alu gostjamje p karje akimat: ‘Tot je gata. Vinjic!’ ¹⁸ Ali tot  la an iput s z k  k nu puatje s

* **13:35** p tinje -  n gr ki original skrije: “kasa avuastr ”. Aja rubjaštje d trg Jeruzalem, a možda posebno d Hramu, karje Rimljani p ami doj auništiti  eptjez   (70). aj majdat  d Krist. * **13:35** Ps 118,26 * **14:3** Vjez fusnota  n 6,7.

vije. Unu azās alu argatuluj: ‘Amkumprat njeka njivā š mora s pljek jar s m ujt. Mārog d tinje, oprostjaštjem.’¹⁹ Altu azās alu argatuluj: ‘Amkumprat činč (5) parurj d volurj š pljek s vjed kum orjaštje. Mārog d tinje, oprostjaštjem.’²⁰ Aldā trje (3) azās alu argatuluj: ‘Akuma ma surat, š daja nu pot s viuv.’

²¹ Argatu sa tors š arubit alu gospodaru aluj aja če jej azās. Gospodaru p aja sa nikāžāt š azās alu argatuluj: ‘Fuđ odma p lardž š p uskje ulic ān tot trgu š duj aiča p sārači š p invalidj, p lumja vuarbā, š p ālja karje nu puatje s umblje.’

²² Kānd aša afukut, argatu azās: ‘Gospodarulje, amfukut aja če zapovjediti tu š jaštje još lok.’²³ Azās gospodaru alu argatu aluj: ‘Fuđ afar dān trg š katā p drumurj š p stazje š natirjaštijle s vije s m napunjaskā kasa.’²⁴ Istina je ničunu d ālja prvi p karje akimat nusā mālānk nimika d gozba amja!’ ”

Isusu upozorjaštje k nu s fije ušurje s fije učeniku aluj

(Mt 10,37-38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ Pānd Isusu anastavit drumu aluj ān Jeruzalem, la sljediti jako multā lumje. Isusu sa okriniti š azās alor: ²⁶ “Akā njeko vrja s m sljedjaskā, nu puatje s fije učeniku alu mjov akā vrja bilo p činje maj mult njego p minje. Ān usporedbā ku ljubavu aluj kātri minje, jel mora s mrzaskā š p tatusov, p mumusa, p mujarja, p kupi, š p fracā, p surorilje, čak š p životu aluj. ²⁷ Činje nu ja kruča aluj š nu pljakā dāpā minje, nu puatje s fije učeniku alu mjov.†

²⁸ Akā njeko dāla voj vrja s sagradještj kulā, nusā šāz prvo š s procinještj kāt kuštjaštje s vjadā arje dāstul banj s u završaskā? ²⁹ Inače možda osā c nistanjaskā banj dāpā aja če završāštj samo temelju, a atunča toc karje aja vjadje osā rādā d tinje. ³⁰ Osā zākā: ‘Āsta om ančiput s gradjaskā, a na putut s završaskā!’

³¹ Isto aša, dal vrja bilo karje car s krinjaskā ān rat ku altu car, akā na gānditi dal puatje s pobidjaskā? Dal prvo nusā s sastajaskā ku savjetnici aluj š s rubjaskā ku jel dal puatje ku aluj zjače mij (10.000) d vuastje s savladjaskā p āla karje p jel vinje ku duavāzāč mij (20.000) d vuastje? ³² A akā shvatjaštje k nusā puatā s pobidjaskā p altu car, osā trimjatā p poslanikurlje la dušmanu aluj pānd je još maj dāpartje. Osā āntrjabje p altu car če vrja dāla jel s puatā s fije miru āntrā jej.

³³ Isto aša, gāndic d cjenā s m sljedic. Nimilja dāla voj nu puatje s fije učeniku alu mjov, akā nu lasā tot če arje. ³⁴ Ālja karje je uistinu učenikurlje alji mjej je kašā sarja. Sarja je bunā, ali akā apurdut okusu, če osā fač jar s fije bunā? ³⁵ Sarja karje apurdut okusu aluj s izbacaštje. Aja nuje bun d pāmānt, a nuje bun čak š d hrpā d biljigarj. Toc činje arje urjekj s audā, trjebje s puje urjajke š s razumjaskā!”

15

Isusu rubjaštje vorbā d vuaje karje sa purdut

(Mt 18,12-14)

¹ Zuviljaštja mulc carinikurj š alcā grešnikurj vinje la Isusu kum apunja urjajke la ānvācala aluj. ² Daja farizeji š učitelji d zakonu alu Mojsije prigovorja: “Isusu s družāštje ku grešnikurlje! Čak š mālānkā ku jej!”

³ Isusu d aja arubit asta vorbā: ⁴ “Akā njeko dāla voj arje usutā (100) d voj š pjardje una dāla vuaje, če osā fakā? Dal nu lasā nuavāzāč š nuavā (99)

† 14:27 Vjez fusnota ān 9,23.

p pijană ș s pljače s ukatje ș p aja una karje apurduto pând nu ugăsaštje?⁵ Sigurno! Š kând ugăsaštje, upunje p umirje tot vjasăl⁶ ș aduč akas. Atunča kjamă p ortači ș p komšiji ș lji začē: ‘Veseljčavă ku minje! Angăsăt p vuaja karje sa purdut!’⁷ Istina je k p čerj isto s fiye maj mult radost d unu grešnik karje s okrinjaštje dăla grešală njego d nuavzăč ș nuavă (99) lumje karje je pravedni ș vec sa okrinīt la Dimizov.”

Isusu rubjaštje vorbă d banj karje sa purdut

⁸ Atunča Isusu azăs: “Takoder, akă njeka mujarje arje zjače (10) kovanic d arđint* ș una pjardje, če osă fakă? Dal nu prindje lampa, s mătără kasa ș s ukatje binje?”⁹ Sigurno! Š kând ugăsaštje, kjamă p prijateljicilje ș p komšinicilje ș začē: ‘Veseljčavă ku minje! Angăsăt banjī karje apurdut!’¹⁰ Istina je, isto aša, Dimizov ș anđelurlje aluj s radujaštje d unu grešnik karje s okrinjaštje la Dimizov.”

Isusu rubjaštje vorbă d bijat karje sa purdut

¹¹ Atunča Isusu arubit asta vorbă: “Afost unu om karje avut doj (2) fičorj.¹² Fičoru alu tănăr azăs alu tatusov: ‘Tato, vrjavu talu alu mjov d imanja ata akuma majdată če osă morj.’ Aša tata apodjelīt imanja, a alu maj tănăr fičor adat talu aluj.

¹³ Kând atrikut duavă trje zălje fičoru alu tănăr avindut tot, apljikat dăn kasă, ș apljikat dăpartje ân alta državă ș ânkle atrijit frzdă minc ș rasipja tuatje banji p jel.¹⁴ Kând apotroșăt tuatje banji aluj, ân pământula karje irja afost marje fuamje ș na vut če s mălănčeje.¹⁵ Aša apljikat ș sa zaposlit la unu om karje afost stanovniku alu pământula p karje atrimjes ân pijană s păzaskă porči.†¹⁶ Jel afost atăta flământ k avrut čak s mălănčeje mánkarja ku karje s rănjaštje porči, ali nimilja nu ja dat.

¹⁷ Kând fičoru alu tănăr napokon ashvatit ča fukut, agândit: Toc radniči karje lukrjază d tatimjov arje mánkarje maj mult njego čije dosta d mánkat, a jo aiča mor d fuamje!¹⁸ Măduk da iča, pljek la tatimjov ș osă ji zăk: ‘Tato, ampogreșăt pântruv Dimizov ș pântruv tinje.¹⁹ Nu sânt vișe vrjedan s mikjem bijatu alu tov. Mărog d tinje, primjaștimă s lukrjez la tinje ka radniku alu tov.’

²⁰ Apljikat d lokula ș sa dus la tatusov. Kând još irja d partje, tatusov la vizut sa žalostit, adat fuga la jel, la zagrlit ș la surutat.²¹ Azăs bijatu: ‘Tato, ampogreșăt pântruv Dimizov ș pântruv tinje! Nu sânt vișe vrjedan s mikjem bijatu alu tov.’

²² Ali tata azăs alu argacă aluj: ‘Majdată dučec aljina,‡ aja karje maj mândră, ș l brkăcălej! Punjec aluj injelu p mănă ș sandaljilje p pičuarej!²³ Š dučec maj bun mjel. Tăjecălăj s priredim gozbă ș s nji veselim.²⁴ Daja če așta bijatu alu mjov irja mort, a akuma je viuv! Irja purdut, a akuma je găsăt!’ Š ančiput s s veseljaskă.

²⁵ D vrijamaja fičoru maj bătărn alukrizat ân polje. Kând sa tors dăn polje ș avinjīt aupruapje la kasă, auzăt k nontru kântă ș žuakă.²⁶ Akimat la jel p unu d argat s ântrjabje če s dogodjaštje aja.²⁷ Argatu ja zăs: ‘C sa tors fratutov.

* **15:8** zjače (10) kovanic d arđint – Ân grčki original: “zjače (10) drahmi”. Drahma irja kovanica d arđint karje vridja una dnevnica. † **15:15** D židovj porči irja nečisti pa na putut s mălănčeje karnja d pork (vjez ZakPon 14,8). Židovi na putut s zamisljaskă maj marje rušanje s ranjaskă p porči. ‡ **15:22** aljina – Asta afost lung ogrtač karje s duča pisti altje cualje ân važne dogadajuri.

Tatutov adat s tijem maj bun mjel s proslavjaskä čē nuavä sa tors bijatu viuv š zdravän.

²⁸ Ali maj bätärn fičor sa nikážät š aodbit s untrje än kasä. Aša tatusov aišät afar s s ruadžje mult d jel s uträ än kasä. ²⁹ A fičoru ja zäs: 'Jakä, jo atäta aj c služäsk š nikad na odbit s fak aja čē maj zäs, ali mije nikad nu madat čak š krapä d gozba amikä ku ortači alji mjej. ³⁰ Ali känd sa tors äšta bijatu alu tov karje ku prostitutkilje arasipit imanja ata, a tu adat s taje maj bun mjel š apriridit gozba d jel!'

³¹ Tatusov ja zäs: 'Fičoru alu mjov, tu ješt stalno ku minje. Tot čē am pripadnjaštje cije. ³² Ali trjebje s proslavim š s nji radujim daja čē äšta fratutov irja mort, a akuma je viuv! Irja purdut, a akuma je gäsät!' "

16

Isusu rubjaštje vorbä d upravitelju karje je nepošten

¹ Isusu arubit alu učēnikulor ästa vorbä: "Afost unu om karje irja bugat š avut om karje upravlja ku bugucija aluj. Una zuvä njeko azäs alu bogatašuluj kum upravitelju rasipjaštje imanja aluj. ² Bogatašu akimat la jel p omula karje upravljaštje ku imanja aluj š ja zäs: 'Kum aputut aja s mi fač? Nu poc više s upravlještj ku bugacija amja. Pripremjaštje papirulje än karje skriju tuatä imanja amja š činje čē dugujaštje.'

³ Upravitelju p aja azäs sängur aluj: 'Gospodaru osä m lasä. Kum akuma osä priživjesk? Nu sänt capän s surp, š m rušanje s prosäsk.' ⁴ Štiuv čē osä fak känd gospodaru m läsa, osä fak äša k lumja osä m primjaskä än kasä alor š s pobrinjaskä d minje.

⁵ Atunča akimat unu kätu unu p dužnikurle alu gospodaruluj. P prvi antribat: 'Kät ješt datorj alu gospodaru alu mjov?' ⁶ Dužniku ja zäs: 'Usutä (100) d bätojurj d ulje.' Upravitelju ja zäs: 'Jakä računu p karje skrije k ajzäs k osä platještj usutä (100). Šaz š majdatä skrije još unu račun. Pprominjaštje iznosu karje duguještj p činžäč (50).*

⁷ Atunča upravitelju p altu antribat: 'Kät ješt tu datorj?' Dužniku ja zäs: 'Usutä (100) d košarje d gruv.' Upravitelju ja zäs: 'Jakä računu p karje skrije k ajzäs k osä platještj usutä (100). Šaz š majdatä skrije još unu račun. Pprominjaštje iznosu karje duguještj p optžäč (80).† ⁸ Känd gospodaru auzät aja ča fukut nepošteni upravitelju, la pohvalit ča fost äša d snalažljiv.

Istina je k lumja p pämäntusta jaštje mult snalažljivi pänd s pripremjaštje d životu alor än pämäntusta. Jej jaštje maj mult snalažljivi däla lumje karje trijaštje än luminä pänd s pripremjaštje d životu alor p pämänt karje vinje.‡

⁹ Aša punjec binje urjajke: Koristic bugacija alu pämäntusta s ažutäc alu alcilor š steknic ortačj än čerj. Atunča känd osä fic morc š läšäc bugacija alu

* **16:6** Usutä (100) d bätojurj ... činžäč (50) – Ästa je njeđe 3.000 d litjarje š njeđe 1.500 d litjarje. † **16:7** Usutä (100) d košarje ... optžäč (80) – Ästa je njeđe 20.000 d kilje š njeđe 16.000 d kilje. ‡ **16:8** Istina je k lumja p pämäntusta jaštje mult snalažljivi pänd s pripremjaštje d životu alor än pämäntusta. Jej jaštje maj mult snalažljivi däla lumje karje trijaštje än luminä pänd s pripremjaštje d životu alor p pämänt karje vinje – Än grčki original skrije: "k kupi d vrijamjasta maj mudri kättri naraštaju alor njego kupi d luminä." "Kupi d vrijamjasta" rubjaštje d lumje karje nu krjadje. Maj mult je mudri d lumje karje krjadje ("kupi d luminä") k päžaštje p jej änrä narodu alor. Lumja karje krjadje trjebje s änvacä däla jej k trjebje s s pripremjaskä d budućnost alor p čerj. Mulc inš aja fače akä mudro koristjaštje bugacija karje arje än životu alor p pämänt.

pământusta, osă primjaskă p voj ăn vječna kasă. ¹⁰ Činje god je vjeran ăn mič stvarurj, osă fije vjeran ș ăn maj marj stvarurj, a činje god je nepošten ăn mič stvarurj, osă fije nepošten ș ăn maj marj stvarurj. ¹¹ Akă nu ištjec vjerni ăn bugacija alu pământusta, činje osă vu dja bugacije p čerj? ¹² Š akă vuavă nu puatje s povirjaskă aja če pripadnjaštje alu njeko altuluj, činje osă vu dja aja če vuavă osă pripadnjaskă? ¹³ Ničunu argat nu puatje s služaskă p doj (2) gospodarurj. P unu osă mrzaskă, a p altu osă vrja, ili alu unu osă fije vjeran, a p altu osă prezirjaskă. Nu putjec s sluzăc ș alu Dimizov ș alu bugacije.”

¹⁴ Farizeji, karje avrut banji, la tot asta apus urjajke ș sa ljigat d Isusu. ¹⁵ Atunča Isusu lja zăs: “Voj la intja alu lumjej fičec k ištjec pravedni, ali Dimizov kunaštje inimilje alji vuaštje. Aja če lumja smatrujaštje k je bun, aja Dimizov smatrujaštje k nu vridjaštje nimika.”

Zakonu ș cara alu Dimizov

(Mt 11,12-13; 5,18, 31-32)

¹⁶ “Pănla vrijamjaja kănd avinjit Ivan karje bătjază, Dimizov arătat planu aluj pisti Zakonu alu Mojsije ș knjigilje karje prorokurlje askris. Da tunča noj rubim Bună vorbă d cara alu Dimizov ș nagovorim tuată lumje s untrje ăn jel. ¹⁷ Tot čije skris ăn Zakon osă s ispunjaskă. Maj ušurje osă nistanjaskă čerju ș pământu njego s nu s ispunjaskă ș maj mikă slovă d Zakon. ¹⁸ Na primjer: činje god s rastavjaštje d mujarje ș s suară dăpă alta fače preljub, ș činje god s suară dăpă mujarje karje irja rastavită fače preljub.”

Isusu rubjaštje vorbă d bogataș ș d sārak

¹⁹ Isusu arubit asta vorbă: “Afost unu bogataș karje s ănrbrka ăn skumpje cualje, ș tuată zuva amănkat maj bună mănkarje. ²⁰ A pănglă ușa aluj azukut sāraku karje sa kimat Lazar, karje afost pljin d čirurj. ²¹ Lazar afost atăta flămănd k avrut s mălăncje čak ș puškăji karje kădja dăpă astal alu bogatašuluj. Joș maj rov, vinja kănji ș lindja čirurlje aluj. ²² Una zuvă amurit sāraku ș anđeli la dus pănla lok d čast pănglă Abraham. Š Maj ănklo amurit ș bogatašu ș la ăngrupat. ²³ Š bogatašu apljikat ănklo undje loku d kaznit.* Pănd s muča, sa ujtat ăn sus, ș avizut d dăpartje p Lazar ku Abraham.

²⁴ Bogatašu astrigat: ‘Tato Abrahame, smilujaštje mitje ș trimjatje p Lazar s umučaskă vrhu alu đajštiluj ăn apă ș s vije aiča s m ričaskă ljimba daja če mult patjesk ăn fokusta!’

²⁵ A Abraham ja zăs: ‘Bijatu alu mjov, dătje d gănd k tu ajdobidit bunje stvarurj pând atrijit p pământ, a Lazar rov. Akuma jel aiča utješăt, a tu t mučeštj. ²⁶ Osim d aja, ănră noj jaštje marje provalije. Ālja karje avrja da iča s trjakă la voj nu puatje s fakă aja, a nič d partja avuastră karje avrja s vije la noj nu puatje s trjakă aiča.’

²⁷⁻²⁸ Bogatašu ja zăs p aja: ‘Tato Abrahame, am činč (5) frac. Mărog d tinje, trimjatălaj atunča p Lazar ăn kasa alu tatimjov s lji opominjaskă s nu vije jej ăn lokusta undje trpjesk marje mukă.’

Š 16:22 pănla lok d čast pănglă Abraham – Ān grčki original skrije: “P tjeptu alu Abraham”. Grčka ljimbă koristjaštje izrazusta karje značaštje k Lazar s naslonaštje p tjeptu alu Abraham. Aja arătă k Lazar afost bliski ăn zajedništvo ku Abraham, ku sāmănca amurje alu tot narodu alu Dimizov ș la lok la marje čast. Lumja karje auzăt asta vorbă vjerovatno arazumit k je Lazar pănglă Abraham la marje gozabă p čerj, kănd tot narodu osă slavjaskă vinjala alu cara alu Dimizov (vjez 13,28-29). * 16:23 ănklo undje loku d kaznit – Ān grčki original skrije: “Had”. Vjez rječniku, “loku d kaznit, Had, Šeol”.

²⁹ Ali azās Abraham alu bogatašuluj: ‘Nu vrjav. Fracā alji tej arje p zakonu alu Mojsije š knjigilje karje prorokurlje d mult askris s lji opominjaskā. Trjebje alor s krjadā š s okrinjaskā dāla rov!’

³⁰ A bogatašu ja zās: ‘Nu vrja, tato Abraham! Ali akā lji vinja njeko dāla morc, osā okrinjaštje dāla rov.’

³¹ Ali Abraham azās alu bogatašuluj: ‘Akā nu krjadje alu Mojsije š alu prorokurj, nusā s uvirjaskā čak š akā njeko s skualā dāla morc.’ ”

17

Isusu ānvacā p učenicurlje aluj s nu navadjaskā p alcā s grešaskā š s oprost-jaskā alu alcilor karje grešaštje pāntruv jej

(Mt 18,6-7; 15; 21-22; Mk 9,42)

¹ Atunča Isusu azās alu učenicurlje aluj: “Lumja sigurno osā fakā stvarurj d karje p alcā navadjaštje p grešalā. Ali grjev alu toc karje natirjaštje p njeko altu s grešaskā. ² Alu omula arfi majbinje njeko s la runče ān apā ku marje buluvan* pānglā gāt, njego s navadjaskā p grešalā p una dāla maj mik om. ³ Pa pāzācāvā če fičec. Akā grešaštje još unu dāla učniku alu mjov, zi k aja ča fukut k nuje binje š jartāj akā s okrinja dāla grešalā aluj. ⁴ Čak š akā d šaptje (7) vorj p zuvā grešaštje pāntruv tinje š šaptje (7) vorj s āntuarčje š priznajaštje aja ča fukut k nuje binje, jartāj!”

Isusu ānvacā p učenicurlje aluj d snagā alu vjerej š jej trjebje s ji služaskā ponizno

⁵ Atunča apostoli azās alu Domnuluj Isusuluj: “Ažutānje s kridjem maj mult!”

⁶ A Domnu Isusu lja zās: “Akā avjec vjerā atāta pucān kašā sāmānca alu gorušcicā, aputja s zāčec alu dudusta: ‘Skuatitje ku korijenu d pāmānt š posadjaštite ān apā’, š apunja urjake la voj.

⁷ Zāčem k njeko dāla voj arje argat karje lukrjazā ān polje ili s brinjaštje d voj. Kānd argatu s āntuarčje d polje, dali gospodaru iziča: ‘Vinā akuma, šāz š mālānkā?’ Nu ji zāče! ⁸ Umjesto aja, osā zākā gospodaru aša: ‘Priredjaštjem vičera! Dāzbrakitje š poslužāštje p minje ku mānkarja š ku bjarja! A kānd jo završa, poc tu s mālānc š s bjaj.’ ⁹ Dali gospodaru dugujaštje alu argatuluj s ji zahvaljaskā daja ča fukut aja če irja azapovjedit aluj? Nu! ¹⁰ Aša š voj, kānd fičec aja tot če vuavā Dimizov azapovjedit, zāčec: ‘Noj ištjem samo argac š nu zaslužām pohvalje k samo fičem dužnost alu nostru.’ ”

Isusu likujaštje p zjače (10) lumje karje arje bualā p pjalje

¹¹ Pānd Isusu još uvijek pljika kātri Jeruzalem š putuja pānglā granicā alu regije Samarije š alu regije Galileje, ¹² avinjit pānla njeki sat. Pānd untra ān sat, la vizut zjače (10) lumje karje avja gubā, zarazna bualā p pjalje.† Jej astat majdāpartje ¹³ š ančiput s striđje dān tot glasu: “Isusulje, gospodarulje, smilujaštite p noj!”

* **17:2** marje buluvan - Ān grčki original skrije: “mlinski buluvan”, karje afost d sus dāla doj (2) marje ravne buluvanjanj karje māčinja gruvu ān pjelm. Buluvan d sus afost obično okrugli ku rupā ān mižlok ān karje s turna gruvu. † **17:12** gubā, zarazna bualā p pjalje - Vjez fusnota ān 4,27.

14 Känd Isusu lja vizut, lja zäs: “Fuđic š pokazáčävã la popje s puatje jej s vu pregledjaskã!”[‡] Pänd apljikat kãtri popje, sa likujit d gubã.

15 Känd unu d jej avizut k je likujit, sa tors š aslavit p Dimizov p tot glasu.

16 Akãzut la intja alu Isusuluj ku fãlçi kãtri pãmãnt š ja zahvaljit. Afost omula d Samarija.[§]

17 P aja Isusu antribat p ãlja karje afost ku jel: “Dali Dimizov na likujit p zjače (10) lumje? Undje ãlja alanc nuavã (9)?¹⁸ Kum puatje s fije k omusta karje nuje Židov jedini karje sa tors mije š azahvaljit alu Dimizov?”¹⁹ A alu omula atunča Isusu azäs: “Skual š fuđ. Tu taj likujit daja čaj krizut.”

Isusu zãče alu učenikurlje aluj k cara alu Dimizov osã vije kãnd jej nu očekuja (Mt 24,23-51)

20 Ān una zuvã farizeji antribat p Isusu: “Kãnd vinje cara alu Dimizov?”

Isusu lja zäs: “Omu nu puatje s predvidjaskã kãnd vinja cara ãn znakurj karje promatrujãšte. ²¹Lumja nusã puatã s zãkã: ‘Jakãlãj aiča je!’, ili: ‘Jatãlãj ãnklo je!’ Jakã cara alu Dimizov akuma ãntrã voj.”

22 Atunča alu učenikurlje aluj azäs: “Vinje vrijeme kãnd s fic žalnič s vidjec zuva kãnd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk,* ali nusã putjec. ²³A lumja s vu zãkã: ‘Jatãlãj ãnklo je’, š: ‘Jakãlãj aiča je!’, ali nu dãc fuga dãpã jej s m kãtãc. ²⁴K kum š toc vjadje munja kãnd s pojavjašte aša s fije ãn zuvaja kãnd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk. ²⁵Ali majdatã trjebje mult s trpjesk š lumja ãn asta vrijeme trjebje s m odbacaskã.”

26 Š isto aša, kum afost ãn zuvilje kãnd Noa afost viuv š aša osã fije ãn zuvilje majdatã kãnd jo, Bijatu alu Omuluj, osã m pojavjesk: ²⁷Kašã uvjek nastavja s mãlãnče š s bja, s s ãnsuarje š s miritje, tot pãnla zuvã kãnd Noa antrat ãn marje brod.* A atunča avinjit potopu š p toc lja uništãt karje na fost ãn marje brod.

28 Š isto aša kum afost ãn zuvilje kãnd Lot afost viuv:† lumja ãn asta regija kašã uvjek nastavja s mãlãnče š s bja, s kumprije š s vindã, s obradjaskã pãmãntu š s gradjaskã. ²⁹Ali ãn zuvaja kãnd Lot aišãt dãn trg Sodoma ãn karje atrijit, atunča dãn čerj foku ku buluvanji karje arđe akãzut ka pluaja p jej š aumurãt p tuatã lumja ãn aja regija. ³⁰Isto aša osã fije š ãn zuvã kãnd osã m pojavjesk jo, Bijatu alu Omuluj. ³¹Činje god ãn zuvaja p krovu alu kasãj,† a stvarulje alor je ãn nontru, s nu s dja ãn zos ãn kasã la stvarurj aluj! Činje god s gãsašte ãn pijanã, s nu s ãntuarkã ãnãrãt s ja stvarulje aluj! ³²Dãcãvã d gãnd če sa dogodãt kãnd mujarja alu Lot sa ujtãt ãnãrãt ãn Sodoma š apoginjit!‡[§]

33 Činje god pokušãšte s pãzaskã životu aluj, osã l pjargã, a činje god spreman s lasã životu aluj, osã l pãzaskã. ³⁴Istina je, ãn nuaptaja kãnd osã m pojavjesk, doj (2) lumje karje s skulkã ãn isti pat, p unu osã ja, a p altu osã l lasã. ³⁵Dãla duavã (2) mujerj karje zajedno ãn mlãn mačinã, p una osã ja, a p alta osã l lasã.

‡ **17:14** Zapovjedu alu Isusuluj afost kašã obečala k osã s likujaskã, a aja čã skultat, apokazãt k akrizut alu Isusuluj. Popilje lji prigljidja s potvridjaskã k jej više narje gubã, pa lja zapovjedit s fakã aja če zakonu alu Mojsije ačãrut (Lev 14,1-32; Lk 5,12-14). § **17:16** Samarija - Židovi mrza p lumja d

Samarija. D maj mult informacije, vjez “Samarija” ãn rječnik. * **17:22** s vidjec zuva kãnd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk - Ān grčki original skrãje: “s vidjec š una zuvã p Bijatu alu Omuluj”. † **17:27** Post 7,6-24 † **17:28** Post 19,1-29 † **17:31** Lumja ãn dobaja često s odmurja š s druža p krov karje je ravan, a posebno nuaptja kãnd irja maj ričalã. ‡ **17:32** Ja sa ujtãt ãnãrãt kãtri Sodomã š Dimizov akaznãto una ku lumja d Sodomã. † **17:32** Post 19,16

36-37 ŠUčenikurlje aluj l āntrjabā: “Domnulje, undje asta osā fije?”
Isusu lji zāče: “Undje zače lumja muartā, ānklo s sakupjaštje lešinari.”*†☆

18

Vorba d udovicā karje irja uporna ān molitvā

¹ Isusu rubja alu učenikurlje aluj asta vorbā s lji ānvacā kum trjebje uvijek s s ruagā š nikad s nu odustanjaskā: ² “Irja ān njeki trg unu sudac. Nič k irja aluj frikā d Dimizov nič ka marit d lumje. ³ A ān trgula irja š njeka udovicā karje stalno vinja la jel š s ruaga d jel: ‘Adām pravdā pāntruv dušmanu alu mjov!’ ⁴ Sudacu d mult na marit d aja, ali napokon agāndit: ‘Š akā numi frikā d Dimizov š nu marjesk d lumje, ⁵ osā dauv pravdā alu asta udovicā daja če m stalno zmitjaštje, s nu vije stalno s m dosadjaskā!’ ”

⁶ Zāče Domnu Isusu: “Āsta sudac irja nepavedan, ali obratic pažnja p aja če jel ipak aodlučit! ⁷ Dali nusā dja Dimizov pravdā alu lumja aluj karje akuljes š karje zuva š nuaptja plānde la jel? Dali Dimizov osā odgodjaskā s lja žutā? ⁸ Istina je, ānpripā Dimizov osā lji dja pravdā. Ali kānd jo, Bijatu alu Omuluj, mātork p pāmānt, dal osā gāsask p lumje karje aša krjadje ān Dimizov?”

Vorba d farizej š d poreznik

⁹ Isusu rubja asta vorbā alu lumjej karje s uzdja ān jej k je pravedni, š gāndja k je maj bunj d alcā: ¹⁰ “Doj (2) lumje avinjit ān Hram s s ruađeje. Unu afost farizej karje lumja l poštuja, a altu om irja carinik karje lumja l mrāza. ¹¹ Farizeju atast š sa rugat d jel: ‘Dimizovulje, fala cije če nu sānt kašā alcā lumje: lopovj, āštja karje nuje pravedni kātri lumje, preljubnikurj ili kašā carinikusta. ¹² Dadavorj ān duminikā pustjesk š d tot če stiknjesk zdauv cije unu tal.*”

¹³ A cariniku atast maj d partje š nu sa osudit s s ujtje ān čerj. Jel tuguja š s bātja ān tjept š rubja: ‘Dimizovulje, smilujaštje mije karje sānt om rov!’ ¹⁴ Istina je, Dimizov afost zadovoljan ku rugala alu poreznikuluj š da tunča Dimizov la smatrit k je bun om. Ali p farizeju, Dimizov la smatrit k nuje bun om. K činje p jel sāngur adrikā, Dimizov osā l ponizaskā, a činje p jel sāngur ponizaštje, Dimizov osā l adrikā.”

Isusu blagoslovjaštje p kupi

(Mt 19,13-15; Mk 10,13-16)

¹⁵ Jej duča alu Isusuluj š maj mič kupi s puje māna p jej š sa rugat s lji blagoslovjaskā Dimizov. Kānd učenikurlje aja opazāt, jej lja zabranit s adukā kupi. ¹⁶ Ali Isusu avrut s vije kupi š zāče: “Lāsāc kupi s vije la minje š nu lji putiric k cara alu Dimizovuluj pripadnjaštje alu ālja karje kašā kupištja! ¹⁷ Istina je zāk vuavā, akā njeko vrja s primjaskā cara alu Dimizovuluj jel mora s postanjaskā kašā kupilu. Inače nikad nusā untrje ān jel!”†

Š **17:36-37** Njeki grčki rukopisurj arje āsta odlomaku kašā ān 36. stih “Doj (2) inš osā fije ān polje, p unu osā ja, a p altu osā l lasā.” * **17:36-37** lešinari je marj puji karje mālānkā karnja d životinj karje amurit. Puatje s vjadā kum kružaštje p čerj undje god jaštje muartje životinje. † **17:36-37** Kānd lumja vjadje p lešinari kum s s strānde, štije k ānklo tjela muartā. Isto aša, kānd s dogudja aštja stvarurj, toc osā štije k avinjit kraju. ☆ **17:36-37** Job 39,30 * **18:12** unu tal – Ān grčki original skrije: “desetina” (vjez Lev 27,30-32). † **18:17** Dimizov katā dāla lumje s prihvatjaskā vlastu aluj p jej ku pouzdjala š ku ponizala. Ku altje vorbje: “Činje god vrja s utrje ān cara alu Dimizovuluj mora s l primjaskā ku pouzdjala š ku ponizala kašā kupilu.”

Grjev alu bogatašuluj s utrje an cara alu Dimizovuluj

(Mt 19,16-30; Mk 10,17-31)

¹⁸ Njeki poglavar antrijabã p Isusu: "Učiteljulje alu bun, če mora s fakã s primjesk vječni život ku Dimizov?"

¹⁹ Isusu l antrijabã: "Dãče m kjem k sãnt bun?# Bun je samo Dimizov. ²⁰ Zakonu alu Mojsije štì: 'Nu fiča preljub', 'Nu umura', 'Nu fura', 'Nu optužuja ku minčunurlje', š 'Poštujastje p tatutov š p mumuta!' *"

²¹ Omu azãs: "Poštujesk tuatje aštja zapovjedi alu Mojsije još kãnd irjam tãnãr."

²² Isusu zãče alu omuluj: "Još nješto c faljastje. Fuđ š vindje tot če aj, a banji podiljastje alu lumje karje sãraç š osã aj blago p çerj. A atunça vinã š pratjastimã!" ²³ Åla om irja mult bogat š mult sa žalostit kãnd auzãt aja če ja zãs Isusu.

²⁴ Kãnd Isusu la vizut kãt je žalostit, jel azãs: "Kum je grjev alu bogatašilor s untrã an cara alu Dimizov! ²⁵ Maj usurje arfi alu devãj s s provučaskã p rupã alu akuluj njego alu bogatašuluj s untrã an cara alu Dimizov!"

²⁶ Ålja karje aja auzãt antribat: "Pa činje atunça puatje s spasaskã?"§

²⁷ Isusu lja zãs: "Aja če lumje nu puatje s fakã, Dimizov puatje."

²⁸ Petar zãče: "Jakã, noj tot alu nostru alãsat š t sljedim."

²⁹ A Isusu lja zãs: "Istina je zãk vuavã, tot åla karje alãsat kasa aluj, ili p mujarja, ili p fracã, ili p roditelji, ili p kupi d cara alu Dimizov ³⁰ veç akuma p åsta pãmãnt osã primjaskã maj mult njego çã lãsat, a p åla pãmãnt karje vinje osã primjaskã vječni život."

Isusu jar rubjastje d muartja aluj š d uskrisnjalã

(Mt 20,17-19; Mk 10,32-34)

³¹ Isusu astrãns p duavãsprjaçe (12) apostolurj š lja zãs: "Jakã untrãm an trg Jeruzalem. Ånklo osã s ispunjaskã tot če prorokurlje askris an Svãntã pismã d minje, d Bijatu alu Omuluj. ³² Osã m predajaskã alu lumjej karje narje frikã d Dimizov,* osã sprdujaskã d minje, osã m zlostavljskã š osã škupje p minje. ³³ Š jej osã m batã ku biçu š osã m umuarã, ali d trje (3) zãlje jo osã m skualã dãla morc."

³⁴ Ali učenikurlje na štijut d çaja Isusu rubjastje. Na aputut s razumjaskã k aštja stvarurj osã ispunjaskã vorbilje alu prorokuluj. Daja jej na putut s shvatjaskã če Isusu alor azãs.

Isusu antuarçe vidu alu omuluj karje nu vidja

(Mt 20,29-34; Mk 10,46-52)

³⁵ Kãnd Isusu avinjit la uprapje d trg Jerihon, pãnglã drum šadje njeki om karje nu vidja š prusa. ³⁶ Kãnd vorbu auzãt p mulc lumje karje vinja kãtri jel, antriba činje aja. ³⁷ Jej ja zãs: "Jakã vinje Isusu dãn Nazaret." ³⁸ Jel p

‡ **18:19** bun - Isusu postavljaštje pitanje s vjadã dali omu binje razumjaštje k Isusu je Dimizov. Š akã omu p Isusu prihvatjaštje k je Dimizov, jel atunça prihvatjaštje pozivu alu Isusuluj š vindã tot če arje š s l sljedjaskã. * **18:20** Iš 20,12-16; ZakPon 5,16-20 § **18:26** Ån vrijamjaja mulc Židovj gãndja akã je omu bugat, aja znaçaštje k je Dimizov zadovoljan ku jel d aja çije åla om posebno bun. Pa kãnd åštja lumje auzãt p Isusu kum zãče k je alu om bugat nemoguçe s utrje an cara alu Dimizov, agãndit k aja znaçaštje k nimilja nu puatje s s nadjaskã s utrje an vara alu Dimizov. * **18:32** alu lumjej karje narje frikã d Dimizov - Ån grçki original skrije: "Lumja karje nuje Židovj". Njekad asta s koristjaštje d lumja rovã karje na vut frikã d Dimizov. Aiça Isusu rubja d Rimljanulor.

aja astrigat: “Isusulje, Bijatu alu David,[†] smilujaštitje mije!” ³⁹ Lumja karje afost la intje ja zās s takā, ali jel samo još maj tarje strigā: “Bijatu alu David, smilujaštitje mije!”

⁴⁰ Kānd Isusu auzāt, astat š zapovjedit alu lumjej s dukā omu la jel. Kānd vorbu avinjit maj uprapje, Isusu la tribat: ⁴¹ “Če vrjaj s fak d tinje?” Omu karje je vorb ja zās: “Vrjauv s m torč vidu, Domnulje!”

⁴² A Isusu ja zās: “Vjez! Tu ta likujit daja ča krizut.”

⁴³ Omu karje nu vidja dāturdatā avizut š apljikat p drum dāpā Isusu š slavja p Dimizov. Š tot narodu karje avizut aja zahvaljit alu Dimizovuluj.

19

Isusu š Zakej

¹ Isusu auntrat ān Jerihon. Pānd jel atrikut p trgula, ² afost ānklo unu om karje sa kimat Zakej. Jel irja glavni porezniku ān aja regija d Rim š mult bogat om. ³ Apokušāt s vjadā p Isusu činje je jel, ali afost mik š nu putja s l vjadā pisti multā lumje. ⁴ Jel daja adat fuga la intje s s urče p smokvā pānglā karje atribja Isusu s trjače s puatā p ja s l vjadā.

⁵ Kānd Isusu ažuons pānla smokvā, sa ujtat ān sus š ja zās aluj: “Zakeju, majdatā dātje ān zos! Āstāz mora s viuv la tinje ān gostjamje.”

⁶ Zakej majdatā sa dat ān zos š la primit p Isusu ān gostjamje, tot bukurat.

⁷ Ali tuatā lumja karje avizut aja ančiput s čakaljaskā: “Nu trjebje s pljače ān gostjamje la omu rov!”*

⁸ A maj ānklo Zakej saskulat š zāče alu Domnuluj Isusuluj: “Jakā pola d imanja amja dau alu lumjej karje je sarakā, a p tot āla p karje la šālat s ji tork d patru (4) vorj kāta amlat dāla jel.”

⁹ Isusu azās p aja: “Āstāz ān kasasta avinjit spasjala[†] k š omusta je prava sāmānca alu Abraham![‡] ¹⁰ Jo, Bijatu alu Omuluj, amvinjit s kat š s spasāsk p lumja karje je purdutā.”§

Caru š argacā aluj (Mt 25,14–30)

¹¹ Pānd lumje apus urjajke la Isusu, daja če irja la upruapje d Jeruzalem š jej agāndit k s cara alu Dimizov akuma s pojavjaštje,* Isusu lja spus asta vorbā: ¹² “Njeki om dān familjije bunā sa sprimit s putujaskā p dāpartje pāmānt. Jel atribut s pljače ānklo s dobidjaskā vlastu dāla caru marje. Atunča s āntuarče ān

[†] **18:38** Isusu irja Bijatu alu David. David afost maj preči caru ān Izrael. Ān vrijamaja lumja koristja “Bijatu alu David” kānd rubja d Mesija. * **19:7** Ān āsta pāmānt poreznikurje irja Židovj karje lukriza d vlada alu rimuluj. Njeki poreznikurj alat maj mult porez njego ča tribut, a viška d porez cānja d jej. D aja lumja lji mrza š lji smatrja k je izdajice d vjera š d narod alor. [†] **19:9** ān kasasta avinjit spasjala – Ku alteje vorbje: “Dimizov aspasāt p lumja karje trijaštje ān kasasta” [‡] **19:9** omusta je prava sāmānca alu Abraham – Zakej irja Židovj š daja irja potomaku alu Abraham. Ali Isusu aiča avrut s zākā k Zakej irja bun Židov kašā Abraham. Abraham irja predak amarje alu Židovilor, karje afost konuskut p vjera aluj ān Dimizov š daja če trija kum azās Dimizov. § **19:10** lumja karje je purdutā – Asta značaštje lumja karje nu kridja ān Dimizov š na vurut s puje urjajke alu vorbilje aluj. Aša lumje maj mult lji opisjaštje kašā ālja karje odlutit š više nuje p bun drum. Tot āla karje narje odnos ku Dimizov ku vjera ān Isusu Kristu purdut je (Iv 14,6). * **19:11** cara alu Dimizov akuma s pojavjaštje – Židovi kridja k Mesija una zuvā osā vije š osā fakā cara alu Dimizov p pāmāntusta kum jel aputja s vladjaskā p pāmāntusta d trg Jeruzalem. Multā lumje agāndit k Isusu kašā Mesija akuma pljakā ān Jeruzalem s fakā upravo aja.

pământu aluj s puată s vladjaskă ka caru.[†] ¹³ Majdată njego ča pljikat akimat p zjače (10) argac aluj, adat alu tot usută (100) kovanic d arđint[‡] š lja zäs: 'Trgujic pănă god jo nu vinja.' ¹⁴ Ali lumja d pământula aluj l mrza š atrimjes la caru alu marje p poslanikurlje s zăkä: 'Nu vrjem jel s carujaskă p noj.'

¹⁵ Ali jel adobidit vlastu s fije car. Š känd sa tors akasă, azapovidit s kjamje p argacă alu karje jel adat banji. Avrut s štije kăt tot äla zaradit d jel. ¹⁶ Prvi argat avinjit š zäče: 'Gospodarulje amkoristit banjišta karje maj dat š afukut zaradă d zjače (10) vorj maj mult.' ¹⁷ Zäče caru: 'Bun lukru! Bun ješt argat. Daja ča fost vjeran än maj mikă, c dau s vladješt p zjače (10) trgurj.'

¹⁸ Altu argat avinjit š zäče: 'Gospodarulje, amkoristit banjišta karje maj dat š afukut zaradă d još činč (5) vorj maj mult.' ¹⁹ Š p aja caru zäče: 'Tu osă vladjaštje p činč (5) trgurj.'

²⁰ Ali aldă trje (3) argat avinjit frzdă zaradă š ji zäče: 'Gospodarulje, jakăc arđintu. Lam cänut skuns än maramică. ²¹ Ma fost frikă d tinje daja če ješt strog om. Jaj tuată zaradă dăla äla če alcă uložăt d tinje š cäj tuată bugacija dăla jej karje lukrizat d tinje.' Š

²² Caru ja zäs: 'Argatulje alu rov! C sudjesk p aja ča zäs tu. Tu zăc k sănt strog. Tu zăc jo jav tuată zarada dăla äla če alcă auložăt d minje š jo cäv tuată bugacija dăla jej karje lukrizat d minje!'^{*} ²³ Dăče atunča na pus banji alji mje p bankă?[†] Aša barem adobidja kamatje.' ²⁴ Atunča caru zäče alu lumje karje afost aiča upruapje: 'Lăcäj dăla jel usută (100) kovanic d arđint š dăcäj alu äla karje zaradit zjače (10) vorj maj mult!'

²⁵ Jej azäs: 'Ali, gospodarulje, jel arje mij (1.000) kovanic d arđint!'

²⁶ Caru azäs, 'İstina je tot äla karje koristjaštje binilje aja ča dobidit, osă dobidjaskă još maj mult, a toc karje nu koristjaštje binilje aja ča dobidit, osă s ja š aja če arje. ²⁷ Ali älja dušmani alji mjej, karje na vurut s lji fiuv caru, dučecälje aiča š lji umurăc la intja amja.' "

Isusu untră än Jeruzalem ka caru (Mt 21,1-11; Mk 11,1-11; Iv 12,12-19)

²⁸ Dăpă aja če Isusu azäs, nastavit s pljače la intja alor kătri Jeruzalem. ²⁹ Känd avinjit la upruapje d saturj Betfaga š Betanija maj upruapje p djal Maslina, atrimjes la intje p doj (2) učenikurj. ³⁰ Lja zäs: "Fuđic än satula la intja avuastră.[‡] Š čim untrăc, osă vidjec p magariacu alu tănăr karje je ljiगत karje

[†] **19:12** Än vrijamaja afost doj trje židovj d različită familije karje je bogată karje pljika än Rim s kată pravo s vladjaskă narodu aluj än pământu aluj. Caru alu Rimuluj lja dat pravo, ali atribut s rămăje vjerni š snaga alor afost ograničitje. Daja situacije karje Isusu opisaštje än asta vorbă binje irja konuskută alu židovilor. [‡] **19:13** usută (100) kovanic d arđint - Än grčki original skrije: "mina" (š än aštja stihurj: 16, 18, 20, 24, 25). Una mină än vrijamaja afost isto če omu aputut s zaradjaskă akă lukrjază usută (100) d jälje. [§] **19:21** Jaj tuată zaradă dăla äla če alcă uložăt d tinje š cäj tuată bugacija dăla jej karje lukrizat d tinje - Än grčki original skrije: "Jaj aja če naj ulužăt š pokupješt aja če na sadit." Asta je poslovičă karje opisaštje p omu karje irja lakum š nu podiljaštje dobit aluj d ulaganja š d lukru aluj ku älja karje lukrjază d jej. Än vorbasta ästa argat ja fost frikă d načinula p karje s ujta p car. Vjerovatno gändja k akă pjardje banji, mora săntuarkă banji alu carula, a akă zaradjaštje maj mult banj, caru osă l zadržaskă d jel. Daja če, na fukut nimika. ^{*} **19:22** jo cäv tuată bugacija dăla jej karje lukrizat d minje - Än grčki original skrije: "jauv aja če nam ulužăt š pokupjesk aja če na sadit." [†] **19:23** bankă - Än grčki original rubjaštje d om karje alu alcilor posudjaštje banj. Än aja dobă na vut bankje, ali lumjaja lukriza kašă bankilje. [‡] **19:30** satula la intja avuastră - Vjerovatno Betfaga.

nimilja nu la jahit. § Dizljigăcălăj š dučecălăj aiča. ³¹ Akă ântrijabă njeko p voj: ‘Dăce dizljigăc p magaracu alu tănăr?’ Zăčec samo: ‘Trjebje alu Domnuluj.’”

³² Jej apljikat š angăsăt toto kum lja zăs Isusu. ³³ Pănd jej adizljigat, lumja alu činje magaracu lja tribat: “Dăce dizljigăc p magaracu alu tănăr?”

³⁴ Jej lja zăs: “Alu Domnuluj ântrjabje.” ³⁵ Jej adus p magaracu alu tănăr la Isusu š prebacăt pisti jel ogrtači alor š apus p Isusu p magarac s šagă.

³⁶ Pănd Isusu pljika mulc lumje raširit alor ogrtačurlje p drum la intja alu Isusuluj s ji pokazaskă častu. ³⁷ Kănd Isusu sa približăt undje drumu s slubadje dăpă djal Maslina, učenikurj š mulcă lumje karje kridja ân Isusu ančiput p tot glasu s s radujaskă š s slavjaskă p Dimizov d tuată čuda karje avizut če Isusu majdată afukut. ³⁸ Jej rubja:

“Blagoslovit p caru

p karje Domnu atrimjes!

Hvaljic p Dimizov karje dă miru!

Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj!”*[☆]

³⁹ Ali njeki farizeji karje irja ânklo azăs: “Učiteljulje, zapovidjaštje alu učenikurlje alji tej s takă!”

⁴⁰ Isusu zăče: “Akă jej osă takă, istina je, š buluvanji p tot glasu osă s radujaskă!”

Isusu plănde p Jeruzalem

⁴¹ Kănd Isusu avinjit la upruapje la Jeruzalem š avizut trgu, plăndja dăpă lumjaja ân trgula ⁴² š azăs: “Kănd barem samo s štijec če vuavă osă adukă miru!† Ali akuma je vuavă skuns. ⁴³ K vinje vrijamja kănd dušmani alji voštri s gradjaskă kulje pănglă zidu alu trguluj s vu napadjaskă d tuatje părcă, vuastja alor osă vu okuljaskă š nu putjec s fuđic. ⁴⁴ Nusă s lasă ân trgu alu vostru nič unu buluvan p buluvan. Jej osă uništjaskă tot trgu alu vostru š tot čije ân jel voj daja če na prepoznajit asta vrijamje kănd Dimizov p voj avinjit s vu spasaskă.”‡

Isusu putirjaštje p lumja karje vindje ân Hram

(Mt 21,12-17; Mk 11,15-19; Iv 2,13-22)

⁴⁵ Kănd auntrat ân dvorištja alu Hramuluj, Isusu ančiput dăn jel s putirjaskă p tuată lumja karje ânklo vindje. § ⁴⁶ Isusu lja zăs: “Skris je ân Svântă pismă: ‘Alu mjov Hramu s fije loku d rugală’,[☆] a voj pretvorit ân lok undje s strănde lopovi!”[☆]

§ **19:30** karje nimilja nu la jahit – Židovi smatnja k životinilje karje nikad na fost zajaštje ili koristitje d lukru majbinje d služală alu Dimizov ili caru alu lor (na primjer, vidjec Br 19,2; ZakPon 21,3; 1. Sam 6,7).

* **19:38** Hvaljic p Dimizov karje dă miru! Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj – Ân grčki original skrije: “Miru p čerj š slava p visinal” [☆] **19:38** Ps 118,25–26; Ps 148,1 † **19:42** Isusu arată tuga, daja narodu d Jeruzalem maj ânklo osă l odbacaskă kašă caru karje Dimizov akuljes š daja jej osă najbje mir ku Dimizov, već sudu. ‡ **19:44** Aštja stihurj (43–44) opisjaštje p opsada, undje vuastje okružaštje trgu karje arje zidurj pănglă jel. A fače kulje kum aputja s piznjaskă pisti zidurj š kulje kum aputja s s urče pisti zidurj. Kănd vuastja opkuljaštje trgu, lumja nu puatje s jašă d jel š nimilja nu lji puatje s lja žutje. Isusu avizut k osă dogodjaskă ân Jeruzalem ân budućnosti, š sa dogodit. Ân 70 d aj.

maj ânklo d Kristu, vuastja alu rimuluj okolit Jeruzalem š ânklo amurăt multă lumje. § **19:45** lumja karje ânklo vindje – Aja s odnosaštje p Židovj karje vindja životinji š altje stvarurj karje lumja atribja s poštujim p Dimizov s ji prinsaskă žrtvă. Lumja vindje iskorištja p lumja š ji naplatja mult banji d stvaruštja. Majdăpartje, lumja karje vindă afar p dvorištja alu Hramuluj, karje irja jedini lok p karje alu lumjej karje nuje židovj afost dopustic s utrije, a aja lji spriča s s ruadje š s poštujaskă p Dimizov.

☆ **19:46** Iz 56,7 ☆ **19:46** Jr 7,11

⁴⁷ Dăpă aja Isusu tuată zuva ănvăca ăn dvoriștja alu Hramuluj. Glavni popurlje ș učitelji d zakonu alu Mojsije ș alcă vođe alu židovilor s ujta kum s l apuče p Isusu ș s l osudjaskă p muartje. ⁴⁸ Ali jej nu ja putut nimika s ji fakă daja če tot narodu upija tuată vorba karje Isusu rubja.

20

Vođilje alu židovilor izazivjaštje p Isusu činje aluj ja dat vlast

(Mt 21,23-27; Mk 11,27-33)

¹ Ăn una zuvă kănd Isusu ănvăca ăn dvoriștja alu Hramuluj ș rubja alu lumjej Bună vorbă d Dimizov avinjit upruapje la jel glavni popurlje ș učitelji d zakonu alu Mojsije ș vođilje. ² Š jej la antribat: “Zi nuavă, dundjec pravo s fač aštja stvarurj? Činje ca dat vlast d asta?”

³ A Isusu lja zăs alor: “Š jo osă ăntrijeb p voj. Zăčec mije ⁴ činje adat vlast alu Ivan karje bătjază s rubjaskă ș s fakă aja ča fukut, Dimizov ili lumja?”

⁵ Jej raspravlja ăntră jej če s zăkă alu Isusuluj. Jej azăs: “Akă zăčem: ‘Dimizov’, osă nji ăntrjabă: ‘Dăče atunča nu ja krizut?’ ⁶ A akă zăčem: ‘Lumja’, tuată lumja osă arunče buluvanji ș osă nji muară daja če je uvjeric k je Ivan proroku.” ⁷ Atunča jej zăče alu Isusuluj k jej nu štije činje adat vlast alu Ivan.

⁸ A Isusu lja zăs: “Kum voj mije nu zăčec činje alu Ivan adat vlast, ș jo nu zăk vuavă činje mije adat vlast!”

Vorba d om karje aiznajmit vinogradu aluj alu lumje rovj

(Mt 21,33-46; Mk 12,1-12)

⁹ Atunča Isusu lji spunje asta vorbă alu lumjej: “Njeki om asadit vinograd ș adat ăn zajam alu omuluj karje lukrjază ku vinogradu. Atunča omula apljikat ș na vinjit mult lunj. ¹⁰ Kănd avinjit vrijamja d strugurj s lja dună, atrimjes gazda alu vinograduluj p argatu aluj s ja talu aluj d berbă. Ali lumja karje lukrjază ăn vinograd je la butut p argatu ș la trimjes ăndrăt ku mănilje gualje. ¹¹ Atrimjes omu p altu argat, ali ș p jel la butut ș la dat d rușunje ș la trimjes ăndrăt ku mănilje gualje. ¹² Gazda alu vinograduluj atrimjes aldă trje (3) argat, ali jej p jel la ranit ș la putirit.

¹³ Atunča gazda alu vinograduluj zăče: ‘Če s fakă? Osă trimjet p bijatu mjov karje jo vrjavu. Vjerovatno p jel osă l poštujaskă.’

¹⁴ Ali kănd lumja dăn vinograd avizut p bijatu, sa dogovorit ș azăs: ‘Ăsta osă nasljedjaskă imanja. L umurăm ș atunča imanja osă fije nostru!’ ¹⁵ La putirit dăn vinograd ș la umurăt.

Če găndic k osă fakă gazda alu vinograduluj kănd osă audă ča fost? ¹⁶ Osă vije ș osă umuară p lumja dăn vinograd, a vinogradu osă dja ăn najam alu alcilor.”

Lumja karje punje urjajke la Isusu, ja zăs: “Nikad nu fičem nješto aša rov!”

¹⁷ Atunča Isusu binje s ujtă p jej ș zăče: “A če značaštje atunča aja čije skrisă ăn Svântă pismă:

‘Buluvan karje graditelji arunkat
postanit glavni buluvan alu zgradej’?*

¹⁸ Toc karje kadje p buluvanula osă spardje kašă găvanu d glină, ș akă kadje ăla bulvanu p njeko osă fije măčinat.”

19 Učitelji d zakonu alu Mojsije š glavni popurlje avrut odma s la puče p Isusu d aja k jej binje aštijut k Isusu rubjaštje aja vorbā d jej. Ali na fukut aja k lji irja frikā k lumja osā okrunjaskā pāntruv jej.

Popurlje pokušaštje s ānšalā p Isusu s zākā nješto če nuje binje

(Mt 22,15-22; Mk 12,13-17)

20 Učitelji d zakonu alu Mojsije š glavni popurlje la sljedit p Isusu š atrimjes dāpā jel špijunurj karje sa fukut k je iskreni. Avrut s apučē p Isusu k azās nješto rov kum s l predajaskā alu upravitelj alu rimuluj ān asta regija kum aputja s kaznjaskā p Isusu. 21 Špijunurjle azās alu Isusuluj, “Učiteljulje, štijem k rubješt š ānvāc istinā š k nu ješt naklon alu unu om maj mult d altu, već ispravno ānvāc p lumja s trijaskā aša kum Dimizov vrja s jej trijaskā. 22 Spunje nuavā dali je dopustit s platim porezu alu caru alu Rimuluj ili nuje.”*

23 Ali Isusu avizut k pokuša s l puče ān zamkā š lja zās: 24 “Rātācām kovanica d arđint† ku karje s platjaštje porezu. Alu činje je slikaja š alu činje lumje p ja?” Jej aodgovorit: “Alu caruluj.”

25 Isusu lji zāča: “Atunča dāc alu caru čije alu caruluj, ali alu Dimizov dāc čije alu Dimizovoluj.” 26 Daja na putut p Isusu pānglā toc s l optužaskā k azās nješto če nuje binje, već atikut š sa mirat la vorbaja.

Saduceji pokušaštje s ānšalā p Isusu s zākā nješto če nuje binje

(Mt 22,23-33; Mk 12,18-27)

27 Atunča avinjit la Isusu njeki saduceji.‡ Saduceji nu kridja k lumja s skualā dāla morc, daja jej azās alu Isusu: 28 “Učiteljulje, Mojsije askris ān zakonu alu nostru k akā njeki om amurit š alāsat dāpā jel mujarja ali na vut kupi, fratilje aluj mora s ānsuarje p mujarja alu fratusov kum ja aputja s fakā bijat. Āla bijat osā fije nasljedniku alu pāmāntuluj alu omula karje amurit š s adukā lumje aluj.Š✱ 29 Udatā afost šaptje (7) frac. Prvi fratje sa ānsurat š amurit frzdā kupi. 30 Atunča altu fratje sa ānsurat ku mujarja alu fratusov karje amurit, ali š jel amurit. 31 Isto aša aldā trje (3) fratje sa ānsurat š amurit. Š toc fracā karje arāmas sa ānsurat ku ja š toc d šaptje (7) frac amurit frzdā kupi. 32 Maj ānklo amurit š mujarja. 33 Akā una zuvā toc morcā osā skualje, alu činje ja osā fije mujarja ān zuvaja kānd irja mārtatā dāpā toc šaptje (7) frac?”

34 Isusu lja zās: “Lumja p pāmāntusta s suarā š s mārītā. 35 Ali lumja karje s skualā dāla morc trijaštje p pāmāntu alu nov. Š p ālja karje Dimizov smatraštje k je dostojni s trijaskā p pāmāntula, nusā ānsuarā nič s miritje. 36 Osā fije kašā anđeli daja če nikad nusā muarā. Jej jaštje kupi alu Dimizov daja če Dimizov lja tors dāla morc. 37 Ali akuma, dal morcā osā skualje dāla muartje? Čak š Mojsije apokazāt k morcā osā skualje. Mojsije aja apokazāt ān odlomaku d grmu karje ardje undje Mojsije azās k Domnu jaštje ‘Dimizov alu Abraham

* **20:22** Jej sa nadit k Isusu osā zākā ili “da” ili “nu”. Akā zāče “da”, atunča židovi arfi nikāžāc p jel če lja rubit k mora s platjaskā porezu alu altā vlast. Akā zāče “nu”, atunča vodilje aputja s zākā alu Rimljanilor k Isusu ānvācā p lumja s prekršaskā zakonu alu rimuluj. † **20:24** kovanica d arđint – Ān grčki original skrije: “denari”. Denar afost banji d arđint alu rimulor. Vridja kašā dnevica d obični raznik. ‡ **20:27** saduceji – Saduceji afost važne grupā alu židovilor ān bātārn pāmānt Palestina. D razlikā d farizeji, jej nu prihvatja usmena vāncālā, već samo čije skris ān knjige alu Mojsije. Također nu kridja ān uskrisnjalā (vjez “Saduceji” ān rječnik). § **20:28** kum ja aputja s fakā bijat. Āla bijat osā fije nasljedniku alu pāmāntuluj alu omula karje amurit š s adukā lumje aluj – Ān grčki original skrije: “adrikā porodu alu fratusov.” ✱ **20:28** ZakPon 25,5

š alu Izak š alu Jakov.^{✧*} A jej amurit mult aj majdată Mojsije azăs aja. ³⁸ A Dimizov nuje Dimizov alu älja karje rämänje morc, već Dimizov alu lumje karje vije! Dimizov p tuatä lumja smatrjašte k jej vij.[†]

³⁹ Atunča azăs njeki učitelji d zakonu alu Mojsije: “Učiteljulje, binje ajzäs!”[‡]
⁴⁰ Däpä aja nu sa osudit s äntrijabä p Isusu aša pitanja.

Mesija je bijatu alu David
 (Mt 22,41-46; Mk 12,35-37)

⁴¹ Atunča Isusu lja tribat p lumja: “Däče učitelji zäče k je Kristu bijatu alu Caru David? ⁴² K David sängur zäče än knjigä alu Psalam undje askris:

‘Domnu azäs alu Domnuluj alu mjov:

Šaz p dirjaptä amja, s vladješt ku minje

⁴³ pänd nu puj p dušmanji alji tej kašä klupa dusu pičuarje alji tijalje.^{✧*}

⁴⁴ Jasno je k David p Mesija akimat ‘Domnu alu mjov’. Kum atunča Mesija puatje s fije samo potomaku alu David?”[§]

Isusu upozorjašte p učenikurlje aluj s s päzaskä d učiteljurj d zakonu alu Mojsije

(Mt 23,1-36; Mk 12,38-40; Lk 11,37-54)

⁴⁵ Pänd narodu apus urjajke, Isusu azäs alu učenikurlje aluj: ⁴⁶ “Päzäcävä d učitelji d zakonu alu Mojsije! Jej vrja s umblje okolo ku aljinilje alji marj š lumja s lji pozdravjaskä ku marje poštujašä p ulic. Jej vrja s šagä p počasne lokurj än sinagogje š la nutje. ⁴⁷ P prjevarä ja imanja alu udovicilor, a s ruagä mult s puatä lumja s lji vjadä. Jej osä fije kaznic maj rov d alcä lumje.”

21

Udovica dä alu Dimizov tot če arje
 (Mk 12,41-44)

¹ Isusu än Hram avizut p bogataši kum ubacät banji än blagajnä alu hramuluj. ² Atunča avizut š p njeka udovicä kum arunkä samo duavä (2) maj mič kovanic. ³ Isusu azäs alu učenikur: “Punjec urjajke, k istina je, asta särakä udovicä apus maj mult njego jej toc zajedno! ⁴ K toc jej adat ča vut viška, a ja, aša d särakä, adat tot če arje.”

Isusu rubjašte d uništjala alu Hramuluj š d altje rovrj karje osä vije
 (Mt 24,1-22; Mk 13,1-20)

✧ **20:37** Iš 3,6 * **20:37** Än rječnik, vjez “Abraham”, “Izak” š “Jakov”. † **20:38** Abraham, Izak š Jakov amurit, ali na prestanit s postojaskä. Još afost vij š äštjitat zuva känd Dimizov osä lji dja nuavä tjela karje trijašte frzdä muartje. ‡ **20:39** Večina učiteljurj d zakon alu Mojsije afost farizeji. Drazlikä däla saduceji karje nu kridja k Dimizov una zuvä osä uskrisnjaskä p morcä, farizeji än aja akruzit pa sa složät ku odgovoru alu Isusuluj. ✧ **20:43** Ps 110,1 § **20:44** Än zavjetu alu Bätäm arje proročanstva d sämänca alu caru David karje una zuvä osä spasaskä p narodu Izrael däla dušmanji aluj š uspostavjašte pravdä p pämänt zauvjek (na primjer, vjez Iz 9,6-7; 11,1-5; 42,1-4; Jr 23,5-6). Maj änklo Židovi äla izbavitelj karje obečit akimat “Mesija” š “bijatu alu David”. Pänd pämäntu alor afost alu rimuluj, mulc inš Židovi agändit k Mesija osä fije vladaru p pämäntusta karje osä lji oslobodjaskä patjalä däla abanđi š dän jej jar osä stvorjaskä capän narod d karje afost än vrijamje alu caru David š alu bijatu alu Salomon. Isusu ispravljašte aja če jej pogrešno ashvatit d Mesija. Dokazašte k je Mesija njeko maj marje däla David, maj marje dän bilo karje vladar p pämäntusta. Aja lumja još na razumit.

⁵ Känd njeke učenikurle alu Isusuluj arubit kum je Hramu sagrađit d maj mändru buluvan š ukrasät ku maj mändri darurj karje lumja adat alu Dimizov, Isusu začë: ⁶“Osä vije vřijamja känd nusä rämije nič unu buluvan p buluvan d Hramusta če vu ujtac. Tot s fije duburät.”

⁷ Š daja jej la antribat: “Učiteljulje, känd tot aja osä dogodjaštje? D karje znak osä najavljkaskä d tot aja če vinje?”

⁸ Ja zäs Isusu: “Päzäčävä s nu vu äňšalje! Mulc osä vije š osä zäkä: ‘Jo sänt Mesija’* š osä zäkä avinjit kraju! Nu lji kridjec. ⁹ Känd audjec d raturj š d pobunä, na vjec frikä. Tot aja mora s dogodjaskä, ali kraju alu pämäntuluj nusä vije još.” ¹⁰ Zäče još: “Narodu osä zaratjaskä päñtruv narod š cara päñtruv carä. ¹¹ Osä fije marj potresurj. Osä fije fuamja š kuga p altje lokurj. Osä fije dogadžurj d karje lumja osä fije frikä š znakurj p čerj k vinje nješto rov.

¹² Ali majdatä d aja če s fije, osä vu apukä š osä vu maltetirjaskä. Osä vu dja äñ sinagogä la sud š p voj osä trimjatä äñ kisuarje. Osä vu dukä la intja alu carurj š la upraviteljurj daja če sljadic p minje. ¹³ Osä vu zadisaskä p voj s putjec s rubic svjedočala avuasträ d minje. ¹⁴ Nu vu brinic akuma če s zäčec d minje äñ obranä ¹⁵ k jo osä vu dav vorbilje š mudrost karje ničunu alu voštri protivnikurj nusä puatä s odoljaskä nič s äñtuarkä vorba. ¹⁶ Čak š roditelji, fracä, familija, š ortači osä vu predajaskä. Osä vu umuarj p njeko d voj. ¹⁷ Toc osä vu zamrzkaskä daja če sljadic p minje. ¹⁸ Ali ničuna d äštja stvarurj vuavä stvarno nu puatje s vu našitjaskä.† ¹⁹ Osä dobdic život akä mije rämijec vjerni.”

Isusu rubjaštje d uništijala alu Jeruzalem

(Mt 24,15-21; Mk 13,14-19)

²⁰ “Känd vidjec k vuastja opkoljaštje Jeruzalemu, osä štijic k avinjit vřijamja d uništijala alu Jeruzalem. ²¹ Älja karje sa trefit äñ Judeja atunča s fugä äñ djäl. Činje je äñ trg atunča s fugä dän jel, a älja karje s gäsaštje äñ okolicä atunča s nu unträ äñ trg. ²² K aja osä fije zäljlilje alu Dimizovuluj d kaznjälä ku karje osä ispunjaskä tot če skrije äñ Svätä pismä d asta vřijamje. ²³ Grjev alu trudnicilor š alu mujerj karje dä s sugä äñ vřijamjaja daja če osä vije marje rovu äñ pämäntusta š marje gnjev osä kadä p narodusta. ²⁴ Vuastja osä umuarje p njeka lumja š p alci osä lja dukä kaša p ratne zarobljenikurle äñ tot pämäntu. Nežidovi osä gazaskä p Jeruzalemu päñä god nu triča vřijamja alor.”

Isusu rubjaštje d äñtručala aluj p pämänt

(Mt 24,23-35; Mk 13,21-31)

²⁵ “Osä pojavjaskä čudne znakurj p suarje, p lunä š p stjalje. A p pämänt osä fije marje zbnunjalä, ka valurle alu apäj äñträ marje oluje. Päñtruv aja tot narodu osä fije mult zabrinic š ispunic ku frikä. ²⁶ Čak š stjaljlilje p čerj

* **21:8** Mulc osä vije š osä zäkä: ‘Jo sänt Mesija’ - Äñ grčki original skrije: “Mulc osä vije äñ lumilje alu mjov š osä zäkä: ‘Jo sänt.’” Aja puatje s značaskä k jej tvrdjaštje k je sängurj Isusu ili k arje autoritetu alu Isusuluj. † **21:18** Ali ničuna d äštja stvarurj vuavä stvarno nu puatje s vu našitjaskä - Äñ grčki original skrije: “Ali nusä kadä nič fir dän kapu alu vostru”. Isusu rubjaštje d unu maj mik dio dän tjelä alu omuluj. P načinula naglašäštje k nu lji trjebje s lji brinjaskä sigurnost alor. Š akä njeko dälä jej osä muarje daja če sljedbenikurle aluj, tjela alor sigurno osä uskrisnjaskä äñ vječni život p altu pämänt. Daja če sljedbenikurle aluj čak š muartja nuje nješto d čaja trjebje s arje frikä.

osä skutirje. Lumja osä muarje d frikä š d marje užas karje osä vije p pämänt. ²⁷ Atunča tuatä lumja osä vjadä p minje, Bijatu alu Omuluj, kum viuv p oblak[‡] än marje moč š än slavä. ²⁸ Känd aja tot äncäpje s dogodjaskä, avjec inimä š fic pljinj d nadä k Dimizov osä vu oslobodjaskä ändatä.”

Isusu rubjaštje d smokvä

(Mt 24,32; Mk 13,28)

²⁹ Atunča Isusu lja rubit asta vorbä: “Ujtacävä la smokvä ili bilo d karje ljemn. ³⁰ Känd vidjec pupu alu smokväj atunča š sängurj štijec k je vara apruapje. ³¹ Isto aša känd vidjec k vinje aja d čaja amrubit, atunča putjec s fic sigurni k je cara alu Dimizovuluj apruapje. ³² Istina je zäk vuavä, asta generacija nusä trjakä pänd tot asta nu s dogudja. ³³ Čerju š pämäntu osä trjakä, ali vorba amja s rämäje zauvjek!”

Isusu änväcä p učenikurje aluj s fije uvjek spremic d vinjala aluj

(Mt 24,36-51; Mk 13,32-37)

³⁴ Isusu azäs: “Päzäcävä š nu fic kašä lumja karje je tupavj d mamurluk š d bjarje ili briga alu životusta. Inače, aja zuvä ruavä p voj osä iznenadjaskä ³⁵ kašä zamka. K osä vije p tuatä lumje karje stanujaštje p pämänt. ³⁶ Än tuatä vrijamja päzäcävä š rugacävä s putjec s avjec snagä s izdržic aštja stvarurj če vinje š fic spremic s stäc la intja amja, la intja alu Bijatu alu Omuluj.”

³⁷ Isusu tuatä zuvä änväca än Hram, š sara pljika š provodja nuaptja p djal Masline. ³⁸ A tot narodu s skula dänzorja š pljika än Hram s puje urjajke la Isusu.

22

Juda pristanjaštje s izdajaskä p Isusu

(Mt 26,1-5, 14-16; Mk 14,1-2, 10-11; Iv 11,45-53)

¹ S približa Prazniku d mälej frzdä germä. Ästa praznik s kima š Pasha.* ² Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije kätä kum s l apuče p Isusu š s l osudjaskä p muartje, ali lja fost frikä d lumje s nusä bunjaskä.

³ Än vrijamaja Sotona auntrat än Juda Iškarjot karje je unu dän jej duavšprjače (12) apostolurj. ⁴ Jel apljikat š sa dogovorit ku glavni popurlje š ku zapovidnikurle alu stražäj d Hram kum s lja ažuťje s apuče p Isusu. ⁵ Jej s raduja š ja obećit k ji dä banj. ⁶ Juda apristanit. Aša jel kätä bunä vrijamja s lji dja p Isusu känd lumje nusä fije upruapje.

Isusu trimjatje p doj (2) učenikurj s pripravjaskä vičera alu Pasha

(Mt 26,17-19; Mk 14,12-16)

[‡] 21:27 viuv p oblak – Vjez Dn 7,13. [§] 21:32 Jaštje altje načinurj s s razumjaskä ästa stih: 1. “asta generacija” rubjaštje d älja karje afost vij än vrijamjaja pänd Isusu arubit, a aja značaštje k uništjala alu Jeruzalem š altje znakurj karje osä fije pänlä vinjala alu Kristuluj osä äncäpje s fije aja pänd jej d vij; 2. “asta generacija” rubjaštje d alta lumje karje je rov š s protivijaštje alu Isusuluj, a aja značaštje k uvjek osä vije lumja karje nu krjadje š s suprostavjaštje alu Isusuluj tot pänlä vrijamje känd jel s änturčja p pämänt; 3. “asta generacija” značaštje “asta rasä” š rubjaštje d Židovj, a aja značaštje k rasa alu Židovilor osä trijaskä š känd Isusu osä äntuarkä p pämänt; ili 4. “asta generacija” rubjaštje d lumja karje osä trijaskä än vrijamje känd vinja kraju, š aja značaštje k osä s dogodjaskä događajurle karje s spominjaštje än stihurj 25-26, a aja značaštje k Isusu osä äntuarkä p pämänt d život alu aja generacije.

* 22:1 Pasha je prazniku karje Židovi slavja än tot anu p zuvä majdatä s äncäpje prazniku d mäljurj frzdä germje. Vorba Pasha maj mult s koristja d označälä d tuatje opt (8) zälje karje uključuja š zuva d Pasha š šaptje (7) zälje d praznik d mäljurj frzdä germje.

⁷ Avinjit zuva s aňčapje Prazniku d mälaj frzdä germä, känd s žrtvujaštje vuaje d vičera alu Pasha. ⁸ Isusu atrimjes p Petar š p Ivan: “Fuđic š pripremic vičera alu Pasha s mänkäm una.”

⁹ Učenikurlje antribat p Isusu: “Undje vrjaj s mänkäm?”

¹⁰ Lji začē aša: “Čim untrāc ān trg Jeruzalem, osā vu sretnjaskā unu om karje adučē apā ān bukal. Fuđic dāpā jel ān kasā karje untrā ¹¹ š začec alu domačinuluj: ‘Učitelju āntrijabā ān karje sobā puatje s mälānče vičera alu Pasha ku učenikurlje aluj.’ ¹² Jel osā vu ratje marje sobā p kat, karje spremitā. Ačija pripremic vičera.” ¹³ Petar š Ivan sa dus ān trg š jej angāsāt tot kum Isusu lja zās š ačija apripimit vičera alu Pasha.

Isusu š učenikurlje mälānkā vičera alu Pasha

(Mt 26,20-30; Mk 14,17-26; Iv 13,21-30; 1 Kor 11,23-25)

¹⁴ Känd avinjit vrijamja d vičera alu Pasha, Isusu alat loku la astal ku apostoli.† ¹⁵ Jel azās: “Amčeznit ku tot sufljetu s mälānk ku voj asta vičera alu Pasha majdatā d muka amja. ¹⁶ Vu zāk k nu maj mälānk vičera alu Pasha pānd nu vinja zuva s s mälānče ān cara alu Dimizov.”‡

¹⁷ Atunča alat paru ku vinu, azahvaljit alu Dimizov š začē: “Lāc š podjeljic vinu āntrā voj. ¹⁸ Vu zāk d akuša nu maj bjav vin pānd nu vinje cara alu Dimizovuluj.”

¹⁹ Atunča alat mälajū š zahvaljit alu Dimizov, la frānt š la dat alu učenikulo, š azās: “Asta je tjela amja karje s predajaštje d voj. Mänkac asta mije d spomen.”

²⁰ Dāpā vičera, aša alat š paru ku vinu š azās: “Asta je sāndilje alu mjov karje s varšā kašā žrtva d voj. Ku sāndilje alu mjov Dimizov fače novi savez ku narodu aluj.

²¹ Pānglā tot jakā, izdajniku alu mjov šadje ku minje la astal. ²² Jo, Bijatu alu Omuluj, mora s mor kum je odredit, ali grjev alu āla karje izdajaštje p minje!”

²³ Učenikurlje aňčapje āntrā jej s āntrijabā činje dān jej putja s fakā aša rov.

Činje maj marje ān cara alu Dimizov

(Mt 20,25-28; 19,28; Mk 10,42-45)

²⁴ Učenikurlje ančiput s s prepirjaskā d aja činje dān jej arfi maj marje.

²⁵ Isusu azās: “Carulje alu pāmāntusta vladjaštje p narodu alor š provodjaštje vlastu p jej. Š ālja carurj vrja s lji faljaskā narodu k je maj bunj. ²⁶ Ali voj nu fičec kašā jej! Naprotiv, maj marje āntrā voj s fije kašā āla maj mik, a vođa kašā argatu. ²⁷ Mi začec, činje je maj marje, āla karje šadje la astal ili āla karje l služaštje? Āla la astal, dānā? Ali nu āntrā voj, k, jakā, jo sānt āntrā voj kašā argatu.

²⁸ Voj afost pānglā minje ān kušnjilje alji mjalje. ²⁹ Vu dauv s vladic ān cara alu Dimizov, kašā Tatimjov ān čerj če ma dat mije. ³⁰ Voj osā mänkac š osā bijec la astalu mjov ān cara amja. Osā šidjec p prijestolje š osā vladic p duavāsprjače (12) sāmāncje alu Izrael.”

† **22:14** apostoli – Āštja je duavāsprjače (12) d apostolurj maj upruapje d učenikurj karje Isusu akuljes (Vjez Lk 6,13). ‡ **22:16** pānd nu vinja zuva s s mälānče ān cara alu Dimizov – Ān grčki original skrije: “pānd god nusā ispunjaštje ān cara alu Dimizovuluj”. Pasha lji da d gānd p narodu alu Izrael p aja kum Dimizov lja izbavit d Egipat undje afost roburj känd žrtvujit mjelu š apus sāndilje aluj p ušilje alu kašilje alor. Isto aša, Isusu je mjelu alu Dimizovuluj š sāndilje alu Isusuluj oslobodjaštje p narodu aluj d grešalā. Isusu jar osā vije š s vladjaskā kašā caru, a atunča lumja karje krjadje osā fakā nuntā š s slavjaskā k Dimizov lja izbavit.

*Isusu začē alu apostolurj osā lji vije kušnje š problemurj
(Mt 26,31-35; Mk 14,27-31; Iv 13,36-38)*

³¹ Isusu azās: “Šimune, Šimune, Sotona ačirut s puatā s iskušaskā vjera avuastrā kašā omu karje prosijaštje gruvu. Š ³² Ali mam rugat d tinje vjera ata s c nu nistanjaskā. Aša, känd t torč miže, učvrstjaštje vjera alu alc učenikurlje!”

³³ Petar azās: “Domnulje, jo sânt spremit s pljek ku tinje ān tamnicā š ān muartje!”

³⁴ Isusu azās: “C zāk, Petre, majdatā če kukošu mǎnje diminjacā kǎntā, d trje (3) vorj osā t odriknještj k uopće m kunoštj.”

³⁵ Isusu lji āntrjabā: “Kǎnd p voj atrimjes p drum frzdā banj, frzdā tašnā š sandalje, dali vuavā čiva afaljit?”

Jej odgovorit: “Na faljit.”

³⁶ Isusu azās: “Ali akuša, činje arje banj, sāla dukā! Tašna isto! Činje narje mač, s vindā cualjilje š s kumprā d jel. * ³⁷ Kvu zāk, mora s ispunjaskā aja če d minje skrije ān Svāntā pismā: ‘L smatnja k je zločinac.’* Tot če prorokurlje askris d minje uskoro osā s ispunjaskā.”

³⁸ Jej azās: “Domnulje, avjem ačija doj (2) mačurj!”

Isusu azās: “Dāstul je! Nu maj rubic d aja.”

*Isusu s ruagā ān Getsemanija
(Mt 26,36-46; Mk 14,32-42)*

³⁹ Atunča Isusu sa dus dān trg š apljikat, kašā obično, p Maslinskā gorā. Učenikurlje sa dus dāpā jel. ⁴⁰ Kǎnd ažuns, lji začē: “Rugāčāvā s nu kidjec ān kušnje!”

⁴¹ Sa udaljit dāla jej otrprilike kāt puatje buluvanu s s arunče. A kleknit š sa rugat: ⁴² “Tato, akā tu vrjaj, uklonjaštje asta dāla minje s nu bjav dān parusta d patjalā! Ipak, s fije kum vrjaj tu, a nu kum vrjauv jo.” ⁴³ Š atunča ji sa pokazāt anđelu š la fukut maj capān. ⁴⁴ Tot če maj tarije sa rugat, ān marje munkā, a znoju ji postanjaštje kašā kaplja dān sǎndē ča kǎzut p pǎmānt. † ⁴⁵ Kǎnd azavršāt ku rugala sa skulat, sa tors la učenikurj š lja gāsāt kum s kulkā, iscrpic d žalost. ⁴⁶ Isusu lji āntrjaba: “Dāče vu kulkāc? Skulāc š rugāčāvā s nu kidjec ān kušnje!”

*Juda izdajaštje p Isusu š vođilje alu židovilor l pukā
(Mt 26,47-56; Mk 14,43-50; Iv 18,3-11)*

⁴⁷ Pǎnd Isusu arubit, sa pojavit mult lumje, karje lja dus Juda, unu dān jej duavāsprjače (12) apostolurj. S približa la Isusu š la pozdravit ku poljubacu ān falkā. ⁴⁸ Isusu aluj azās: “Juda, dali ku poljubacu izdaještj p minje, p Bijatu alu Omuluj?”

Š **22:31** Gruvu s razdvaja ān čur kum bobu s odvaja dāla pljavā karje afost mistikatā ku jel. Daja če, asta metaforā rubjaštje d ispitujalā vjera alu učenikolor kum s pokaza dal š majdāpartje kridja ān Kristu ili osā s udaljaskā dāla jel. * **22:36** Kǎnd učenikurlje majdatā ančiput s pripovidjaskā, na tribut nimika s adukā dāpā jej, k aputut s očekujaskā k njeka lumje dočekujaštje š s lji oskrbljaskā. Stvarulje sa prominjit učenikurlje nu trjebje s očekujaskā binje s lji primjaskā. Osā fije kašā omu karje pljakā p drum rov obično ku jel aduče banji, tašnā š maču. Isusu d aja rubja figurativno kum zača k š jel š učenikurlje aluj osā trjakā vrijamja d testiranje. Ali učenikurlje na razumit k Isusu rubjaštje figurativno š afost spremic d borbā (vjez22,38, 49-51). ✨ **22:37** Iz 53,12 † **22:44** Njeki grčki rukopisurj narje 43 š 44 redu.

⁴⁹ Känd učenikurlje avizut če s spremjašnje, jej azās: “Domnulje, s lji napadnim ku mačurlje?” ⁵⁰ Š unu dān jej aluvit p argatu alu marje popāj š ja tijat dirjapta urjajke.

⁵¹ Ali Isusu azās: “Lji dopustic! Nu vu odupiric više!” A dirit alu argatuluj urjajka š la isceljit. ⁵² Atunča azās alu lumjej karje avinjit s la puče, alu glavni popilor, stražari alu hramuluj š vođilje alu židovilor: “Aspljikat p minje ku mačurlje š ku toljagurlje ka p pobunjenik! ⁵³ Dāče nu mas pukat ān Hram? Tuatā zuva irjam ānklo ku voj. Ali asta je trenutku alu vostru vrijamja känd vladjašnje sāla alu nuaptjej.”[‡]

Petar s odriknjašnje d Isusu

(Mt 26,67-75; Mk 14,66-72; Iv 18,15-18, 25-27)

⁵⁴ P Isusu la apukat čuvari š la dus ān kasā alu marje popāj. A Petar lji pratja. ⁵⁵ Ān mižlokuluj d bātuturā stražari aprins fok š jej karje irja aiča sa ānklāzāt pānglā ja. Petar ašāžut ku jej. ⁵⁶ Njeka argata s ujtā kum jel šadje pānglā fok, l sljedjašnje š začē: “Š āsta irja ku omusta karje pukat!”

⁵⁷ A Petar sa odriknit: “Pa jo nič k l kunoskā, mujarjo!”

⁵⁸ Nješta maj ānklo, njeko altu la vizut š azās: “Š tu ješt unu dān jej!”
Petar aodgovorit: “Nu sānt, omulje!”

⁵⁹ Dāpā otprilike unu sat, njeko altu tvrdja: “Āsta om zaista irja ku jel k jel je d regija Galileja, kasā š Isusu p karje la pukat!”

⁶⁰ Petar azās: “Nu štiv d čaja rubještj, omulje!” Ān trenula, pānd još arubit, akāntat kukošu. ⁶¹ Atunča Domnu Isusu s okrinjašnje š s ujtā p Petar, a Petar sa dat d gānd kum ja zās Isusu: “Ān diminjacā, majdatā če kukošu kāntā, d trje (3) vorj osā t odriknještj k uopče m kunoštj.” ⁶² Aišāt Petar dān bātuturā š aplāns amarā.

⁶³ Čuvari ančiput s s ljađe d Isusu š s l batā. ⁶⁴ Jej ja ānviljit vojki š ja zās: “Tu ješt proroku. Spunje činje ta butut!” ⁶⁵ L vridja još maj mult ku altje vorbje urānje.

Isusu je la intja alu vođilje alu židovilor

(Mt 26,59-66; Mk 14,55-64; Iv 18,19-24)

⁶⁶ Känd sa spart zuva, sa strāns Vječa amarje alu Židovilor. Aja afost vođilje alji bātārnj karje afost glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije. Čuvari adus p Isusu la jej ⁶⁷ š ja zās: “Spunje nuavā dali tu ješt Kristu.”

Isusu začē: “Akā vu zāk k sānt, nusā mi kridjec, ⁶⁸ akā vu āntrijeb nješta, osā nu mi začec.” ⁶⁹ Ipak jo, Bijatu alu Omuluj, āndatā osā šāg p lok d čast š d moć pānglā Dimizov.”[‡]

⁷⁰ Känd auzāt aja, toc jej astrigat: “Dal tvrdješt k ješt Bijatu alu Dimizovuluj?”

Lja zās: “Aša je kum voj aja začec.”

⁷¹ P aja jej azās: “Če maj fičem ku još dokazurj? Aja sāngurj noj auzāt dān gura aluj!”

23

Pilat, upravitelju alu rimuluj p regija Judeje, ispitujašnje p Isusu

(Mt 27,11-14; Mk 15,1-5; Iv 18,28-37)

[‡] 22:53 vladjašnje sāla alu nuaptjej značašnje: “vrijamja s djelujaskā Sotona”. [‡] 22:68 Lk 20,1-8

[‡] 22:69 Ps 110,1

1 Atunča tuatä Vječa amarje sa skulat š jej adus p Isusu la Pilat karje je upravitelju alu rimuluj.* 2 Ačija jej ančiput s l optužaskä: “Noj apukat p omusta kum vrja s stričje p lumja anuasträ. Rubjaštje nuavä s nu platim porezu alu caruluj alu Rimuluj, a d jel tvrdjaštje k je Kristu, caru.”

3 Pilat antribat p Isusu: “Ješt tu caru alu Židovilor?”

Isusu azäs: “Aša je kum tu aja zäch.”

4 Pilat atunča zäče alu glavni popilor š alu naroduluj: “Jo nam gäsät k omusta na fukut nimika rov.”

5 Ali jej ančapje još maj mult s navaljaskä: “Jel änvacä p lumja än tot pämantu alu nostru† š lji navadjaštje p pobunä! Ančiput än Galileja š avinjit tot pänlä aiča än Jeruzalem!”

6 Känd Pilat auzät aja, antribat: “Pa dali je jel d regija Galileja?” 7 Känd jej azäs: “Da”, Pilat atrimjes p Isusu la Herod, karje vladjaštje p Galileja.‡ Herod baš atunča sa gäsät än Jeruzalem.

Herod, vladaru p regija Galileja, ispitujaštje p Isusu

8 Känd Herod avizut p Isusu, mult sa bukurat d aja k d jel mult auzät. D multä vrijamje Herod avrut s l vjadä d aja če s nadja k pänglä jel osä fakä čudä. 9 Jel antribat p Isusu pitanje dāpā pitanje, ali Isusu p ničunu pitanje na odgovorit. 10 Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije astat ačija š ku nikižala la optužät. 11 Herod š vuastja aluj s ljiga d Isusu š rädja d jel. L änbrakä än cualje d carurj š l trimjatje ändrät la Pilat. 12 Herod š Pilat, karje irja dušmanj, än zuvaja apostanit ortač.

Pilat p Isusu l osudjaštje p muartje

(Mt 27,15-26; Mk 15,6-15; Iv 18,39-19,16)

13 Pilat akimat la jel p glavni popurlje, p vođilje alu židovilor š p lumja 14 š lja azäs: “Mas dus p omusta p optužbä k adrikat pobunä änrä lumja. Lam ispitujit pänglä voj, ali nam vizut divina d karje las optužät. 15 Nič Herod na gäsät divina aluj š aša la trimjes ändrät la noj. Ästa om na fukut nimika s zaslužaskä kaznä d muartje. 16 Atunča osä lji zäk s l batä ku biču, š atunča l las.”

17-18 § Ali toc än unu glas astrigat: “P jel umuarä, a lasinje p Baraba!”

19 Baraba irja än kisuarje daja če irja umješät än pobunä än Jeruzalem š daja ča murät. 20 Pilat jar sa obratit alu toc k avrut s oslobodjaskä p Isusu. 21 Ali jej astat s stridje: “Razapnjaštäläj! Razapnjaštäläj!”

22 Pilat sa obratit š d trje (3) vorj: “Ali d karje rov afukut? Nam utvrdit k afukut nimika če zaradjaštje kaznä d muartje. Zäk s l batä ku biču, š atunča l las.”

23 Ali, jej š maj dāpartje astrigat š akätat s l razapnjaskä. Jej napokon adobidit aja če jej avrut. 24 Pilat aodlučit s fakä p voja alor. 25 Oslobodit p äla karje afost än kisuarje dän pobunä š daja ča murät, k jel irja omu p karje avrut Pilat s l oslobodjaskä. A p Isusu la predajit la vuastja aluj s l umuarje kum toc avrut.

* 23:1 Vođilje alu židovilor na vut vlast d muartje, pa adus p Isusu la upravitelju alu rimuluj, Pilat, karje avut vlast s umuarje p Isusu. † 23:5 p lumja än tot pämantu alu nostru - Än grčki original skrije: “än tuatä Judeja”. Vjez fusnota än 4,44. ‡ 23:7 Herod, karje vladjaštje p Galileja - Vjez fusnota än 3,1. § 23:17-18 Dojr trje grčki rukopisurj dodajaštje äštja vorbje la äncipjalä kašä stihu 17: 17 “Avut običaj k p praznikusta upravitelju afost datorj s lasä p unu d kisuarje p slobodä.” (Vjez Mt 27,15; Mk 15,6.)

P Isusu l razapnjaštje

(Mt 27,32-44; Mk 15,21-32; Iv 19,17-27)

²⁶ Vuastja aduče p Isusu ku kruča p umirje aluj. Pänd jej pljika, apukat p njeki om dän Cirena karje s kima Šimun karje sa tors d sat š ja pus p umirje kruča s la dukä däpä Isusu. ²⁷ Däpä Isusu apljikat multä lumje š multä mujerj karje apläns š tuguja. ²⁸ Ali Isusu s okrinjaštje kätři jej š lja zäs: “Mujeri d Jeruzalem, nu pländec d minje, njego d voj š d kupi alji voštri. ²⁹ K vinje žäljlje* känd osä s rubjaskä: ‘Blago alu mujerilor karje narje kupi. Blago alu mujerilor karje na fukut, š alu amižduavje tjepturj karje na supt!’† ³⁰ Än aja vrijamje lumja osä zäkä alu planinälör: ‘Kädijec p noj’ š alu djalulör: ‘Äviljicänjel!’* ³¹ Akä än fok ardje ljemnu vjardje, kät osä argä još ljemnu auskat?”‡

³² A vuastja aduče š p doj (2) kriminalcurj s lji razapnjaskä ku Isusu. ³³ Känd avinjit la lok karje s kjamä Lubanja, la razapinjit, a š ku jel š p doj (2) kriminalcurj, p unu p dirjaptä alu Isusuluj, a p altu p stängä.

³⁴ Isusu sa rugat: “Tato, oprostjaštälje k nu štije če fače!”§ Vuastja atunča arunkat kockä š aša podjeljaštje cualjlilje alu Isusuluj änrä jej.*

³⁵ Lumja astat š toc s ujta, pänd poglavari alor sa ljigat d Isusu š lja zäs: “P alci jel aspasät. Akuša s spasaskä sängur p jel akä je stvarno Kristu, izabraniku alu Dimizovuluj!” ³⁶ Sa sträbat š vuastja d jel. Avinjit la jel š ji nudja akru vin.* ³⁷ Jej azäs alu Isusuluj: “Spasaštje p tinje akä ješt caru alu Židovilor!” ³⁸ Däpä jel astat natpisu: “ÄSTA JE CARU ALU ŽIDOVILOR.”

³⁹ Unu dän kriminalcurj karje visja p kruče l uvridja ku vorbilje: “Tu ješt Kristu, dänä? Spasaštje atunča š p tinje š p noj!”

⁴⁰ Ali altu kriminalc la ukurit: “Dali nu c frikä d Dimizov? Trpještj ista kazna kašä jel. ⁴¹ Ali p pravdä je noj s trpim k noj zaslužäm kaznä d djela alu nostru. Ali omusta na fukut numik rov.” ⁴² Azäs atunča: “Isusulje, känd äncipja s vladješt ka caru, smilujaštijte p minje.”

⁴³ Isusu ja zäs: “Istinä c zäk: astäz osä fi än raj ku minje.”

Muartja alu Isusuluj

(Mt 27,45-56; Mk 15,33-41; Iv 19,28-30)

⁴⁴ Känd afost njeđe duaväsprjače (12) satje, suarilje aprestit s sajaskä š nuaptja prekrijit tot pämäntu pänlä trje (3) satje posljepodne. ⁴⁵ Lumina alu suarilje anistanit, š däturdatä firjanga alu Hramuluj† sa rupt p mižlok.

* **23:29** Aša vrijamje avinjit šaptježč (70) d aj däpä Kristu. Vuastja alu Rimuluj okolit š uništ p Jeruzalem š amurät mult Židovurj (21,20-24). † **23:29** Än aja vrijamje kupi än Jeruzalem osä trpjaskä marje patnje. Atunča narodu osä pomisljaskä k majbinje d lumje karje narje kupi. Narje tugä känd vjadje kum kupi alor patjaštje š tugujaštje. ✨ **23:30** Hoš 10,8 ‡ **23:31** Akä än fok ardje ljemnu vjardje, kät osä argä još ljemnu auskat - Än grčki original skrije: “K akä s fače aša d ljemn vjardje, če s fije d ljemnu auskat?” Ljemnu auskat ardje majdatä njego alu vjerz. “Ardjala” s ja kašä metafora d patjalä ili kaznä. Isusu afost kašä ljemnu alu vjardje karje na fost spremna. Isusu na zaslužät s l kaznjaskä Dimizov k afost frzdä grešälä. Lumja karje odbacät p Isusu afost kašä ljemnu auskat karje afost spremit s argä. Jej azaslužät s lji kaznjaskä Dimizov d grešala alor: § **23:34** Tato, oprostjaštälje k nu štije če fače - Än njeki grčki rukopisurj nu s nalazaštje aštja vorbje. ✨ **23:34** Ps 22,18 * **23:36** Ji nudja akru vin, ali vuastja s ljiga d Isusu. S pretvarja k s ponašaštje kätři jel kašä kätři caru, ali ji da vinu karje nuje bun d car. ✨ **23:36** Ps 69,21 † **23:45** firjanga alu Hramuluj - Ästa firjangä afost pisti 25 mitjarje d marje š odvaja loku karje irja maj svänt d altu lokurj än Hram.

46 Atunča Isusu ăntarje strigă: “Tato, predajesk suflijetu alu mjov ăn mănilje alji tjalje!” Ćim azăš aja, aslubuzăt suflijetu.

47 Kănd kapetanu alu rimuluj avizut ăa fost, anĉiput s slavjaskă p Dimizov š zăĉa: “Omusta sigurno irja pravedan!” 48 Maj ănklo, lumja karje afost aĉija š avizut ăe sa dogodit sa razilazăt š s bătja ăn tjept d marje ăalost. 49 A toc karje aštijut p Isusu š mujerilje karje avinjit dăpă jel dăn Galileja astat maj dăpartje š s uja la tot ăe sa dogodit.

Isusu je ăngrupat

(Mt 27,57-61; Mk 15,42-47; Iv 19,38-42)

50-52 Š jakă njeki om, karje s kima Josip d Arimateja, trgu ăn Judeja, apljikat la Pilat š akătat s ji dja tjela alu Isusuluj. Jel afost ălanu d Vjeĉa amarje alu Źidovilor, ali nu sa slažăt ku jej daja ăa pukat š osudit p Isusu p muartje. Jel afost bun š pravedan om karje štipta cara alu Dimizov. 53 Š Josip askinit tjela alu Isusuluj dăpă kruĉe, š l umotjaštje ăn skumpă albă plahtă š l punje ăn grupă isklesătă ăn stijenă, ăn karje još nimilja nuje ăngrupat. 54 Suarilje kădja, š sămbăta samo ăe na vinjit.‡

55 Mujerilje karje avinjit ku Isusu dăn Galileja, apljikat dăpă Josip š avizut undje grupa š ăa fukut ku tjela alu Isusuluj. 56 Atunĉa sa tors akasă s pripremjaskă jarbilje š ulje karje miruasă d tjela. Sămbătă sa udinit, d aja k poštuja zakonu alu Mojsije.

24

Isusu s skuală dăla morc

(Mt 28,1-10; Mk 16,1-8; Iv 20,1-9)

1 Dănzorja ăn duminikă mujeri apljikat la grupa p ku jarbilje š ku unturilje karje miruasă ăe lja pripremit. 2 Kănd jalje ažuns, avizut k je buluvanu karje ăvilja ulazu la grupa runkat ăn partje.* 3 Auntrat ănontru, ali na găsăt tjela alu Domnuluj Isusuluj. 4 Pănd jalje aša astat zbunjitje păntruv aja ăe sa dogodit, dăturdătă pănglă jej sa pojavit doj (2) omurj ăn cualje karje blistaštje. 5 Mujerilje sa spirjat š sa poklonit ku lica kătri pămănt. Doj (2) omurj lja tribat: “Dăĉe kătăc p viuv ăntră morc? 6 Nuje aiĉa. Auskrăsnit! Dali nu vu găndic ăe vam zăš još ăn Galileja: 7 ‘Jo, Bijatu alu Omuluj, mora s fiuv predajit ăn mănĵ alu grešnikolor š jej p minje osă m razapnjaskă, ali jo aldă trje (3) zălje osă m skol dăla morc.’”✧

8 Jalje sa dat d gănd k Isusu aja azăš. 9 Š sa tors dăla grupa s javjaskă alu unsprjaĉe (11) apostolurj š alu toc alcilor. 10 Irja alja Marija d trg Magdala, Ivana š Marija, mama alu Jakov, š još njeke mujerj. Arubit tot alu apostolilor ăe sa dogodit, 11 ali alu apostolilor sa spurut k tot aja mujerj aizmislit. Š nu lja krizut alu mujerilor. 12 Ipak, Petar dă fuga pănla grupa. Kănd ažuns, s ujtă ănontru ali na vizut nimika osim skumpă albă plahtă ăn karje irja Isusu. Apljikat dăla grupa š s ăntriba ăe sa dogodit.

Isusu s ukazaštje alu uĉenikolor p drum ăn Emaus

‡ 23:54 D Źidovurj, zuva završaste kănd suarilje kadje. Źidovurlje nu kutiza s lukrjazje sămbătă š daja Josip s pripja s završaskă lukru majdată d zuvă d odmor, karje ănĉipja ăn vinjerj kănd kidja suarilje. * 24:2 buluvanu karje ăvilja ulazu la grupa – Asta irja marje okrugli buluvan atăda d marje s zaklunjaskă skroz ulazu ăn grupa. Afost potrebno doj trje omurj s l kotrljaskă. ✧ 24:7 Lk 9,22

13 Ān zuvaja doj (2) učenikurj alu Isusuluj pljakā ān sat Emaus, dāpartje d Jeruzalem njeđe unsprjače (11) kilomjatrje.† 14 P drum arubit d tot ča fost. 15 Pānd jej aša arubit š raspravlja āntrā jej, avinjit Isusu š pljakā ku jej. 16 Ali alu vojki alor irja skuns s l kunaskā.

17 Isusu lja antribat: “D čaja aja raspravljic pānd putujic?”

Jej astat pljinj d tugā. 18 Unu dān jej, karje s kjamā Kleofa, ja odgovorit: “Tu ješt jedini om karje avinjit d praznik ān Jeruzalem karje nu štije ča fost ān zuvljaštja.”

19 Isusu āntrijabā: “Če afost?”

Azās: “Pa aja ča fost ku Isusu dān Nazaret. Jel irja proroku š tuatā lumja aputut s vjadā ku vorbilje š ku djela aluj k la trimjes Dimizov. 20 Pānglā aja glavni popurlje š alji noštri altje članurlje alu vječe Amarje la predajit s fije osudit p muartje š la dat s l razapnjaskā. 21 A noj njam nadit k jel āla karje osā spasaskā p narodu alu Izrael dāla dušmanu aluj, već atrikut trje (3) zālje d kānd je mort. 22 Ali aja nuje tot k š njeke mujeri karje l pratja ku toc noj, nja zbnunjit p noj: čim asvanit zuva jalje apljikat la grupā, 23 ali ačija na gāsāt tjela aluj. Avinjit š azās k lji sa pokazāt anđelurlje š lja zās k Isusu viuv. 24 Njeki dān noj adat fuga la grupā š angāsāt k je grupā gualā baš kum azās mujerilje, ali na vizut p Isusu k je viuv.”

25 P aja Isusu lja zās: “O kum ištjec nerazumni! Dāče vuavā grjev s kridjec ān aja ča zās prorokurlje? 26 Dali nu tribja Kristu s trpjaskā tot majdatā njego če s ānčapje s vladjaskā p toc?” 27 Aša Isusu lja objasnit tot če Mojsije š toc prorokurlje azās ān Svāntā pismā d jel.

28 Kānd avinjit upruapje d sat undje pljakā, Isusu sa fukut k vrja s pljače maj dāpartje. 29 Ali jej la nagovorit: “Rāmāj ku noj! Več je sara. Vinje nuaptja!” Aša auntrat ān kašā s rāmaje ku jej. 30 Pānd afost ku jej la astal, Isusu alat mālaju, zahvaljit alu Dimizovuluj, la frānt š la dat alor. 31 Atunča alor sa diškis vojki š jej la kunuskut. Ali jel la vojki alor anistanit.

32 A jej azās unu alu altuluj: “Kum nja fost pljinje inimilje kānd p drum rubja ku noj š nji objasnja Svānta pisma!” 33 Sa skulat š sa tors ān Jeruzalem. Apljikat la lok undje sa strāns unsprjače (11) apostolurj š p alcā sljedbenikurj alu Isusuluj. 34 Jej zāče: “Istina je, Domnu Isusu auskrisnit. Sa ukazāt alu Šimunuluj!” 35 Atunča š āštja alji doj (2) rubja če sa dogodit p drum š kum akunuskut p Isusu pānd jel afrānt mālaju.

Isusu s pojavjaštje pāngl učenikurj

(Iv 20,19-23)

36 Pānd jej doj (2) rubja, Isusu dāturdatā astat āntrā jej toc. Lji zāče: “Mir vuavā!” 37 Ali lja afost frikā daja če gāndit k vjadje māroj. 38 Š Isusu lji zāče: “Dāče vu frikā? Dāče ān voj s fače sumnje ān inimā?” 39-40 Atunča lja arātat mājnilje š pičuarilje š azās: “Ujtacāvā la rānj! Jo sānt aja! Punjec mājnilje p minje š osā vidjec! Māroji narje karnje š vuasā kašā če lji am jo!”

41 A jej d radost na putut s krjadā alu vojki alor, njego sa mirat. Jel āntrijabā: “Avjec čiva d mānkat?” 42 Ja dat krod d pjaštje pržāt, 43 a jel l ja š mālānk pānglā jej.‡

44 Atunča zāče: “Asta če sa dogodit upravo aja če vam zās k osā dogodjaskā. Pānd majdatā amfost ku voj, vam zās: atribut s s ispunjaskā tot če skrije d

† 24:13 njeđe unsprjače (11) kilomjatrje – Ān grčki original skrije: “šajzāč (60) stadia”. ‡ 24:43 Aja afukut s lji pokazaskā k nuje sufijet, k sufijetu nu mālānkā.

minje ăn zakonu alu Mojsije, ăn knjige d prorokurj š ăn Psalmi.”⁴⁵ Atunča lja žutat s razumjaskă čije skris ăn Svăntă pismă.⁴⁶ Kănd azavršăt jel azăs: “Kašă kum vidjec, aša skrije ăn Svăntă pismă k jo, Kristu, trjebje s trpjesk š s mor š aldă trje (3) zălje s m skol dăla morc⁴⁷ š ku autoritetu alu mjov s rubjaskă alu tuată lumja k trjebje s s okrinjaskă dăla grešală š Dimizov osă lji oprostjaskă grešala. Osă ănčipjec ăn Jeruzalem⁴⁸ s zăčec alu alcilor aja će voj auzăt š avizut dăla minje.

⁴⁹ A jo osă vu trimjet p Suflijetu alu Svăntuluj, p karje Tatimjov ăn čerj aobečit k vuavă osă vije. Răminjec ăn trg Jeruzalem pănd Dimizov nu trimjatje p voj sála d sus!”Š

Isusu s ăntuarče p čerj

(Mk 16,19-20; Ap 1,9-11)

⁵⁰ Isusu atunča askos p učenikurlje aluj d trg Jeruzalem pănla lok upruapje d sat Betanija. Ănklo adrikat mănilje š sa rugat s lji blagoslovjaskă Dimizov.⁵¹ Pănd lja blagoslovit, Isusu afost drikat p čerj tot pănd nu lja nistanit dăn vojk.⁵² Učenikurlje sa poklonit la Isusu, a atunča jej sa tors ku marje radost ăn Jeruzalem.⁵³ Atunča irja stalno ăn Hram š slavja p Dimizov.

Š **24:49** pănd Dimizov nu trimjatje p voj sála d sus – Ăn grčki original skrije: “pănd nu fic ănbrăkac ku sála dăpă sus”. Suflijetu alu Dimizovuluj osă vije p jej kašă cualjilje će viljaštje p omu. Ku altje vorbje, osă primjaskă snaga alu Suflijetu alu Svănt kum apătja s svedočaskă alu alcilor d Isusu.